

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ARKIVEX.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

LEVNADSKOSTNADERNA I
TÄRTORTSHUSHÅLL

ÅR 1948

AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

Centralbiblioteket

Allmänna Sektions

Ref.

Oi-c

SOS

Ref. (4-)
O2 (P)

Rep. (mag.)
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

socialstatistik

LEVNADSKOSTNADERNA I
TÄTORTSHUSHÅLL

ÅR 1948

AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

EMIL KIHLSSTRÖMS TRYCKERIAKTIEBOLAG
STOCKHOLM 1953

Förord.

Till de viktigaste socialstatistiska undersökningarna hör studier av befolkningens ekonomiska förhållanden, dvs. av utgifternas fördelning på olika poster för hushåll av olika storlek och typ och med varierande inkomster. Sådana undersökningar krävs först och främst för beräkning av levnads-kostnadsindex och för dyrortsundersökningar men behövs dessutom i andra sammanhang, t. ex. för nationalinkomstberäkningarna. Dessutom efterfrågas uppgifter av detta slag ofta av organisationer, affärsföretag m. fl.

Den i denna publikation redovisade undersökningen, som avser förhållandena under år 1948, är den första levnads-kostnadsundersökningen efter kriget, med undantag av en provundersökning år 1947. Uppgifter från denna undersökning användes under hösten 1949 för revision av den budget, som ligger till grund för levnads-kostnadsindex. Undersökningens huvudresultat har tidigare publicerats i ett par artiklar i Sociala meddelanden, men på grund av stor efterfrågan på mera detaljerade uppgifter har det ansetts lämpligt att nu även framlägga en utförligare redogörelse.

Ledningen av arbetet med undersökningen har handhåfts av tf. aktuarien Linnéa Jonsson med biträde av amanuensen Marianne Gustavsson.

Föreliggande redogörelse har utarbetats av tf. aktuarien Linnéa Jonsson; dock har kap. I författats av amanuensen Marianne Gustavsson samt kap. V och en del av kap. IX av tf. förste aktuarien Elisabeth Wiberg.

Stockholm i november 1952.

ERNST BEXELIUS.

ERLAND v. HOFSTEN

Innehållsförteckning.

Sammanfattning på engelska	7
Kap. I. Historik	10
Kap. II. Undersökningens planläggning och utförande	14
1. Metodvalet	14
Bokföringsmetoden	14
Intervjumetoden	15
Bortfallsproblemet	15
Insamling av material	16
2. Stickprovet	17
3. Intervjuorganisationen	19
Kap. III. Samplets och det bearbetade materialets sammansättning	21
1. Definition av undersökningsenheterna	21
2. Klassificering av hushållen	22
3. Bortfall av utvalda hushåll	24
4. Bortfallets inverkan på materialets sammansättning	26
5. Uppgifternas kvalitet	28
Kap. IV. Undersökningens huvudresultat	30
Kap. V. Inkomsterna	37
1. Inkomstbegreppet	37
2. Hushållens inkomster	37
3. Enskilda inkomsttagare	42
4. Inkomstfördelning bland hushållen	45
Kap. VI. Utgifter för livsmedel	47
1. Årsutgift för livsmedel enligt intervjun	47
2. Livsmedelsutgiftens fördelning på olika varuslag enligt bokföringen	48
3. Livsmedelsprocenten	50
Kap. VII. Bostad, bränsle och lyse	52
1. Bostadens upplåtelseform	52
2. Boendeförhållanden	54
3. Bostadens utrustning	55
4. Utgifter för bostad, bränsle och lyse	57
Kap. VIII. Kläder och skor	61
1. Klädutgifterna per hushåll fördelade på hushållstyper och inkomstklasser	61
2. Klädutgifterna fördelade på individer	63
3. » per person i olika inkomstklasser	66
4. Utgifternas fördelning på olika klädesplagg	66
Kap. IX. Övriga utgifter	69
1. Möbler och husgeråd	69
2. Tvätt och rengöring, kroppsvård, sjukvård	76
3. Intellectuella ändamål	78
4. Förenings- och försäkringsavgifter	79
5. Nöjen	80
6. Resor och semester	81
7. Diverse utgifter	85
Kap. X. Sparandet	88
Tabellbilaga	93
Ordlista på engelska	129

Contents.

Summary in English	7
Chapter I. History	10
Chapter II. Design and performance of the survey	14
1. Choice of method	14
Account book method	14
Interview method	15
The problem of non-response	15
Collection of the material	16
2. The sample	17
3. Field organization	19
Chapter III. The composition of the sample and of the material presented	21
1. Definition of the units to be examined	21
2. Classification of the households	22
3. Non-response among selected households	24
4. The effect of non-response on the composition of the material	26
5. The quality of the information received	28
Chapter IV. Main results of the survey	30
Chapter V. Income	37
1. Definition of income	37
2. Income of the households	37
3. Income of the individuals	42
4. The distribution of income	45
Chapter VI. Expenditure on food	47
1. Expenditure per year according to the interview	47
2. The consumption of different kinds of food according to accounts during one week	48
3. The percentage of expenditure on food	50
Chapter VII. Housing, fuel and light	52
1. Manner of granting use of dwellings	52
2. Dwelling conditions	54
3. Facilities of the dwelling	55
4. Expenditure on housing, fuel and light	57
Chapter VIII. Clothing	61
1. Expenditure on clothing in different types of household and income groups	61
2. Clothing expenditure of the individuals	63
3. Clothing expenditure of the individuals in different income groups	66
4. Expenditure on different garments	66
Chapter XI. Other items of expenditure	69
1. Furniture and equipment	69
2. Washing and cleaning, personal care, medical care	76
3. Intellectual purposes	78
4. Union and insurance fees	79
5. Recreation	80
6. Travelling and vacation	81
7. Miscellaneous	85
Chapter X. Savings	88
Tables	93
Vocabulary in English	129

Summary.

Formerly family living studies were usually carried out on the basis of account books or diaries kept by selected "recruited" families. During later years, however, this method has been severely criticized, chiefly on account of the way the families were chosen. It has become increasingly evident that the material on which a statistical investigation is based must be chosen at random if a really true picture of the population groups studied is to be obtained.

As soon as it was considered necessary to make a random selection of families, it also became necessary to give up the old methods of collecting material, and to a large extent family living studies are now carried out by means of interviews instead of book-keeping. The loss of detailed and exact information this entails is counterbalanced by the greater representativeness of the material.

Except for a minor pilot study in 1948, the first family living study carried out in Sweden according to the interview method, and with families selected at random, took place in 1949. The interviews were made at the beginning of the year and were intended to give information on the total incomes and expenditure of the households during the year 1948. This volume contains the results of this study.

The Sample. The investigation was to cover only towns and urban districts. Stockholm and Gothenburg were included as a matter of course. Other places were chosen by stratified sampling. Geographic situation, population and industrial character were the variables. Altogether 29 places were included in the selection.

Within each stratum one place was picked out at random, and given a value corresponding to its share of the population of the stratum. From the selected places a number of households were chosen in proportion to the share of each stratum in the whole of the urban population of the country. The number of households was fixed at 1,500, and these were chosen from the census return forms of 1948. All social groups and types of household were included. The composition of each household, the name, address, profession, year of birth and civil status, etc., of the head of the family were noted.

As the study of families with children was of particular interest, other types of household were under-represented by excluding every second household that did not consist of only husband and wife with children under 16 years of age. This left 1,001 households to be interviewed. In the rendering of averages for the total number of households, the various types of household were taken together according to their original proportions.

Interviews. The work of interviewing was undertaken by 133 interviewers, usually residents of the places where the interviews were to be carried out. Few of them had had previous experience of such work. They were instructed by officials of the Social Welfare Board at conferences held at the various places and were also given detailed written instructions.

Their task was to obtain, with the help of a detailed questionnaire, information about the total income and expenditure of the households during the previous year. These interviews naturally took a long time, on an average 3—4 hours each, and made great demands on both the interviewers and the interviewed.

Shortcomings in the material. Only 619, or 62 per cent of the selected households provided complete and satisfactory interviews. This poor result was probably due to the fact that the training of the interviewers was too short and sketchy. Further, most of the interviews were carried out as extra work in the evenings.¹ The collection of the material also took a long time and this further reduced the quality of the information. Table 4, page 25, gives, with reference to the type of household and social standing, the reasons why households dropped out of the investigation.

The most important reason for non-response was refusal to take part in the investigation, which accounted for 20 per cent. This indicates that many of the interviewers were not competent to carry out the task. Refusal was most common among enterprisers and higher officials. Among people with unspecified occupations, usually pensioners, illness was the chief cause of non-response.

As shown in table 6, non-response has led to over-representation of workers and under-representation of higher officials, pensioners and enterprisers. Families with children showed greater willingness to allow themselves to be interviewed than other types of household. They were, of course, more often at home. Non-response was more marked in large towns than in smaller centres. It may, therefore, be assumed that particularly incomes and rents are generally too low in the revised material. Besides, luxury expenditure has been given too little importance.

The shortcomings of the material, as here described, should always be kept in mind, when the figures are used for different purposes.

The composition of the material. The material has been divided into four types of household, viz. husband and wife with children under 16 years of age, husband and wife without children, single persons and so-called "mixed" households. The mixed households form a very heterogeneous

¹ During an investigation made in rural districts in 1952 non-response was much less (about 8 per cent), which may probably be accounted for by the fact that the interviewers were selected more carefully and had to go through a special course of instruction before the work of making interviews commenced. This time the interviewers were wholly occupied with this work for the 3—4 weeks that it lasted.

group consisting chiefly of families with grown-up children. It also includes widows with young and/or grown-up children, brothers and sisters living together, etc.

In 35 per cent of the households in the "husband and wife without children" group the husband was 60 years of age or older. In the group "husband and wife with children", only rather more than 2 per cent of the husbands were 60 or over, while more than 56 per cent were under 40. About 35 per cent of the single persons were under 30 and 23 per cent were 60 or over. The differences in the age groups of the various types of household must be borne in mind when family living studies are analysed.

On classification in income groups, taxes are excluded.

The distribution of the main items of expenditure according to types of household and income groups. Tables 10 and 11 give budgets for various types of household in actual figures and percentages. A marked rise in incomes corresponds to an increase in the number of children, only partly due to family allowances. The single persons have the lowest incomes, followed next by husband and wife without children.

Variations in consumption among the types of household are due mainly to the different sizes of the families, and variations in the relative distribution according to the different items are, generally speaking, strikingly small.

In table 12 is shown the distribution of the main items of the budget according to the various types of income groups. The diminishing significance of expenditure on food with increasing incomes is clearly seen. On the other hand, eating out assumes greater proportions as do insurance and union, etc., fees. Among single persons, eating out increases only slightly with higher incomes, whereas expenditure on spirits and tobacco increases greatly, which is possibly due to a large extent to the fact that ages and sexes are different in the different income groups.

A more detailed analysis of the various items of the budgets is made in special chapters. Information on the distribution of incomes and clothing expenditure according to individuals is also given. Finally, the last chapter contains a short survey of the savings of the households.

Kap. I. Historik.

Med början år 1913 har socialstyrelsen företagit en rad levnadskostnadsundersökningar.¹ Resultaten från dessa har utnyttjats för konstruktionen av den budget, som legat till grund för beräkningen av levnadskostnadsindex samt för olika dyrortsgrupperingar. Därjämte har materialet fått vidsträckt användning för att i olika sammanhang belysa levnadsstandarden inom skilda befolkningsgrupper och dess utveckling under senare decennier.

Sammanfattande upplysningar om de undersökningar, som företagits, lämnas i tab. 72; därjämte lämnas i det följande en kortfattad historik.

Redan i början av 1900-talet hade möjligheterna för en större levnadskostnadsundersökning diskuterats i Sverige. Studier av arbetarklassens levnadskostnader hade framhållits som ett viktigt ämne för socialstatistiken, som under denna tid stod under omorganisation och utvidgning. Stockholms stads statistiska kontor företog åren 1907—08 en undersökning rörande levnadskostnaderna i Stockholm, och tidigare hade på privat initiativ verkställts mindre undersökningar av enskilda yrkesgruppers levnadsförhållanden.

Det var den år 1913 inrättade socialstyrelsen, som fick ta hand om den första större levnadskostnadsundersökningen. De däri ingående tätortskommunerna medverkade såväl finansiellt som med urvalet av hushåll och insamlingen av materialet. Varje i undersökningen ingående hushåll — 933 arbetar- och 422 lägre tjänstemannahushåll — förde under ett år noggranna räkenskaper över samtliga inkomster och utgifter. Viss ersättning för arbetet gavs.

För att kunna belysa livsmedelsförbrukningens förändringar till följd av krisliden utförde socialstyrelsen vid fyra tillfällen under åren 1914—18 studier av konsumtionen hos arbetar- och lägre tjänstemannahushåll i sammanlagt 13 orter. De medverkande hushållen ombads föra hushållsbok i 4 veckor varje år. Cirka 500 hushåll medverkade.

Redan i samband med tätortsundersökningen 1913—14 framkom önskemål om en kompletterande undersökning av landsbygdens levnadsvillkor, men planerna tog icke fast form förrän efter kriget. I kontakt med organ för jordbruket utsågs i de olika länen kontrollanter, som utdelade hushållsböcker bland landsbygdshushåll med lägre inkomst. Närmare 400 hushåll deltog i denna undersökning, och hushållsböckerna daterar sig i allmänhet från oktober 1919 till oktober 1920.

¹ Terminologien på detta område är vacklande. För samma slags undersökningar användes följande termer: levnadskostnads-, konsumtions-, budget-, hushållsbudgetundersökningar.

Snart uppstod krav på en ny tätortsundersökning, eftersom levnadsvillkoren väsentligt förändrats sedan 1914. Aktuellt material behövdes för en översyn av levnadskostnadsindex och för dyrortsgrupperingar. Liksom förut ombads hushållen föra bok under ett år, 1922—23, mot viss ersättning. Endast familjehushåll medtogs i undersökningen, som omfattade både arbetare och lägre tjänstemän samt medelklass. Antalet hushåll var 1 400.

År 1933 utförde socialstyrelsen åter en undersökning rörande både tätorts- och landsbygdshushåll. I samråd med arbetsgivar- och arbetarorganisationer utsågs ett antal städer, industriorter samt landskommuner att ingå i undersökningen. Liksom 1923 medtogs även medelklasshushåll, och bokföringen pågick under ett år. Undersökningen utfördes under en period, präglad av depressionens verkningar. Ej mindre än 650 av hushållen drabbades under året av mer omfattande arbetslöshet och utslöts på grund härav ur huvudundersökningen för att i stället bli föremål för en speciell analys. Resterande bearbetningsbara hushållsböcker utgjorde 1 354.

Liksom under första världskriget blev det i början av 1940-talet aktuellt att få upplysning om främst livsmedelskonsumtionens förändringar under krigsåren. År 1940 började socialstyrelsen en serie löpande undersökningar enligt bokföringsmetoden av livsmedelskonsumtionen hos arbetar- och lägre tjänstemannahushåll främst i tätorter och i begränsad utsträckning på landsbygden. Bokföringarna utfördes i 28- eller 14-dagarsperioder varje kvartal, och 300—500 hushåll deltog. Resultaten från dessa undersökningar kunde även användas vid en löpande översyn av livsmedelsposten i levnadskostnadsindex.

För att erhålla en överblick över hur de första krigsåren påverkade levnadsvillkoren för olika grupper av hushåll, främst lägre inkomstagare, utvidgades den löpande undersökningen av livsmedelskonsumtionen vid ett tillfälle, nämligen i november 1941, till att avse även andra utgifter samt inkomster under en 4-veckorsperiod. Samtidigt utökades antalet hushåll väsentligt. Största delen av de 1 897 deltagande hushållen utgjordes av arbetar- och tjänstemannafamiljer i tätorter, men därjämte ingick ca 250 fattigvårdshushåll och lika många s. k. »beredskapshushåll» (mannen inkallad till militärtjänst) samt ett mindre antal pensionärs-, lantarbetar- och småbrukarhushåll. I samband med ett par av de löpande kvartalsundersökningarna 1941—43 företogs även läkarundersökning av de medverkande familjerna.

Efter krigets slut blev kravet på en ny budgetundersökning aktuellt, främst i syfte att ge underlag för den årliga revisionen av indexbudgeten men även för att belysa utvecklingen beträffande levnadsvillkoren sedan 1930-talet.

Sedan efter kriget flera förslag om nya konsumtionsundersökningar hade framlagts och diskuterats, beviljades socialstyrelsen medel till en mindre undersökning, som utfördes år 1948 och avsåg ca 200 tätortshushålls budget under år 1947. Härvid introducerades intervjumetoden för insamling av uppgifter från hushållen, som hade utvalts enligt en representativ metod i 8 orter, varvid samtliga social- och hushållsgrupper medtagits.

Denna undersökning kan betraktas såsom en provundersökning till den undersökning, som igångsattes i början av år 1949 och som avsåg att belysa inkomster och utgifter under år 1948 bland tätortshushåll. Den skulle ge underlag för en revision av indexbudgeten, varför i urvalet, vilket gjordes medelst representativ stickprovsmetodik, hushåll bestående av man och hustru med minderåriga barn överrepresenterades. Sammanlagt deltog 619 hushåll från 29 orter i undersökningen, som täckte samtliga hushållstyper och yrkesgrupper.

Med ekonomiskt stöd av Samarbetskommittén för Ekonomisk Upplysning och Industriens Utredningsinstitut genomfördes i samband med 1948 års undersökning en särskild analys av sparvanorna.

För att belysa folkpensionärernas levnadsvillkor efter pensionsreformens genomförande och för att erhålla material för upprättandet av ett speciellt folkpensionärsindex, genomfördes under 1948—49 en intervjuundersökning bland 468 folkpensionärshushåll, som var huvudsakligen beroende av folkpensionen för sin utkomst. Pensionärerna hade utvalts slumpmässigt ur pensionsstyrelsens register, och undersökningen berörde 20 tätorter och 38 landskommuner.

I samtliga dessa tre efterkrigsundersökningar kompletterades den årsutgift för livsmedel, som erhöles vid intervjutillfället, med en veckas bokföring av livsmedelskonsumtionen. I föreliggande undersökning spreds dessa bokföringar ut över ett helt år för att veckomedeltalen, som sålunda erhöles beträffande livsmedel, även skulle inbegripa säsongvariationer.

Annan med de senaste årens konsumtionsundersökningar beslätad statistik har även utförts inom socialstyrelsens statistiska byrå. Sålunda utfördes år 1945 en sociologiskt betonad undersökning rörande levnadsvillkoren i allmänhet, med tonvikt på bostads- och hushållsvanor, bland familjer i en mellansvensk stad med omgivande landsbygd. Under år 1949 utfördes en undersökning av nyblivna änkors ekonomiska förhållanden vid tiden före, strax efter och ett år efter mannens död. I båda dessa fall användes intervjuer, och intervjuobjekten utvaldes slumpmässigt.

Sedan 1948 års levnadskostnadsundersökning bland tätortshushåll sålunda blivit insatt i sitt historiska sammanhang kommer i det följande en detaljerad redogörelse att lämnas för denna undersökning. Vissa resultat har

tidigare framlagts i artiklar i Sociala Meddelanden¹, varjämte den särskilda sparundersökningen har redovisats i en stencilerad publikation².

Det kan nämnas att genom denna tidigare publicering samt genom material, som under hand ställts till olika organs förfogande, har undersökningens resultat kommit till riklig användning alltsedan bearbetningen påbörjades under år 1949. Såväl statliga som privata institutioner och enskilda samt radio och press har fått del av resultaten, antingen i form av allmänna data om levnadsstandarden och konsumtionsvanorna i tätorter eller i form av specialbearbetningar beträffande t. ex. utgifter för möbler och husgeråd, resor, kläder m. m.

¹ Konsumtionsvanorna under år 1948.

Soc. Medd. 1950: 8

Utgifter för kläder och skor m. m. enligt socialstyrelsens konsumtionsundersökning.

» » 1951: 1

Vad kostar det att ha barn?

» » 1951: 5

² Sparvanorna under år 1948 hos tätortshushåll, stencil, utg. febr. 1951.

Kap. II. Undersökningens planläggning och utförande.

1. Metodvalet.

Bokföringsmetoden. Förr var bokföringsmetoden den vanligaste metoden vid konsumtionsundersökningar. Som redan nämnts i kap. I hade fram till 1947 års provundersökning alla svenska undersökningar grundats på bokföring. Genom intresseorganisationer eller genom pressen etc. anskaffade man hushåll, som förklarade sig villiga att delta i en undersökning. De på detta sätt »värvade» hushållen fick därefter i uppdrag att föra en detaljerad daglig hushållsbok under en viss tid. Vid 1914, 1920, 1923 och 1933 års undersökningar omfattade bokföringen ett helt år. Särskilda ombud på varje ort följde bokföringsarbetet och bistod bokförarna med råd och hjälp.

Genom denna metod får man fram mycket detaljerade och exakta uppgifter från de enskilda hushållen. Enligt den tidigare uppfattningen var ett sådant resultat tillfredsställande, om materialet bara var någorlunda stort. Representativitetsproblemet togs upp i den formen, att man var angelägen om att t. ex. få hushållen spridda geografiskt, och att man, sedan materialet kommit in, jämförde det med andra uppgifter om befolkningens fördelning på ålder, kön och civilstånd, hushållens storlek, inkomstnivå etc.

Ett av konsumtionsundersökningarnas syftemål har varit att ge budgetunderlaget för beräkning av levnadskostnadsindex och för dyrortsgrupperingar. I sådana sammanhang har det ansetts naturligt att söka mäta »normalfamiljens» levnadskostnader. Man intresserade sig därvid endast för representativitetsbegreppet i dess nyss antydda »gamla» bemärkelse, och ställde ej frågan huruvida de vunna resultaten kunde begagnas för mera generella slutsatser avseende hela befolkningen eller olika befolkningsgrupper. Eftersom man sålunda tidigare helt enkelt inte eftersträvat ett verkligt tvärsnitt av befolkningen, kunde dylika skattningar icke ske.

Under senare tid har representativitetsbegreppet skiftat karaktär, och man har alltmer fått upp ögonen för att det material man arbetar med vid statistiska urvalsundersökningar måste vara slumpmässigt utvalt för att verkligen kunna ge en bild av den moderpopulation, som man vill undersöka. För konsumtionsundersökningarnas del innebär detta, att man inte kan begränsa undersökningarna till att avse levnadsförhållandena bland »normalfamiljer», utan att man bör eftersträva resultat, som kan tillämpas på hela befolkningen eller på vissa klart definierade delar av denna, t. ex. tätortsbefolkningen, familjehushåll med barn etc.

Då man fordrar ett helt års daglig bokföring, är man tvungen att tack-samt ta emot de hushåll, som frivilligt erbjuder sig att utföra ett så omfattande arbete. Om man gjorde ett slumpmässigt urval, skulle endast en bråk-

del av de utvalda hushållen åtaga sig en sådan uppgift. Erfarenheten visar, att också bland de »värvade» hushållen ett stort antal tröttnar och faller bort under undersökningens gång. De hushåll, som åtar sig bokföring under en längre tid, är i stort sett »ordentligare» och mera ekonomiskt intresserade än genomsnittet. Härtill kommer att ett hushåll, som börjar föra anteckningar över sina utgifter, ofta ändrar sin livsföring och sålunda blir mera orepresentativt ju längre undersökningen pågår.

Intervjumetoden. I och med att man anser sig tvungen att göra ett slumpmässigt urval av hushåll, blir det nödvändigt att överge de gamla metoderna för materialinsamlingen. I utlandet, främst USA, har man i stor utsträckning övergått till att göra konsumtionsundersökningar genom intervjuer i stället för genom bokföring. Den största vinsten med intervjumetoden är, som ovan nämnts, att den går att tillämpa på ett representativt urval av hushåll. Dessutom vinner man tid. Vid en bokföringsundersökning måste man först vänta ett helt år, innan man får in materialet, och bearbetningen blir oerhört arbetskrävande på grund av alla småposter, som förs in dag för dag. Särskilt i en situation med hastiga förändringar i konsumtionen gäller det, att resultaten av en undersökning måste kunna användas, innan de har hunnit bli föråldrade¹.

Däremot är det givet, att man inte kan få lika detaljerade och noggranna uppgifter som vid bokföring. Mätningfelen, dvs. minnes- och uppskattningfelen i de enskilda uppgifterna, måste med nödvändighet bli ganska stora, när det gäller att i efterhand konstruera en budget för föregående år.

Erfarenheterna visar dock, att det går bättre än man först är böjd att tro. Vissa större utgiftsposter som t. ex. hyra, möbler, större klädesplagg etc. har man kanske utan vidare i minnet. Ibland finns också räkningar och kvitton kvar, men i det stora hela måste man försöka erinra sig inköpen eller uppskatta dem. En detaljerad frågeblankett är då den bästa hjälpen. Svårast att uppskatta är mindre och oregelbundna inköp som t. ex. sybehör, tvätt- och rengöringsmedel etc. samt olika slag av livsmedel, tillfälliga inköp av kaffebröd, frukt och godsaker. Vid de svenska intervjuundersökningarna har man avstått från att fråga om livsmedelspostens detaljer och i stället kompletterat intervjun på denna punkt med en veckas bokföring efter intervjutillfället.

Bortfallsproblemet. I och med att man börjat tillämpa representativa urvalsmetoder, måste problemet med bortfall av hushåll och dess verkningar tilldra sig stor uppmärksamhet. Tidigare fanns detta problem endast i den formen, att en del hushåll avbröt bokföringen före undersökningsperiodens utgång. Verkan härav underkastades ingen analys.

¹ Uppgifter från den nu i ett sammanhang presenterade undersökningen användes redan i december 1949 för revision av viktsystemet för levnadskostnadsindex, se Soc. Medd. 1950/2. Ytterligare resultat har framlagts i Soc. Medd. 1950/8 och 1951/1.

När man har gjort ett urval, som till sin sammansättning utgör en miniatyr av moderpopulationen, blir det givetvis angeläget, att materialet även efter undersökningens slutförande ansluter sig så nära som möjligt till moderpopulationen. Detta är endast möjligt, om man lyckas genomföra intervjuer med samtliga utvalda hushåll, och om de insamlade uppgifterna därtill är av god kvalitet.

I praktiken är det inte möjligt att få hundraprocentig medverkan, i varje fall inte vid konsumtionsundersökningar, som alltid måste bygga på frivillighet. Ett antal familjer, som vägrar att lämna upplysningar om sin ekonomi, måste man alltid räkna med att stöta på. Dessutom finns det andra skäl t. ex. dödsfall, svår sjukdom o. dyl., som kan försvåra eller omöjliggöra en intervju. Det är emellertid ytterst viktigt, att detta bortfall hålles på så låg nivå som möjligt, eljest riskerar man att den snedvridning, som uppstår på grund därav, gör undersökningsresultaten osäkra. Man vet av tidigare erfarenheter, att t. ex. vägrarna ofta hör till de högre inkomsttagarna eller består av familjer med egendomlig sammansättning och särpräglad ekonomi. De kan ej ersättas av några »reservhushåll».

För att kunna förmå så många som möjligt av de utvalda hushållen att medverka och för att få fullgoda uppgifter krävs välutbildade intervjuare, som har förmåga att lätt få god kontakt med människor och som kan väcka deras intresse för undersökningen.

De svenska undersökningarna 1947 och 1948 uppvisar ett stort bortfall, som till stor del måste skrivas på den bristfälliga intervjuorganisationens konto¹. För denna fråga kommer en närmare redogörelse att lämnas i ett följande avsnitt.

Insamling av material. Vid en konsumtionsundersökning enligt intervju-metod tillgår materialinsamlingen på så sätt, att en intervjuare vid personligt besök i hushållen med hjälp av en detaljerad frågeblankett försöker få upplysningar om familjens utgifter och inkomster, vanligen under föregående år. Det gäller då först för intervjuaren att få den tillfrågade intresserad och få honom att känna sig engagerad i undersökningen. Därefter blir det intervjuarens uppgift att hjälpa den tillfrågade att erinra sig eller uppskatta sina utgifter och inkomster utan att påverka hans svar. Detta kräver skicklighet, takt och tålmod. Även om riskerna vid levnadskostnadsundersökningar inte är lika stora som vid opinions- och attitydsundersökningar, måste dock intervjuaren hela tiden vara på sin vakt mot att suggera den tillfrågade.

¹ Vid en år 1952 företagen undersökning av landsbygdens konsumtionsvanor blev bortfallet betydligt mindre (ca 8 %) sannolikt främst beroende på att intervjuarna utvaldes mera omsorgsfullt och fick genomgå en fyra dagars instruktionskurs, innan intervjuarbetet påbörjades. Därtill kom att de var heltidsanställda hos socialstyrelsen under den tid intervjuarbetet pågick.

Ibland händer det, att en person inte vill tala om och kanske inte ens för sig själv vill medge, att en utgift är så hög som den verkligen är. Detta gäller framför allt utgifter för tobak och sprit, ibland också inkomsten. I sådana fall spelar det en avgörande roll, om intervjuaren lyckats rå den intervjuades förtroende. Det faktum att ofta även andra hushållsmedlemmar är närvarande vid intervjun kan också minska den intervjuades vilja att tala om rätta förhållandet. Det är emellertid mycket svårt att få möjlighet att intervjua varje hushållsmedlem i enrum.

Slutligen bör de fall omnämnas, då uppgifterna är så bristfälliga, att blanketten måste kasseras. Som en kontroll av kvaliteten har använts dels överensstämmelsen mellan utgifter och inkomster och dels intervjuarnas omdöme om tillförlitligheten av de lämnade uppgifterna.

2. *Slickprovet.*

1948 års undersökning omfattar endast hushåll i städer och övriga tätorter (inkl. icke administrativa tätorter med minst 200 invånare). Av kostnadsskäl måste antalet orter begränsas till omkring 30.

A priori bestämdes, att Stockholm och Göteborg skulle ingå i undersökningen. För att såvitt möjligt få alla delar av landet representerade gjordes en stratifiering efter geografisk belägenhet. Därvid användes den indelning i sex riksområden, som tillämpas vid åtskillig annan statistisk redovisning. De sex riksområdena är: Mälardalen; Östra Götaland; Skåne, Blekinge och Halland; Bohuslän och Vänerlän; Dalarna och Nedre Norrland samt Övre Norrland. Inom varje region stratifierades ytterligare efter orternas folkmängd och näringskaraktär. Orterna sammanfördes till fyra strata, nämligen industriorter¹ med 5 000 invånare och däröver, övriga orter i samma storleksgrupp, orter med 1 000—5 000 invånare samt orter med mindre än 1 000 invånare. Inom varje stratum uttogs slumpmässigt en ort utom i det förstnämnda (industriorter med över 5 000 invånare), där två orter utvaldes. På grund av att tätortsbefolkningen är relativt fåtalig i Övre Norrland, indelades orterna där endast i två strata, nämligen orter med mer än resp. mindre än 5 000 invånare, och en ort uttogs inom vardera gruppen. Vid slumpurvalet tilldelades varje ort en vikt svarande mot ortens andel av folkmängden inom gruppen.

På detta sätt erhöles sammanlagt 29 orter, nämligen Stockholm, Örebro, Hallstahammar, Uppsala, Stocksund, Vretstorp, Jönköping, Norrköping, Linköping, Kisa, Kosta, Malmö, Höganäs, Hälsingborg, Åstorp, Flädie, Borås, Trollhättan, Skövde, Bengtsfors, Stenkullen, Göteborg, Gävle, Timrå, Sundsvall, Köpmanholmen, Åre, Luleå samt Jörn.

För var och en av dessa orter utvaldes ett antal hushåll proportionellt mot

¹ Industriort = ort med 50 % eller mer av den yrkesverksamma befolkningen sysselsatt inom industri och hantverk.

varje stratumns andel av landets tätortsbefolkning. Antalet utvalda hushåll fixerades till 1 500, och dessa valdes slumpmässigt ur folkbokföringens material bland samtliga kategorier av hushåll utom anstaltshushåll. Som ett hushåll betraktades personer med gemensam bostad och mathållning. Även ensamstående medtogs i urvalet och bland dem både personer med egen lägenhet och personer, som var rumsinackorderade.

Urvalet av hushåll företogs av styrelsens tjänstemän på ort och ställe. Enär de senaste mantalsuppgifterna ej fanns tillgängliga, måste urvalet göras med ledning av mantalsblanketterna för 1948 (avlämnade i nov. 1947), men kontroll företogs i de aktuella registren, varvid eventuella flyttningar, dödsfall etc. noterades. För varje hushåll antecknades bl. a. huvudpersonens namn, adress, yrke, födelsedatum och civilstånd samt hushållstyp och barnantal.

De sålunda utvalda hushållen, som kunde anses representera samtliga privata hushåll i städer och tätorter, var med avsikt betydligt flera än de hushåll, som skulle intervjuas. Enär det med hänsyn till undersökningens målsättning (indexbudgeten m. m.) var av särskilt intresse att studera konsumtionsvanorna bland familjer med barn, underrepresenterades andra kategorier av hushåll i den slutliga stickprovsmassan. Detta tillgick så, att

Tab. 1. De utvalda hushållens fördelning på strata.

Riksområde	Antal hushåll	
	vid urvalet	för intervju
I Stockholms stad	264	168
II Mälardalen	274	181
Orter med över 5 000 inv.	188	126
» » 1 000—5 000 »	54	35
» » under 1 000 »	32	20
III Östra Götaland	207	140
Orter med över 5 000 inv.	132	93
» » 1 000—5 000 »	42	27
» » under 1 000 »	33	20
IV Skåne, Blekinge, Halland	195	126
Orter med över 5 000 inv.	113	74
» » 1 000—5 000 »	40	25
» » under 1 000 »	42	27
V Bohuslän och Vänerlän	198	139
Orter med över 5 000 inv.	115	81
» » 1 000—5 000 »	48	31
» » under 1 000 »	35	27
VI Göteborgs stad	127	85
VII Dalarna och Nedre Norrland	172	118
Orter med över 5 000 inv.	93	61
» » 1 000—5 000 »	41	33
» » under 1 000 »	38	24
VIII Övre Norrland	63	44
Orter med över 5 000 inv.	26	18
» » under 5 000 »	37	26
Summa	1 500	1 001

bland de 1 500 hushållen uteslöts vartannat hushåll, som icke bestod av man och hustru jämte minderåriga barn. Sedan detta skett återstod 1 001 hushåll. Eftersom barnfamiljerna är överrepresenterade på ett känt sätt, erbjuder det ingen svårighet att genom vägning erhålla siffror avseende hushåll av samtliga kategorier tillhopa.

Av tab. 1 framgår hur urvalet tedde sig för varje stratum dels vid det ursprungliga stickprovet och dels i den slutliga urvalsmassan. Vad beträffar hushållens fördelning på orter inom de olika storleksgrupperna överensstämmer stickprovet väl med uppgifter för hela tätortsbefolkningen enligt 1945 års bostadsräkning.

3. Intervjuorganisationen.

För fältarbetet anlätades 133 lokala ombud, som anskaffades genom arbetsförmedlingarna. Endast ett fåtal bland dem hade tidigare utfört liknande arbetsuppgifter, däribland några som deltagit i provundersökningen.

Detta sätt att rekrytera intervjuarna var naturligtvis inte helt tillfredsställande, eftersom styrelsen inte hade möjlighet att själv välja ut dem och sålunda blev nödsakad att ta dem, som arbetsförmedlingarna anvisade. En ytterligare svårighet var, att styrelsen av ekonomiska skäl inte kunde heltidsanställa ombuden utan måste ta personer från de orter, där undersökningen skulle företagas. De allra flesta utförde därför intervjuerna som extraarbete på kvällarna, vilket bl. a. ledde till att intervjuarbetet drog långt ut på tiden.

Tab. 2. Intervjuarna fördelade på kön och yrke.

	Män	Kvinnor	Samtliga
Arbetsförmedlingstjänstemän	40	28	68
Socialvårdstjänstemän	1	5	6
Övriga tjänstemän	11	4	15
Lärare	3	4	7
Studerande	—	7	7
Gifta kvinnor utan förvärvsarbete	—	16	16
Övriga	9	5	14
Summa	64	69	133

Det var ungefär lika många män som kvinnor bland intervjuarna (se tab. 2), och någon skillnad i lämpligheten för detta slags arbete kunde inte observeras. Möjligen skulle man kunna säga, att vissa delar av intervjun passade bättre för de kvinnliga t. ex. hushållsutgifterna, tvättmedel, tyg och sybehör, medan de manliga i regel kände bättre till det som rörde egna hem samt sparande och skulder.

Som synes var flera olika yrkeskategorier representerade, men över hälften

utgjordes av arbetsförmedlingstjänstemän och socialarbetare. Den vana att tala med folk, som dessa tjänstemän har från sitt dagliga arbete, var en stor tillgång för dem vid intervjuarbetet, men även åtskilliga andra gjorde en mycket god insats. Man kunde också konstatera, att teoretisk utbildning i och för sig inte är avgörande för om en person blir en god intervjuare eller ej, utan att hans personlighet, intresse och noggrannhet betyder mera.

Ombuden instruerades muntligen av styrelsens tjänstemän vid konferenser på de olika orterna och erhöll dessutom utförliga skriftliga anvisningar till den detaljerade frågeblankett, som skulle användas. Det är emellertid klart, att instruktionen på detta sätt blev alltför hastig och summarisk.

När man, som i detta fall, helt hastigt måste anskaffa ett stort antal intervjuare, och av ekonomiska skäl och tidsskäl ej har möjlighet att låta dem genomgå en ordentlig instruktionskurs och därefter enbart eller huvudsakligen ägna sig åt intervjuarbetet, så är det givet att undersökningsresultaten måste bli lidande härpå. Hushållens villighet att delta och lägga ner möda på att få fram korrekta uppgifter beror i hög grad på intervjuarens person och på hans förmåga att väcka intresse för undersökningen. Flertalet av intervjuarna genomförde dock sin uppgift på ett förtjänstfullt sätt.

Som sammanfattande omdöme kan sägas, att kvaliteten på intervjuarna var mycket ojämn och att träningen var bristfällig. Till följd härav uppvisar denna konsumtionsundersökning ett stort bortfall framför allt på grund av vägran att låta sig intervjuas.

Intervjuerna, som avsåg inkomster och utgifter under år 1948, igångsattes i slutet av februari 1949 och pågick ett par månader framåt. För att få den detaljerade livsmedelskonsumtionen, som måste anses omöjlig att uppskatta för ett helt år tillbaka i tiden, ombads hushållen att föra bok över sin födoämnesförbrukning under en vecka. Denna bokföring spreds ut över perioden april 1949—mars 1950 för att man skulle få med säsongvariationerna. Intervjuarna hade i uppgift att lämna ut och samla in hushållsböckerna samt att hjälpa hushållen till rätta med de svårigheter som kunde tänkas uppstå vid bokföringen. — Till de hushåll, som genomförde bokföringen, utbetalades 10 kr som ersättning för deras medverkan.

Kap. III. Samplets och det bearbetade materialets sammansättning.

1. Definition av undersökningsenheterna.

Undersökningsenhet har varit hushållet, definierat som de personer som har gemensam bostad och mathållning. I enlighet härmed har sålunda en helinackordering räknats till det hushåll, där han bor och äter, medan en rumsinackorderad ansetts utgöra ett eget hushåll.

Speciella svårigheter har de hushåll vållat, som bildats under året, eller där vissa personer endast tillhört hushållet en del av året. Huvudprincipen för om en person skall anses som hushållsmedlem eller ej har, förutom den ovan angivna regeln om gemensam bostad och mathållning, varit att personliga utgifter skall finnas redovisade för personen ifråga. I någon mån har man även tagit hänsyn till den tid vederbörande vistats i familjen. Någon fix tidsgräns har emellertid ej varit möjlig att fastställa, utan bedömning har fått ske från fall till fall.

Beträffande hushåll, som bildats under undersökningsåret har den regeln gällt, att man frågat efter utgifter och inkomster både före och efter hushållsbildningen. Om man sålunda ur mantalsregistret hade valt ut en ogift man, och han vid intervjutillfället befanns ha gift sig under föregående år, intervjuades både mannen och hustrun dels om vars och ens utgifter under tiden före giftermålet och dels om den gemensamma konsumtionen därefter. I regel har de betraktats som en familj och ej som två ensamstående. Inköpen under tiden närmast före giftermålet är ju i regel så påverkade av det förestående äktenskapet, att konsumtionen under denna tid ej kan anses typisk för ensamstående personer i allmänhet. I enstaka fall, då giftermålet ingåtts mycket sent på året, har endast den utvalda maken intervjuats.

I de fall, då ett hushåll upplöstes under året, t. ex. genom flyttning, skilsmässa eller dödsfall, har man måst nöja sig med att intervjua den eller de kvarvarande. Om den som lämnat hushållet ej bidragit ekonomiskt, har han betraktats som gäst. Har han betalat för sig, har man sökt reducera livsmedelskostnaden med vad som kunde anses motsvara vederbörandes konsumtion, och eventuellt överstigande belopp har redovisats som inkomst av rumsuthyrning.

För döda personer har inkomster och utgifter efterfrågats av de övriga hushållsmedlemmarna, men man har varit medveten om att dessa uppgifter säkerligen till stor del har blivit ofullständiga. I en del fall har medverkan i undersökningen avböjts just på grund av att dödsfall inträffat i familjen.

Fördelningen av hushållen efter medlemmarnas sammanlagda frånvaro

man och hustru. Vidare ingår i denna grupp t. ex. änkor och änklingar med vuxna och/eller minderåriga barn, samboende syskon etc. — Som minderåriga barn har räknats dels barn under 16 år och dels personer mellan 16—21 år, som varit helt försörjda av föräldrarna.

För att ge en uppfattning om hur de olika hushållstyperna är sammansatta ges i nedanstående tabell en fördelning efter hushållsföreståndarens ålder.

Tab. 3. Hushållsföreståndarens ålder inom olika hushållstyper.
Procentuell fördelning.

	Under 30 år	30—39 år	40—49 år	50—59 år	60 år och däröver	Summa
Man och hustru med barn	10,9	45,4	29,6	11,8	2,3	100
Man och hustru utan barn	17,6	10,6	15,3	21,2	35,3	100
Ensamstående	35,3	15,7	11,8	14,7	22,5	100
Blandade hushåll	4,8	9,5	32,1	21,4	32,2	100
Samtliga	16,6	25,2	23,2	16,1	18,9	100

Som synes ligger tyngdpunkten för barnfamiljerna i de yngre åldersklasserna, i det att över hälften av männen är under 40 år. I åldern 30—40 år återfinns drygt 45 % av dessa hushållsföreståndare. Över 60 år är endast ca 2 %. Inom hushållstypen man och hustru utan barn däremot är drygt en tredjedel av männen över 60 år. Endast en tiondel är mellan 30 och 40 år.

Bland de ensamstående är 35 % under 30 år och knappt 23 % över 60 år. I de blandade hushållen är hushållsföreståndaren i 86 % av fallen över 40 år.

Dessa skillnader i ålderssammansättningen inom de olika hushållstyperna bör man ha i minnet, då man studerar konsumtions- och inkomstförhållandena.

Utgifter och inkomster redovisas huvudsakligen per hushåll enligt tidigare definition. Endast beträffande kläder och inkomster ges dessutom individuella uppgifter.

På grund av den kritik¹, som riktats mot den traditionella redovisningen per konsumtionsenhet, har denna indelningsgrund övergivits vid 1948 års undersökning. Hushållen avser sålunda faktiska hushåll och ej s. k. normalhushåll.

Fördelning efter socialklasser har sedan gammalt varit vanlig vid undersökningar av detta slag. Då emellertid gränsdragningen mellan socialklasserna alltid blir mycket godtycklig, och man därvid ofta måste ta inkomst-uppgifterna till hjälp, har socialklassindelningen i stort sett övergivits och

¹ Bl. a. i »Levnadsvillkor och hushållsvanor i städer och industriorter omkring år 1933». Bilaga 7.

ersatts av indelning efter familjeinkomst. Enär levnadskostnadsindex enligt direktiven skall beräknas för arbetare och lägre tjänstemän, har dock en särskild budget måst beräknas för denna grupp. Som jämförelse framräknades även en budget för högre tjänstemän, ehuru antalet hushåll i denna grupp är mycket ringa och sålunda ej bör ge anledning till alltför vittgående slutsatser.

Vid inkomstklassificeringen har man utgått från den s. k. skatterensade inkomsten. Det är ju denna inkomst som är tillgänglig för konsumtion, och i och med källskattens införande blir det också för inkomsttagaren själv naturligtast att räkna med det belopp, som blir kvar, sedan skatten betalats.

Vidare är det hushållets sammanlagda inkomst, ej huvudpersonens, som är indelningsgrund. Däri ingår förutom de olika hushållsmedlemmarnas inkomster av tjänst eller rörelse även arvoden för tillfälliga uppdrag, pensioner, sociala bidrag och inkomster av försäljning av egna produkter, värdeföremål etc. Den genomgående principen för undersökningen är nämligen att registrera allt vad som under observationsperioden funnits tillgängligt för konsumtion och sparande och hur mycket som faktiskt utbetalats för konsumtion eller eventuellt sparats.

3. Bortfall av utvalda hushåll.

Som ovan nämnts var bortfallet stort i 1948 års undersökning på grund av den bristfälliga intervjuorganisationen. Fullbordade och användbara intervjuer erhöles från 619 hushåll eller 62 % av det utvalda antalet. I tab. 4 redovisas orsakerna till att vissa hushåll utgått ur undersökningen med fördelning på hushållstyp och socialklass.

Socialklassindelningen har i stort sett skett i enlighet med folkräkningens principer, men vissa avvikelser har gjorts. Sålunda har uppdelningen i teknisk resp. annan förvaltningspersonal ersatts med grupperna lägre och högre tjänstemän. Till de förra har förts även verkmästare och förmän och till de senare även företagsledare. Gränsdragningen mellan högre och lägre tjänstemän har naturligtvis varit ganska svår att göra, och beträffande det inkomna materialet har därför ofta inkomstuppgifterna måst tagas till hjälp. I stort sett ger dock socialklassindelningen en bild av inkomstnivån, vilket belyses av nedanstående tablå, som grundar sig på det bearbetade materialet:

Socialklass	Årsinkomst (exkl. skatt) per hushåll
Arbetare	6 953 kr
Lägre tjänstemän	8 045 »
Högre tjänstemän	14 432 »
Företagare	9 099 »
Pensionärer m. fl.	4 756 »

Tab. 4. Orsaker till att hushåll utgått ur undersökningen.

	Antal hushåll, i %									
	Hushållstyp				Socialklass					Samtliga
	Man och hustru		Ensamstående	Blandade hushåll	Arbetare	Lägre tjänstemän	Högre tjänstemän	Företagare	Pensionärer m. fl.	
	med barn	utan barn								
Bearbetade	67,4	66,2	55,1	49,1	72,6	60,7	45,7	55,2	46,6	61,8
Orsaker till bortfall:										
Kasserade (inkl. lanthushåll)	3,9	0,8	3,8	4,0	3,4	2,4	3,1	3,7	5,9	3,5
Vägrat deltaga	17,2	21,5	15,7	30,1	15,8	17,5	32,3	30,9	14,4	19,7
Sjukdom, dödsfall m. m.	4,7	6,9	15,7	10,4	3,4	10,2	4,7	7,5	25,4	8,0
Flyttat	1,9	1,5	2,2	1,7	1,6	1,0	6,3	0,9	0,9	1,9
Oanträffbar	1,2	2,3	4,3	3,5	1,6	2,9	2,4	0,9	5,1	2,3
Ej uppgiven orsak	3,7	0,8	3,2	1,2	1,6	5,3	5,5	0,9	1,7	2,8
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Av tab. 4 framgår, att de egentliga familjehushållen bestående av man och hustru med eller utan barn har deltagit i större utsträckning än andra hushållstyper. Detsamma gäller arbetare i jämförelse med övriga socialklasser.

Den främsta bortfallsorsaken är vägran. En femtedel av hushållen har utgått av detta skäl. Det är framför allt bland de blandade hushållen samt bland hushåll, som kan antas ha relativt höga inkomster och relativt ont om tid (företagare och högre tjänstemän), som många vägrat att ställa sig till förfogande för en intervju. Pensionärer samt arbetare och lägre tjänstemän har visat betydligt mera intresse för undersökningen, även om också bland dessa vägrarna utgör en stor procent.

8 % av samtliga hushåll har utgått på grund av sjukdom och dödsfall. Bland de ensamstående anges denna orsak i ca 16 % av fallen. De ensamstående utgöres till stor del av äldre personer, vilket förklarar varför denna bortfallsorsak förekommer betydligt oftare i denna hushållstyp än bland de andra. I socialgruppen pensionärer har en fjärdedel fallit bort av dessa orsaker.

Kassering av blanketter på grund av ofullständighet eller dålig överensstämmelse mellan inkomster och utgifter har skett i ganska liten omfattning. Särskilt bland man och hustru utan barn har kasseringar varit sällsynta. — Några enstaka hushåll, som vid intervjun visade sig ha lantbruk vid sidan av annan yrkesverksamhet, har uteslutits.

Beträffande flyttningar instruerades intervjuarna att följa intervjuobjektet till den nya adressen, om han flyttat inom orten. Om han däremot flyttat till annan ort, skulle den som flyttat in i lägenheten efteråt intervjuas i

stället. På detta sätt skulle inga hushåll utgå på grund av flyttning. I ett litet antal fall har det dock inträffat, att ingen flyttat in i lägenheten vid intervjutillfället, att huset rivits etc.

Gruppen »Ej uppgiven orsak» består huvudsakligen av ett antal fall, där intervjuare ej orkat genomföra undersökningen utan helt enkelt underlåtit att redovisa de hushåll, de fått sig tilldelade.

4. Bortfallets inverkan på materialets sammansättning.

Till följd av bortfallet har det bearbetade materialet erhållit en annan sammansättning än det ursprungliga urvalet. I nedanstående tabeller visas vilka förskjutningar som har inträtt beträffande lokal fördelning, socialklass och hushållstyp.

Vid bearbetningen har de vid urvalet underrepresenterade hushållstyperna dubblerats, vilket ger sammanlagt 890 hushåll, som sålunda utgör underlaget för alla redovisningar. Bortfallet är visserligen inte lika stort i alla hushållstyper, men till denna omständighet har det inte varit möjligt att ta någon hänsyn.

Tab. 5. Hushållens fördelning på landsdelar och ortsgrupper.

	Utvalda hushåll		Bearbetat material		Differens %
	Antal	%	Antal	%	
<i>Landsdel</i>					
Stockholm	264	17,6	147	16,5	— 1,1
Mälardalen	274	18,3	167	18,7	+ 0,4
Östra Götaland	207	13,8	127	14,3	+ 0,5
Skåne, Blekinge och Halland	195	13,0	120	13,5	+ 0,5
Bohuslän och Vänerlän	198	13,2	127	14,3	+ 1,1
Göteborg	127	8,5	52	5,8	— 2,7
Dalarna och Nedre Norrland	172	11,4	111	12,5	+ 1,1
Övre Norrland	63	4,2	39	4,4	+ 0,2
Summa	1 500	100	890	100	
<i>Ortsgrupp</i>					
Orter med 5 000 inv. och däröver	1 058	70,5	615	69,1	— 1,4
Orter med 1 000—5 000 inv.	225	15,0	127	14,3	— 0,7
Orter med mindre än 1 000 inv. ...	217	14,5	148	16,6	+ 2,1
Summa	1 500	100	890	100	

Avvikelsena från den avsedda lokala fördelningen på landsdelar och ortsgrupper är som synes relativt obetydliga. Starkast framträder underrepresentationen av Göteborg. En viss förskjutning har skett mot de minsta orterna, vilket torde ha resulterat i något för låga genomsnittssiffror för bl. a. inkomster och bostadskostnader.

Tab. 6. Hushållens fördelning på socialklass.

Socialklass	Utvalda hushåll		Bearbetat material		Differens %
	Antal	%	Antal	%	
Arbetare	633	42,2	453	50,9	+ 8,7
Lägre tjänstemän	311	20,8	179	20,1	- 0,7
Högre tjänstemän	164	10,9	73	8,2	- 2,7
Företagare	165	11,0	80	9,0	- 2,0
Pensionärer m. fl.	227	15,1	105	11,8	- 3,3
Summa	1 500	100	890	100	

Hushållens fördelning på olika socialklasser redovisas i tab. 6, varav framgår, att arbetarhushållen blivit överrepresenterade, medan alla andra grupper fått för liten vikt. Denna förskjutning i materialets sammansättning, vilken huvudsakligen förorsakats av den tidigare omnämnda högre frekvensen av vägrare bland de mera välsituerade har, liksom förändringen i den lokala fördelningen, lett till att genomsnittsinkomsterna har blivit för låga i materialet. Dessutom torde mera lyxbetonade utgifter ha fått för liten vikt.

Tab. 7. Hushållens fördelning på hushållstyp.

Hushållstyp	Utvalda hushåll		Bearbetat material		Differens %
	Antal	%	Antal	%	
Man och hustru med barn	517	34,5	348	39,1	+ 4,6
Man och hustru utan barn	261	17,4	170	19,1	+ 1,7
Ensamstående	373	24,9	204	22,9	- 2,0
Blandade hushåll	349	23,2	168	18,9	- 4,3
Summa	1 500	100	890	100	

Barnfamiljerna har blivit överrepresenterade i materialet enligt tab. 7. Detta beror dels på att de ej vägrat så ofta som andra hushållstyper och dels på att de är lättare anträffbara. I en familj med små barn finns det ju nästan alltid någon hemma. På grund av att de yngre åldrarna av naturliga skäl dominerar i denna hushållstyp, förekommer inte sjukdom och dödsfall så ofta. — Även gruppen man och hustru utan barn har fått för stor vikt i materialet, medan ensamstående och framför allt blandade hushåll kommit med i för liten omfattning.

När man jämför hushållsföreståndarens kön och civistånd i det bearbetade materialet med det ursprungliga hushållsurvalet (tab. 8) framträder ytterligare den förskjutning mot familjehushållen som tidigare påpekats. Giftna män som hushållsföreståndare har nämligen fått för stor vikt, medan praktiskt taget alla andra typer är underrepresenterade.

Tab. 8. **Hushållsföreståndarens kön och civilstånd.**
Procentuell fördelning.

	M ä n				K v i n n o r				Upp- gift saknas	Summa
	Gift	Ogift	Änkl.	Fränsk.	Gift	Ogift	Änka	Fränsk.		
Utvalda hushåll	65,2	8,5	3,1	1,3	0,4	10,8	8,9	1,7	0,1	100
Bearbetat material	69,7	9,0	2,9	1,1	0,2	9,7	6,3	1,1	—	100
Differens	+ 4,5	+ 0,5	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 1,1	- 2,6	- 0,6	- 0,1	

Att denna förskjutning beträffande hushållstyperna också inverkat på materialets ålderssammansättning, framgår av tab. 9, som visar hur de

Tab. 9. **Hushållsföreståndarens ålder.**

Procentuell fördelning.

	Under 20 år	20—29 år	30—39 år	40—49 år	50—59 år	60—69 år	70 år o. däröver	Upp- gift saknas	Summa
	Utvalda hushåll	0,7	13,3	22,5	22,8	18,4	14,5	7,7	0,1
Bearbetat material	1,6	15,0	25,2	23,2	16,1	13,5	5,4	—	100
Differens	+ 0,9	+ 1,7	+ 2,7	+ 0,4	- 2,3	- 1,0	- 2,3	- 0,1	

yngre åldrarna, särskilt gruppen 30—40 år, blivit överrepresenterade. Alla åldersgrupper över 50 år har däremot fått för liten vikt.

Det är givetvis mycket svårt, för att inte säga omöjligt, att dra några säkra slutsatser om effekten av bortfallet. De påpekanden som tidigare gjorts beträffande verkningarna på bl. a. inkomster och bostadskostnader kan dock anses säkra, fastän det naturligtvis inte går att säga något om hur stor förskjutningen blivit. I kapitlet om inkomsterna göres ett försök till jämförelse med uppgifter grundade på självdeklarationerna.

5. Uppgifternas kvalitet.

För att i någon mån kunna bedöma de erhållna uppgifternas kvalitet uträknades ett indextal på överensstämmelsen mellan å ena sidan inkomsten + kapitalförtäring och lån, vilket sattes = 100, och å andra sidan utgiften + sparande. Blanketter med under 90 eller över 110 kasserades. Fördelningen framgår av följande tablå.

Det genomsnittliga indextalet blir 100. För de olika hushållstyperna varierar det mellan 99 och 101. Någon allmän tendens att underskatta eller överskatta utgifter eller inkomster har sålunda inte förelegat, men detta är naturligtvis inte någon garanti för att inte över- eller underskattningar kan ha skett genomgående på vissa poster. I vilken utsträckning detta förekommit är det inte möjligt att yttra sig om, då det saknas kontrollmaterial.

Avstämningsindex	Antal hushåll	%
90—92	19	2,1
92—94	29	3,8
94—96	46	5,2
96—98	124	13,9
98—100	241	27,1
100—102	208	23,4
102—104	117	13,2
104—106	60	6,7
106—108	26	2,9
108—110	20	2,2
Summa	890	100

På en punkt, nämligen beträffande spritutgifterna, har dock vissa jämförelser kunnat göras, och dessa ger vid handen, att en betydande underskattning av spritutgifterna har skett i familjehushållen, medan däremot de ensamstående har angett sina utgifter i stort sett riktigt. Denna post är emellertid särskilt svåråtkomlig och ömtålig. — Överskattningar kan framför allt befaras ha skett för de varugrupper, som stigit i pris under undersökningsåret.

Ytterligare en mätare på uppgifternas tillförlitlighet erhöles genom att intervjuarna skulle betygsätta varje blankett. De uppgifter, som huvudsakligen grundade sig på bokföring, räkningar och kvitton, erhöles betygssiffran 3, de som endast delvis kunde verifieras men ändå verkade tillförlitliga siffran 2 och de uppgifter som endast var löst uppskattade siffran 1. Fördelningen framgår av nedanstående tablå:

	Kvalitetsbeteckning			Uppgift saknas	Summa
	1	2	3		
Antal hushåll, i %	9,0	66,6	17,5	6,9	100

Sammanfattningsvis bör framhållas, att på grund av det stora bortfallet och på grund av de mätningsfel, som uppstår vid en intervjuundersökning av detta slag, måste man vara försiktig, när man vill dra slutsatser av de erhållna uppgifterna. Framför allt bör man inte pressa materialet, när det gäller detaljer, eller dra slutsatser av små skillnader.

Kap. IV. Undersökningens huvudresultat.

Sedan materialet inkommit från intervjuarna, granskades det och förefintliga ofullständigheter kompletterades i görligaste mån genom frågeskrivelser till ombuden, som i regel fick sätta sig i förbindelse med det ifrågavarande hushållet ännu en gång. Därefter överfördes uppgifterna till hålkort och bearbetades maskinellt, vilket visade sig gå utomordentligt smidigt.

För varje hushåll användes ca 40 hålkort, och dessutom stansades 5 individualkort, som innehöll uppgifter om klädotgifter och inkomster för varje individ i materialet.

De första 36 kolumnerna på hålkorten innehöll identifieringsuppgifter etc. (s. k. »fasta» kolumner), vilka återkom på varje kort för de enskilda hushållen. Resten av kortet var indelat i fyrcolumnsfält. Detta underlättade både kodning och stansning. Vid kodningen behövde endast det utbetalade beloppet noteras resp. ett streck, när det inte fanns någon utgift, enär stanserskan från början visste, att alla belopp skulle stansas i fyra siffror.

De underrepresenterade hushållstyperna har, som redan påpekats i annat sammanhang, dubblerats i redovisningen, varigenom antalet angivna hushåll ökats från sammanlagt 619 till 890.

Hur materialet fördelar sig på olika hushållstyper framgår av nedanstående tablå:

Hushållstyp	Antal hushåll	%
Man och hustru med barn	348	39,1
Man och hustru utan barn	170	19,1
Ensamstående	204	22,9
Blandade hushåll	168	18,9
Summa	890	100

Av barnfamiljerna hade 45 % ett barn, 35 % två barn och 20 % tre eller flera barn. Hela antalet personer var 2 457, varav 757 minderåriga barn.

I tab. 10 och 11 redovisas budgetens huvudposter i absoluta och relativa tal med fördelning på olika hushållstyper.

En ganska markerad ökning i inkomsterna noteras med stigande barnantal. Till en del sammanhänger detta givetvis med ökat barnbidrag, men även andra slag av inkomster ökar. Räntor, återbärningar, inkomster av fastighet och av försäljning av egna produkter etc. visar en kraftig steg-

Tab. 10. Inkomster och utgifter inom olika hushållstyper

(kr per år och hushåll).

	Hushållstyp							Samtliga hushåll
	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	168	890
Antal personer per hushåll ...	3,00	4,00	5,38	3,82	2,00	1,00	3,48	2,76
Därav barn under 16 år	1,00	2,00	3,38	1,82	—	—	0,74	0,85
<i>Inkomster</i>								
Inkomst av tjänst	7 100	7 696	7 520	7 390	5 988	3 825	8 157	6 450
Biinkomster	384	551	307	427	280	113	356	314
Inkomst av rörelse, fastighet etc.	1 211	1 014	1 677	1 235	1 042	100	672	831
Räntor	130	107	388	173	90	34	143	120
Sjukhjälp och understöd	78	108	146	102	394	296	634	302
Allmänt barnbidrag	235	490	818	440	—	—	193	209
Gåvor, arv, lotterivinster	121	229	134	161	227	90	109	148
Regelbundna bidrag, tjänstepension	19	14	15	16	449	150	517	224
Övriga inkomster	175	223	586	273	146	131	418	243
Summa inkomster	9 453	10 432	11 591	10 217	8 616	4 739	11 199	8 841
<i>Utgifter</i>								
Mat och dryck	2 682	2 950	3 586	2 954	2 509	1 319	3 277	2 555
Därav: matvaror	2 323	2 615	3 161	2 590	2 061	815	2 814	2 125
förtäring utom hemmet	158	127	262	168	239	429	272	260
sprit och vin	201	208	163	196	209	75	191	170
Bostad, bränsle, lyse	1 154	1 390	1 637	1 332	1 169	662	1 310	1 143
Kläder och skor	1 242	1 452	1 530	1 372	986	637	1 579	1 169
Övriga utgifter:								
Möbler och husgeråd	544	543	479	531	584	169	391	432
Tvätt, rengöringsmedel	97	104	132	106	89	65	92	91
Kroppsvård	146	166	179	160	127	90	178	141
Sjukvård	134	152	175	149	169	60	196	141
Barnens undervisning	45	52	116	62	—	—	44	32
Telefon, skrivmateriel	80	80	84	81	86	50	100	79
Tidningar, böcker	121	156	131	135	121	83	146	122
Förenings- o. försäkr.-avgifter	188	188	186	188	165	86	185	160
Nöjen	191	209	222	203	114	143	245	181
Resor	371	445	666	455	273	174	442	353
Arbetshjälp i hemmet	86	85	220	112	30	37	67	71
Tobak	161	195	162	173	148	131	205	165
Gåvor och understöd	216	177	165	192	283	171	312	227
Diverse utgifter	297	376	380	341	358	234	420	334
Summa konsumtionsutgifter	7 755	8 720	10 050	8 546	7 211	4 111	9 189	7 396
Amortering och förbättring på eget hem	124	94	147	118	51	14	213	100
Avgifter till livförsäkring och tjänstepension	219	311	301	268	113	53	176	171
Räntor	31	28	30	29	6	3	10	15
Skatter	1 262	1 232	1 434	1 286	1 125	663	1 331	1 121
Summa utgifter	9 391	10 385	11 962	10 247	8 506	4 844	10 919	8 803

Tab. 11. Utgifternas fördelning i % av konsumtionsutgiften inom olika hushållstyper.

	H u s h å l l s t y p							
	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	168	890
Genomsnittlig utgift för konsumtion, kr	7 755	8 720	10 050	8 546	7 211	4 111	9 189	7 396
Därav i %:								
Mat och dryck	34,6	33,8	35,7	34,6	34,8	32,1	35,7	34,5
Därav: matvaror	30,0	30,0	31,5	30,3	28,6	19,8	30,6	28,7
förtäring utom hemmet	2,0	1,4	2,6	2,0	3,3	10,4	3,0	3,5
sprit och vin	2,6	2,4	1,6	2,3	2,9	1,9	2,1	2,3
Bostad ¹ , bränsle, lyse	14,9	16,0	16,3	15,6	16,2	16,1	14,2	15,5
Kläder och skor	16,0	16,7	15,2	16,1	13,7	15,5	17,2	15,8
Möbler och husgeråd	7,0	6,2	4,8	6,2	8,1	4,1	4,2	5,8
Rengöringsmedel, kroppsvård, sjukvård	4,9	4,8	4,8	4,9	5,3	5,2	5,1	5,0
Undervisning, tidningar, böcker, porto	3,2	3,3	3,3	3,2	2,9	3,2	3,2	3,2
Förenings- och försäkringsavgifter ²	2,4	2,2	1,8	2,2	2,3	2,1	2,0	2,2
Nöjen	2,4	2,4	2,2	2,4	1,6	3,5	2,7	2,4
Resor	4,8	5,1	6,6	5,3	3,8	4,2	4,8	4,8
Arbetshjälp i hemmet	1,1	1,0	2,2	1,3	0,4	0,9	0,7	1,0
Tobak	2,1	2,2	1,6	2,0	2,1	3,2	2,2	2,2
Gåvor och understöd	2,8	2,0	1,7	2,2	3,9	4,2	3,4	3,1
Diverse utgifter ³	3,8	4,3	3,8	4,0	4,9	5,7	4,6	4,5

ring från tvåbarns- till flerbarnsfamiljerna (se tab. 73). Däremot visar sig ingen tydlig tendens beträffande löne- och biinkomster.

Makarna utan barn, bland vilka, som redan tidigare visats, de yngre och de äldre åldersklasserna dominerar, har en lägre totalinkomst än barnfamiljerna. På vissa enskilda poster har de dock betydligt högre inkomster såsom t. ex. av tjänstepension, sjukhjälp och understöd, vilket är en god illustration till den olika åldersfördelningen i de båda grupperna. Av totalinkomsten utgör ovannämnda inkomster ungefär en tiondel för de barnlösa mot 1 % bland barnfamiljerna.

De ensamstående, där 54 % är antingen under 25 år eller över 50 år, har en genomsnittsinkomst, som är endast hälften av ettbarnsfamiljernas.

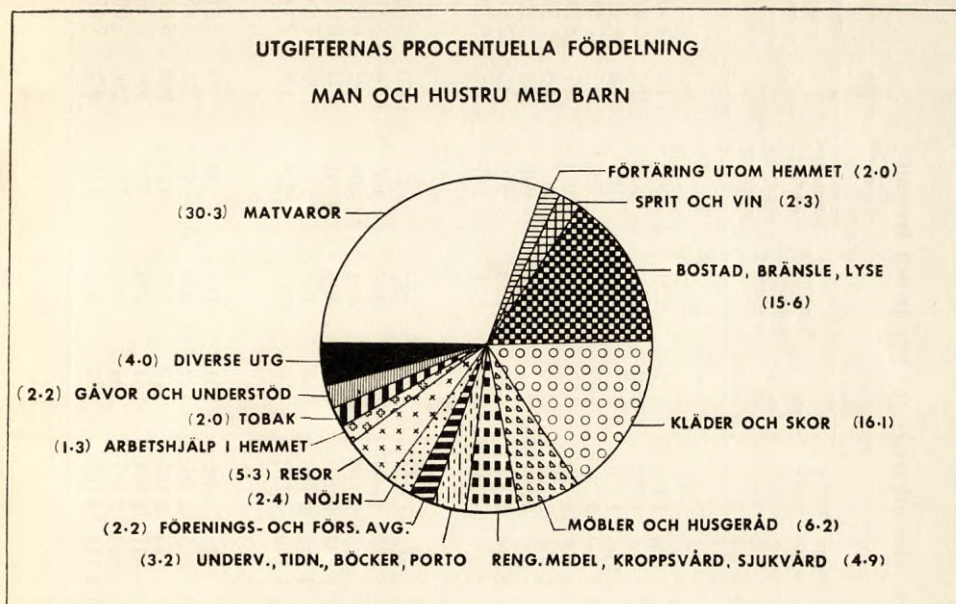
De blandade hushållen redovisar den högsta genomsnittliga inkomsten näst efter flerbarnsfamiljerna, vilket sammanhänger med att de ifrågakörande hushållen har ett större antal vuxna medlemmar än de andra. Såväl

¹ Exkl. amorteringar och förbättringar.

² » avgifter till livförsäkring och tjänstepension.

³ » räntor.

Diagram A.

här som bland de ensamstående utgör pensioner och understöd ca 10 % av inkomsten.

En utförligare redogörelse för inkomstförhållandena lämnas i nästa kapitel.

Enligt resolution vid internationella socialstatistikerkonferensen 1949 skall utgifterna för konsumtion skiljas från utgifter av annan art. Av denna anledning redovisas här utgifterna exklusive skatter och sparande. Detta medför bl. a., att livförsäkringsavgifter och avgifter till tjänstepension rensats bort från försäkringsutgifterna. Räntor på personliga lån har också tagits bort.

Olikheterna i konsumtion mellan hushållstyperna kan huvudsakligen tillskrivas hushållens olika storlek, och variationerna i den relativa fördelningen på olika poster är i stort sett påfallande små.

Vid jämförelse mellan familjer med olika barnantal finner man dock en viss ökning av den andel av utgifterna, som går till bostad samt till resor, när barnantalet ökar. Samtidigt minskar utgifterna för sprit och vin. Övriga skillnader är för små, för att man med hänsyn till bortfall och mätningssfel skall våga dra några slutsatser.

I diagram A åskådliggöres den relativa utgiftsfördelningen bland samtliga egentliga familjer med barn.

De barnlösa makarna har både absolut och relativt sett de högsta utgifterna för möbler och husgeråd, drygt 8 %, närmast följda av ettbarns-

Tab. 12. Utgifternas fördelning inom olika hushållstyper och inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Inkomstklass (exkl. skatt)	Antal hushåll	Mat och dryck				Bostad, bränsle, lyse	Kläder och skodon	Övriga utgif- ter	D ä r a v				Summa konsum- tions- utgifter
		Mat- varor	Förtäring utom hemmet	Sprit o. vin	Summa				Möbler o. hushålls- geråd	Rengöring, kroppsvård, sjukvård	Förenings- och för- säkrings- avgifter	Tobak	
<i>Man och hustru med barn</i>													
Under 5 000 kr	21	1 913	61	59	2 033	717	589	1 114	249	220	103	85	4 453
5 000—5 999 »	50	2 173	54	117	2 344	827	811	1 389	262	251	138	108	5 371
6 000—6 999 »	58	2 328	63	140	2 531	1 033	953	1 897	382	300	185	165	6 414
7 000—7 999 »	64	2 480	109	178	2 767	1 152	1 200	2 124	459	364	190	147	7 243
8 000—8 999 »	38	2 662	138	254	3 054	1 271	1 458	2 460	419	410	169	207	8 243
9 000—9 999 »	27	2 686	203	160	3 049	1 293	1 454	2 751	640	327	233	159	8 547
10 000—11 999 »	36	2 913	270	286	3 469	1 476	1 629	3 627	761	513	229	242	10 201
12 000—14 999 »	23	3 147	305	239	3 691	1 978	2 236	4 905	650	693	206	145	12 810
15 000 kr och däröver	31	3 486	522	383	4 391	2 952	2 832	8 223	1 270	891	247	318	18 398
<i>Man och hustru utan barn</i>													
Under 5 000 kr	26	1 758	4	78	1 840	703	317	833	174	137	65	70	3 693
5 000—5 999 »	26	1 941	44	156	2 141	858	677	1 898	357	257	160	76	5 574
6 000—6 999 »	34	2 023	64	195	2 282	1 086	845	2 116	460	308	164	82	6 329
7 000—7 999 »	22	2 008	323	157	2 488	1 204	1 182	2 079	334	400	131	263	6 953
8 000—8 999 »	32	2 301	184	288	2 773	1 223	1 112	2 783	625	436	217	206	7 891
9 000 kr och däröver	30	2 255	804	338	3 397	1 854	1 719	5 173	1 416	731	228	204	12 143
<i>Ensamstående</i>													
Under 3 000 kr	62	652	181	25	858	439	328	689	104	119	28	30	2 314
3 000—3 999 »	46	710	425	16	1 151	572	655	1 280	129	205	69	62	3 658
4 000—4 999 »	32	833	512	59	1 404	714	613	1 195	70	166	121	112	3 926
5 000—5 999 »	22	805	692	138	1 635	827	847	2 151	234	296	140	286	5 460
6 000—6 999 »	22	969	725	126	1 820	891	831	2 457	434	300	158	181	5 999
7 000 kr och däröver	20	1 367	457	271	2 095	1 047	1 149	3 164	259	430	111	409	7 455

familjerna med 7 %. Beträffande gåvopostens andel av utgifterna ligger endast de ensamstående högre än de barnlösa makarna. Som man kunde vänta, har de ensamstående stora utgifter för förtäring utom hemmet, samtidigt som utgifterna för matvaror är låga. Den procentuella andelen av utgifterna, som går till tobak, synes även vara större bland de ensamstående än bland barnfamiljerna, medan däremot möbelinköpen är lägre.

Den relativa utgiftsfördelningen bland de blandade hushållen är på det hela taget mycket lik genomsnittet för barnfamiljerna. Dock bör observeras, att förtäring utom hemmet samt gåvor tar en betydligt större andel av utgiften, under det att den relativa kostnaden för möbler och husgeråd samt resor är lägre.

Fördelningen av budgetens huvudposter inom olika hushållstyper och inkomstklasser framgår av tab. 12. De blandade hushållen har på grund av sin heterogenitet och fåtalighet uteslutits vid alla inkomstgrupperingar. På

Tab. 13. Budgetens huvudposter i % inom olika hushållstyper och inkomstklasser.

Inkomstklass (exkl. skatt)	Mat och dryck	Bostad, bränsle, lyse	Kläder och skodon	Övriga utgif- ter	D ä r a v				Summa
					Möbler och hus- geråd	Ren- göring, och kroppsvård, sjuk- vård	För- enings- o. för- säk- rings- avgifter	Tobak	
<i>Man och hustru med barn</i>									
Under 5 000 kr	45,7	16,1	13,2	25,0	5,6	4,9	2,3	1,9	100
5 000—5 999 »	43,6	15,4	15,1	25,9	4,9	4,7	2,6	2,0	100
6 000—6 999 »	39,5	16,1	14,8	29,6	6,0	4,7	2,9	2,6	100
7 000—7 999 »	38,2	15,9	16,6	29,3	6,3	5,0	2,6	2,0	100
8 000—8 999 »	37,1	15,4	17,7	29,8	5,1	5,0	2,1	2,5	100
9 000—9 999 »	35,7	15,1	17,0	32,2	7,5	3,8	2,7	1,9	100
10 000—11 999 »	34,0	14,5	16,0	35,5	7,5	5,0	2,2	2,4	100
12 000—14 999 »	28,8	15,4	17,5	38,3	5,1	5,4	1,6	1,1	100
15 000 kr och däröver ...	23,9	16,0	15,4	44,7	6,9	4,8	1,3	1,7	100
<i>Man och hustru utan barn</i>									
Under 5 000 kr	49,8	19,0	8,6	22,6	4,7	3,7	1,8	1,9	100
5 000—5 999 »	38,4	15,4	12,1	34,1	6,4	4,6	2,9	1,4	100
6 000—6 999 »	36,1	17,1	13,4	33,4	7,3	4,9	2,6	1,3	100
7 000—7 999 »	35,8	17,3	17,0	29,9	4,8	5,8	1,9	3,8	100
8 000—8 999 »	35,1	15,5	14,1	35,3	7,9	5,5	2,7	2,6	100
9 000 kr och däröver ...	28,0	15,3	14,1	42,6	11,7	6,0	1,9	1,7	100
<i>Ensamstående</i>									
Under 3 000 kr	37,0	19,0	14,2	29,8	4,5	5,1	1,2	1,3	100
3 000—3 999 »	31,6	15,6	17,9	35,0	3,5	5,6	1,9	1,7	100
4 000—4 999 »	35,8	18,2	15,6	30,4	1,8	4,2	3,1	2,9	100
5 000—5 999 »	29,9	15,2	15,5	39,4	4,3	5,4	2,6	5,2	100
6 000—6 999 »	30,3	14,9	13,9	40,9	7,2	5,0	2,6	3,0	100
7 000 kr och däröver ...	28,1	14,0	15,4	42,5	3,5	5,8	1,5	5,5	100

grund av det ringa antalet hushåll inom vissa grupper måste man, även när det gäller de övriga hushållstyperna, vara försiktig med att dra slutsatser av denna tabell. Den belyser dock tydligt den olika fördelningen av utgifterna vid olika inkomstlägen. Om man jämför den lägsta och den högsta inkomstklassen, visar det sig, att utgifterna för matvaror som väntat stegras minst relativt sett. Därefter följer för barnfamiljerna förenings- och försäkringsavgifter samt tobak. Om i försäkringsavgifterna inräknas även livförsäkringarna, visar denna post däremot en väsentlig stegring med inkomsten. Största inkomstelasticiteten uppvisar utgifterna för förtäring utom hemmet, sprit och möbler.

För de ensamstående är den procentuella ökningen i kostnaderna för förtäring utom hemmet betydligt mindre än för övriga hushållstyper. Avsevärd ökning uppvisar däremot sprit- och tobaksutgifterna, vilket emellertid delvis synes sammanhänga med ålders- och könsfördelningen inom de olika inkomstklasserna.

Utgifterna för förtäring utom hemmet samt möbelinköpen är de poster, som ökar mest för de barnlösa makarna.

Vad ovan sagts om olika budgetposters varierande vikt i olika inkomstlägen belyses ytterligare i tab. 13, som ger den relativa fördelningen på huvudposter.

Kap. V. Inkomsterna.

1. *Inkomstbegreppet.*

Inkomsterna kommer endast att ägnas en kortare översikt i denna redogörelse, vilken har hushållens konsumtion som sitt egentliga ämne. Inkomstfördelningen har dock sitt givna intresse som bakgrund till konsumtionen. De uppgifter, som här skall presenteras, lämnar därutöver mera utförliga kunskaper om inkomsterna för olika grupper, om inkomsternas olika ursprung m. m. än den löpande inkomststatistiken kan göra.

Det är dels hushållens sammanlagda inkomster, som blir föremål för studium, och dels de enskilda inkomsttagarnas. Den största inkomstposten för hushållet brukar utgöras av huvudpersonens lön eller inkomst av rörelse, vartill kommer husmoderns och andra familjemedlemmars arbetsförtjänster, inkomst av fastighet, räntor och andra kapitalinkomster, sociala bidrag, främst barnbidraget, samt en mängd andra i allmänhet mindre betydelsefulla poster, som inte skall räknas upp här. Samtliga poster är förtecknade i tabellerna (t. ex. tab. 73 sid. 96) och kommer att behandlas utförligt härnedan.

Tillsammans utgör dessa poster vad som här benämnes hushållets *bruttoinkomst*. Därjämte har, som omtalats redan i kap. III, ett annat inkomstbegrepp tillämpats, som benämnes skatterensad inkomst. Det belopp, som står till hushållets förfogande för konsumtion eller sparande, är uppenbarligen inte den sammanlagda bruttoinkomsten, utan bruttoinkomsten minskad med under året erlagda skatter och eventuellt erlagda räntor, som inte redan har avdragits som omkostnader. Räntorna har haft ringa betydelse, och man har inte tagit hänsyn till dem vid bestämning av inkomstbegreppet, utan man har nöjt sig med att dra av under inkomståret erlagda skatter, både preliminär skatt och resterande skatt. Kvarstående skatt enligt källskattelagen förekom ännu ej år 1948. Det kan i detta sammanhang påpekas, att den nya uppborädsreformen har medverkat till att det blivit naturligt att begagna begreppet skatterensad inkomst i åtskilliga sammanhang.

I några fall har hushållen redovisat inkomster, som väsentligt understigit utgifterna. Samtidigt har de redovisat minskning av sparmedel eller upptagna lån. Om mätningfelen i detta sammanhang, se sid. 28.

2. *Hushållens inkomster.*

Genomsnittliga bruttoinkomsten för samtliga hushåll var 8 800 kr för år 1948. Den skatterensade inkomsten uppgick till 7 700 kr. Inom olika hushållstyper hade blandade hushåll och därnäst barnfamiljerna den högsta

medelinkomsten. För de senare ökade inkomsten med barnantalet. För ett-barnsfamiljer uppgick den sålunda till 8 200 kr och för flerbarnsfamiljer till 10 200 kr (skatterensad).

Överhuvud kan man räkna med ett samband mellan inkomsterna och hushållets storlek, vilket närmare belyses i nedanstående tablå:

Inkomstklass (exkl. skatt)	Antal personer per hushåll	Antal barn per hushåll
Under 5 000 kr	1,5	0,2
5 000—5 999 »	2,5	0,7
6 000—6 999 »	2,7	0,9
7 000—7 999 »	3,1	1,1
8 000—8 999 »	3,0	0,8
9 000—9 999 »	3,8	1,5
10 000—11 999 »	3,5	1,1
12 000—14 999 »	4,2	1,7
15 000 kr och däröver	3,8	1,3
Samtliga	2,8	0,9

Vilken av de båda faktorerna, inkomsten eller hushållets storlek, som skall anses vara den primära, måste bedömas olika i olika fall. I hushåll med flera vuxna personer är det tydligt, att inkomsten ökar med hushållet, i barnfamiljerna måste detta delvis vara fallet på grund av barnbidragen. Men man kan givetvis också tänka sig att den större inkomsten möjliggör för familjerna att ha flera barn.

Bland socialklasserna kom företagsledare och högre teknisk personal främst, i det deras årsinkomst uppgick till 15 900 kr. Högre tjänstemän kom därefter med 13 800 kr och lägst på skalan återfinns man gruppen övriga, vilka till stor del består av pensionärer och vilkas inkomst utgjorde 4 800 kr i genomsnitt. Arbetare uppnådde i genomsnitt 7 000 kr inkomst. Nedanstående tablå lämnar uppgifter för samtliga socialklasser:

	Antal hushåll	Inkomst, kr (exkl. skatt)
Företagsledare och högre teknisk personal	23	15 858
Högre tjänstemän	50	13 775
Verkmästare, förmän och lägre teknisk personal	40	9 672
Företagare	80	9 099
Lägre tjänstemän	139	7 576
Arbetare	453	6 953
Pensionärer m. fl.	105	4 756
Samtliga	890	7 720

Att företagarna kommer tämligen långt ner på listan beror givetvis på att gruppen till stor del består av mindre företagare (hantverkare m. fl.).

De större företagen representeras som regel av aktiebolag, och deras chefer betecknas som företagsledare.

Inkomstnivån varierar också starkt med olika ortsgrupper, som framgår av följande tablå:

	Antal hushåll	Inkomst, kr (exkl. skatt)
Stockholm med förorten Stocksund	167	9 736
Göteborg med förorten Stenkullen	77	8 833
Orter med 5 000—100 000 inv.	416	7 612
» » 1 000— 5 000 »	107	6 409
» » mindre än 1 000 inv.	123	5 790

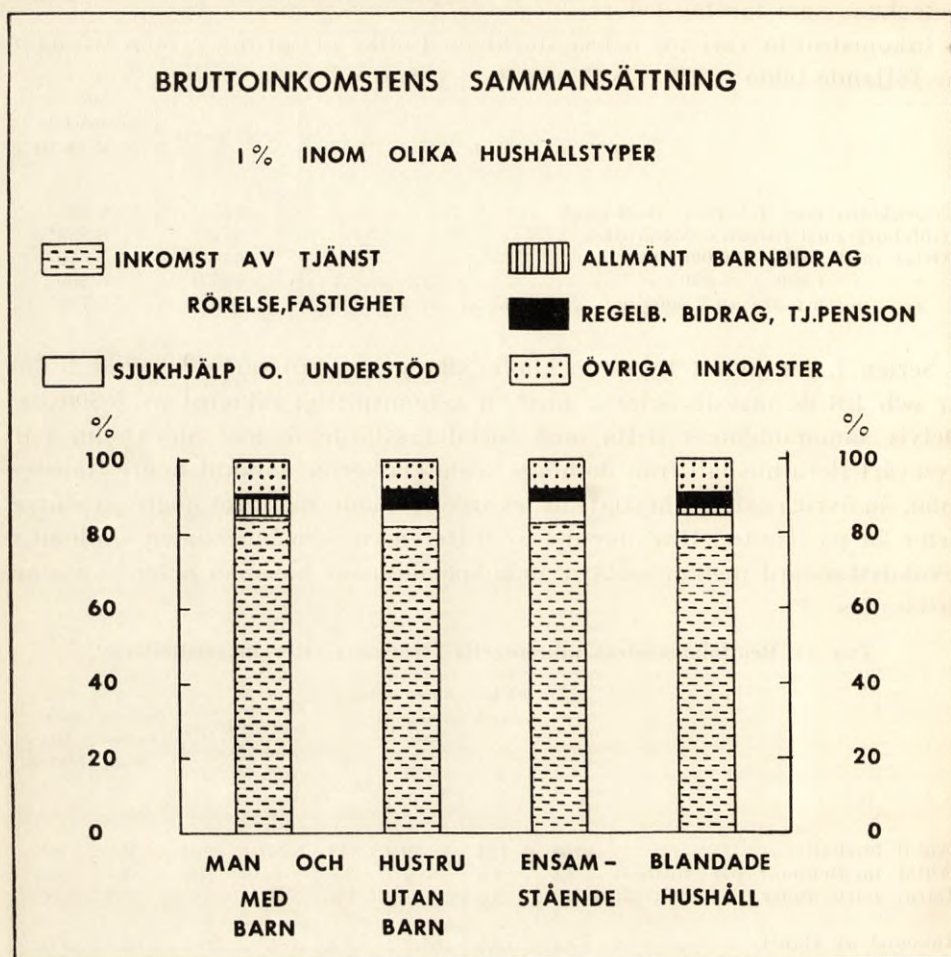
Serien faller jämnt från Stockholm där genomsnittsinkomsten är 9 700 kr och till de minsta orterna med en genomsnittlig inkomst av 5 800 kr. Delvis sammanhänger detta med socialklassfördelningen. Stockholm har avsevärt flera hushåll från de högre socialklasserna, särskilt högre tjänstemän, än övriga orter. Därjämte är levnadskostnaderna något högre på större orter än på mindre. Hur stor del av differensen som innebär en skillnad i levnadsstandard mellan motsvarande socialklasser på olika orter kan icke fastställas.

Tab. 14. **Bruttoinkomstens procentuella fördelning efter inkomstkällan.**

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	168	890
Antal medlemmar per hushåll	3,0	4,0	5,4	3,8	2,0	1,0	3,5	2,8
Därav barn under 16 år	1,0	2,0	3,4	1,8	—	—	0,7	0,9
Inkomst av tjänst	75,1	73,8	64,9	72,3	69,5	80,7	72,8	72,9
Biinkomster	4,1	5,3	2,6	4,2	3,3	2,4	3,2	3,5
Inkomst av rörelse o. fastighet	12,8	9,7	14,5	12,1	12,1	2,1	6,0	9,4
Räntor, utdelningar, återbäringar	1,4	1,0	3,3	1,7	1,0	0,7	1,3	1,4
Sjukhjälp och understöd	0,8	1,0	1,3	1,0	4,6	6,2	5,7	3,4
Allmänt barnbidrag	2,5	4,7	7,1	4,3	—	—	1,7	2,4
Gåvor, arv, lotterivinster	1,3	2,2	1,2	1,6	2,6	1,9	1,0	1,7
Regelbundna bidrag, tjänstepension o. dyl.	0,2	0,1	0,1	0,1	5,2	3,2	4,6	2,5
Övriga inkomster	1,8	2,2	5,0	2,7	1,7	2,8	3,7	2,8
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100

Tab. 14 visar, hur hushållens (brutto-)inkomster fördelar sig efter ursprung. Här blir det givetvis nödvändigt att använda bruttoinkomsten. De absoluta siffrorna återfinns i tab. 10, kap. IV. Större delen av inkomsten eller drygt 70 % utgörs inom alla hushållstyper av lön (både huvudpersonens och övriga medlemmars), ungefär 10 % kommer från fastighet eller

Diagram B.

rörelse, medan resterande 20 % fördelar sig på åtskilliga småposter. Den post som här kallas biinkomster består av inkomster från extraarbeten och tillfälliga uppdrag.

Skillnaderna mellan olika hushållstyper är i allmänhet små. Den största differensen gäller av lätt insedda skäl barnbidragen. I övrigt kan nämnas att inkomst av tjänst visar högre andel för de ensamstående än för övriga (80 % mot ca 70 %) och inkomst av rörelse eller fastighet motsvarande lägre andel. Regelbundna bidrag och tjänstepension visar en försvinnande andel för barnfamiljerna, medan den uppgår till mellan 3 och 5 % för de andra hushållstyperna. Sjukhjälp och understöd visar en liknande serie. I diagram B åskådliggöres inkomstens uppdelning på huvudgrupper inom de olika hushållstyperna.

Här kan ett påpekande om genomsnittsbudgetens egenskaper vara på sin plats. Det är tydligt att den inte ger någon konkret bild, en och samma familj kan knappast någonsin ha inkomster av alla de slag, som redovisas i tabellen. Samma förhållande brukar påpekas i fråga om indexfamiljen, vilken som bekant både betalar avgift till nykterhetsförening och köper sprit.

Vad fördelningen i själva verket säger är tydligen att av samtliga i undersökningen ingående familjers inkomster härrör sig 70 % från lön, 10 % från egen rörelse eller fastighet etc.

Tab. 15. Bruttoinkomsten per hushåll med fördelning efter inkomsttagare och inkomstkälla.

Hushållstyp och inkomsttagare	Inkomst av tjänst, kr	Inkomst av rörelse el. fastighet, kr	Övriga inkomster, kr	Summa inkomster	
				kr	%
<i>Man och hustru med barn</i>					
Man	6 902	1 191	864	8 957	87,7
Hustru	403	40	676	1 119	10,9
Barn	85	4	52	141	1,4
Summa	7 390	1 235	1 592	10 217	100
<i>Man och hustru utan barn</i>					
Man	4 728	950	1 250	6 928	80,4
Hustru	1 260	92	336	1 688	19,6
Summa	5 988	1 042	1 586	8 616	100
<i>Blandade hushåll</i>					
Hushållsföreståndare	4 716	486	1 507	6 709	59,7
Gift kvinna	373	153	309	835	7,4
Övriga vuxna ¹	3 026	34	520	3 580	31,9
Barn	85	—	31	116	1,0
Summa	8 200	673	2 367	11 240	100

Inom alla hushållstyper är hushållsföreståndaren givetvis den största inkomsttagaren. Från honom (henne) härrör enligt tab. 15 60—90 % av hushållens bruttoinkomst. Inom hushållstypen man och hustru med barn kommer 88 % av den gemensamma inkomsten på männen. Hustrun förtjänar där 11 % (inkl. barnbidragen) och barnen 1 %. Betraktar man enbart posten inkomst av tjänst, så svarar mannen för 94 %, hustrun för 5 % och barnen för 1 %.

Även inom hushållstypen makar utan barn är det mannens inkomster, som dominerar, i det han svarar för 80 % av den totala inkomsten.

De blandade hushållen erbjuder en något skiljaktig bild. Här svarar hushållsföreståndaren (i allmänhet manlig) för 60 %, de gifta kvinnorna för

¹ Här ingår ett antal hembiträden, vilkas lön ej inräknats i hushållets inkomster i övriga tabeller.

7 % och övriga vuxna hushållsmedlemmar för 32 %, medan 1 % kommer på barnens del.

Uppgifter kan även lämnas för hur stor del av de gifta kvinnorna inom olika hushållstyper, som haft förvärvsarbete under hela eller större delen av undersökningsåret:

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa			
Antal hushåll med förvärvsarbetande hustru, %	19,0	10,7	8,7	14,1	32,9	13,1	18,5

De medelinkomster, som budgetundersökningen redovisar, har i vissa sammanhang bedömts som alltför höga. Därvid har man emellertid ofta jämfört hushållens totala inkomster med de individuella inkomster eller löner, som man från andra håll har uppgifter om (lönestatistiken, skattetaxeringarna). Redan av tab. 15 framgår att individualinkomsterna är betydligt lägre än hushållsinkomsterna, och i det följande skall detta ytterligare belysas.

3. Enskilda inkomsttagare.

De i det föregående redovisade inkomstförhållandena gällde för hushållen som helheter. Därjämte har åtskilliga bearbetningar gjorts för de enskilda individerna i populationen. Tab. 16 visar inkomsterna för olika kön och civilstånd fördelade efter inkomstkällan. Vad som genast faller i ögonen

Tab. 16. Medelinkomst (brutto) för män och kvinnor inom olika civilstånd med fördelning efter inkomstkällan (kr per år och person).

	M ä n					K v i n n o r				
	ogifta	gifta	änklingar	frånskilda	samtliga	ogifta	gifta	änkor	frånskilda	samtliga
Antal personer	188	622	30	10	850	193	624	84	14	915
Inkomst av tjänst	3 533	6 046	4 883	5 864	5 446	3 053	689	807	1 730	1 215
Biinkomster	128	284	40	30	239	24	95	28	81	74
Inkomst av rörelse och fastighet	76	1 029	25	400	776	126	88	26	—	89
Räntor, utdelningar, återbäringar	24	85	101	4	71	31	41	48	1	39
Sociala bidrag	75	138	773	52	145	123	350	926	1 039	365
Regelbundna bidrag, tjänstepension o. dyl. ...	19	134	358	—	114	52	44	559	650	102
Övriga inkomster (inkl. natura)	67	417	117	452	331	103	30	373	280	80
Summa inkomster	3 922	8 133	6 297	6 802	7 122	3 512	1 337	2 767	3 781	1 964

är de stora olikheterna grupperna emellan. De gifta männen hade en genomsnittlig årsinkomst av 8 100 kr, frånskilda och änklingar kom betydligt lägre med inkomster på 6 800 resp. 6 300 kr. För ogifta män (15 år och däröver) stannade årsinkomsten vid 3 900 kr. Kvinnorna kommer åtskilligt lägre på skalan. Detta gäller inte enbart de gifta kvinnorna, som endast till en mindre del är yrkesverksamma, utan även övriga civilstånd. De ogifta uppnår en årsinkomst av 3 500 kr, för de gifta stannar den vid 1 300 kr, änkorna har 2 800 kr och de frånskilda 3 800 kr.

Inom samtliga grupper utgör löneinkomsten den största andelen. Den dominerar mera bland männen än bland kvinnorna och mera bland de ogifta än bland övriga civilstånd. Inkomst av rörelse och fastighet förekommer främst bland de gifta männen. »Biinkomsterna» har den största relativa andelen av de gifta kvinnornas inkomster.

De sociala bidragen går främst till kvinnorna — bl. a. på grund av att mödrarna uppbär barnbidragen samt olika bidrag vid barnsbörd. Änkorna och de frånskilda har dock avsevärt större bidrag än gifta kvinnor. Även änklingar har relativt höga sociala bidrag.

Förklaringen till att ungarlarna har en så mycket lägre inkomst än de gifta männen ligger till stor del — men långt ifrån enbart — i åldersfördelningen. Tab. 17 lämnar uppgift om inkomsterna inom olika åldersklasser. Inkomsten stiger till att börja med mycket hastigt med åldern. Serierna för gifta och ogifta män går parallellt, men de gifta ligger avsevärt högre inom varje grupp. Samma utveckling visar serien för ogifta kvinnor, fastän deras inkomst återigen ligger på en lägre nivå.

Tab. 17. Medelinkomst (brutto) för personer av olika kön och civilstånd inom olika åldersklasser (kr per år och person).

Kön, civilstånd		Åldersklass								
		under 15 år	15—19 år	20—24 år	25—29 år	30—39 år	40—49 år	50—59 år	60—69 år	70 år o. där- över
<i>Män</i>										
Ogifta	Antal personer	332	63	51	28	26	10	4	4	2
	Inkomst	39	2 052	4 045	5 826	5 872	6 026	.	.	.
Gifta	Antal personer	—	—	14	54	184	161	103	88	18
	Inkomst	—	—	6 516	7 375	8 568	8 763	8 504	7 331	3 390
Änklingar	Antal personer	—	—	—	—	—	4	4	8	14
	Inkomst	—	—	—	—	—	.	.	.	2 730
<i>Kvinnor</i>										
Ogifta	Antal personer	360	53	40	20	28	22	16	12	2
	Inkomst	39	1 899	3 063	4 808	4 059	4 988	5 648	3 533	.
Gifta	Antal personer	—	2	31	66	199	167	92	53	14
	Inkomst	—	.	1 728	1 265	1 370	1 388	1 200	1 247	956
Änkor	Antal personer	—	—	—	—	—	12	16	20	36
	Inkomst	—	—	—	—	—	6 075	2 684	2 196	2 018

För ogifta personer kan det också vara av intresse att i detta sammanhang beakta familjeställningen. Följande tablå ger en översikt:

	Ställning i hushållet				Samtliga
	Hushållsföreståndare	Vuxet barn	Minderårigt barn	Övriga	
<i>Män</i>					
Antal personer	80	66	370	4	520
Inkomst	5 314	4 263	98	.	1 443
<i>Kvinnor</i>					
Antal personer	86	64	387	16	553
Inkomst	5 133	2 938	83	1 860	1 251

De ogifta som är hushållsföreståndare — i regel är det fråga om ensamstående — har avsevärt större inkomst än återstoden. Särskilt gäller detta kvinnorna. Män och kvinnor som hushållsföreståndare har ungefär samma medelinkomst. Däremot har de vuxna sönerna, som bor hemma, avsevärt större inkomster än döttrarna.

En jämförelse med den officiella inkomststatistiken¹ kan vara av intresse. Några direkt jämförbara siffror går dock icke att få fram, enär inkomstbegreppet icke är alldeles detsamma i båda fallen. Sålunda ingår i föreliggande undersökning barnbidrag och andra sociala bidrag i inkomstsumorna till ca 6 % och vidare förekommer inkomster i form av lotterivinster, arv m. m., som ej skall deklarerars. Man kan beräkna att ca 10 % av de här redovisade inkomsterna ej förekommer i den officiella inkomststatistiken.

Vidare bör uppmärksammas att i den senare statistiken alla inkomster under 600 kr saknas. Dessa utgör emellertid en mycket ringa del av inkomstsumman, och medelinkomsten per invånare torde föga påverkas härav. Medelinkomsten per invånare i städer och D-kommuner — vilket i stort sett kan anses motsvara rikets tätorter — utgjorde enligt inkomststatistiken 3 199 kr. Enligt föreliggande undersökning utgjorde medelinkomsten per individ 3 205 kr (minskad med 10 % blir siffran 2 885 kr).

Medelinkomsten per inkomsttagare utgjorde enligt inkomststatistiken för samma ortsgupper 6 308 kr, medan motsvarande inkomst per inkomsttagare med minst 600 kr per år enligt denna undersökning utgjorde 5 401 kr (minskad med 10 % blir siffran 4 861 kr).

Det kan i detta sammanhang erinras om att bortfallet i föreliggande undersökning har varit större för högre inkomsttagare än för lägre och större för storstäderna än för mindre orter.

¹ Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet inom yrkesgrupper taxeringsåret 1949.

Tab. 18. Medelinkomst (brutto) samt inkomst i form av lön för personer inom vissa yrken (kr per år och person).

Socialklass och individualyrke	M ä n			K v i n n o r		
	antal	inkomst	därav lön	antal	inkomst	därav lön
<i>Arbetare</i>	466	6 139	5 573	131	3 053	2 605
Därav: Egentliga industriarbetare	239	6 053	5 486	57	3 116	2 824
Byggnadsarbetare o. dyl.	54	7 433	6 954	—	—	—
Grov- och diversearbetare	77	5 415	4 697	1	.	.
Serviceyrken (inkl. husligt arbete)	23	5 553	4 916	61	2 724	2 449
<i>Lägre tjänstemän</i> (inkl. förmän, verkmästare och lägre teknisk personal)	157	7 578	6 840	125	4 535	4 266
Därav: Kontorspersonal	23	7 756	7 333	58	5 028	4 696
<i>Högre tjänstemän</i> (inkl. företagsledare och högre teknisk personal)	67	15 867	14 108	26	7 088	6 792

Inkomsternas storlek enligt föreliggande undersökning inom några viktigare yrken framgår av tab. 18. Det kan nämnas, att de manliga industriarbetarnas årsinkomst i genomsnitt uppgick till 6 053 kr, varav 5 486 kr utgjorde lön. Kvinnorna hade 3 116 kr per år, varav 2 824 kr utgjorde lön.

En jämförelse med lönestatistiken vore här av intresse. Några direkt jämförbara siffror kan emellertid inte erhållas. Närmast torde man komma genom att ta medellönen för samtliga industriarbetare inom dyrortsgrupperna 2—5. För de manliga får man beloppet 5 941 kr per år och för de kvinnliga 3 896 kr per år.¹ Överensstämmelsen med lönestatistiken är alltså relativt god, då det gäller manliga arbetare (differensen mindre än 10 %), medan den saknas helt för de kvinnliga (differensen ungefär 35 %). Troligen beror detta på att kvinnor med deltidsarbete ingår i budgetundersökningen men ej i lönestatistiken.

En motsvarande jämförelse för den kvinnliga kontorspersonalen visar en löneinkomst enligt budgetundersökningen av 4 696 kr per år och enligt lönestatistiken 4 328 kr². (Här används siffran för hela riket, enär kontorspersonalen i huvudsak är att finna i tätorterna.)

4. Inkomstfördelning bland hushållen.

Till sist skall här lämnas en översikt av hushållens fördelning efter inkomstens storlek och deras andel i totala inkomstsumman. Låt oss först betrakta tab. 19, som avser bruttoinkomsten.

Inte mindre än 44 % av hushållen har inkomster mellan 6 000 och 10 000 kr per år, och på dessa grupper kommer tillsammans 39 % av den totala

¹ Lönestatistisk årsbok 1948, sid. 105.

² » » 1948, sid. 126.

Tab. 19. Antalet hushåll samt bruttoinkomsten med fördelning efter inkomstklasser.

Inkomstklass	Antal hushåll		Summa inkomst		Kumulativa serier %	
	absolut	%	kr	%	antal hushåll	inkomst
Under 2 000 kr	36	4,0	59 000	0,7	4,0	0,7
2 000—3 999 »	74	8,3	232 930	3,0	12,3	3,7
4 000—5 999 »	132	14,8	667 090	8,5	27,1	12,2
6 000—7 999 »	202	22,7	1 403 240	17,8	49,8	30,0
8 000—9 999 »	186	20,9	1 661 780	21,1	70,7	51,1
10 000—11 999 »	102	11,5	1 109 580	14,1	82,2	65,2
12 000—13 999 »	47	5,3	608 040	7,7	87,5	72,9
14 000—15 999 »	32	3,6	469 890	6,0	91,1	78,9
16 000 kr och däröver ...	79	8,9	1 656 890	21,1	100,0	100,0
Summa	890	100	7 868 440	100		

Tab. 20. Antalet hushåll samt skatterensade inkomsten med fördelning efter inkomstklasser.

Inkomstklass	Antal hushåll		Summa inkomst		Kumulativa serier %	
	absolut	%	kr	%	antal hushåll	inkomst
Under 2 000 kr	34	3,8	54 980	0,8	3,8	0,8
2 000—3 999 »	100	11,3	315 020	4,6	15,1	5,4
4 000—5 999 »	181	20,4	920 880	13,4	35,5	18,8
6 000—7 999 »	242	27,2	1 679 080	24,4	62,7	43,2
8 000—9 999 »	145	16,3	1 282 500	18,6	79,0	61,8
10 000—11 999 »	78	8,8	856 290	12,4	87,8	74,2
12 000—13 999 »	31	3,5	398 940	5,8	91,3	80,0
14 000—15 999 »	22	2,5	326 650	4,8	93,8	84,8
16 000 kr och däröver ...	55	6,2	1 048 110	15,2	100,0	100,0
Summa	888	100	6 882 450	100		

inkomsten. Lägre inkomster än 6 000 kr har 27 % och deras sammanlagda inkomst utgör 12 % av den totala. Andelen inkomsttagare med över 10 000 kr, vilken utgör 29 %, svarar däremot för inte mindre än 49 % av inkomsterna.

Om vi i stället betraktar den skatterensade inkomsten, tab. 20, finner vi serier, som löper i det närmaste parallellt med de nyss nämnda. I de inkomstklasser, som det huvudsakligen är fråga om här, har den progressiva beskattningen inte åstadkommit någon nämnvärd omfördelning av inkomsten.

Kap. VI. Utgifter för livsmedel.

1. Årsutgift för livsmedel enligt intervjun.

Vid intervjun efterfrågades den sammanlagda livsmedelsutgiften under hela föregående år. Denna uppgift måste i regel byggas på uppskattningar, t. ex. med utgångspunkt från hushållets kostnader per vecka eller månad. I de fall då särskild hushållskassa fanns, utgick man från dennas storlek. I båda fallen var det emellertid nödvändigt att ta bort sådana utgifter, som skulle redovisas under andra budgetposter, men som inköpts i samband med matvarorna, dvs. tvätt- och rengöringsmedel, mindre förbrukningsartiklar i hushållet etc.

Å andra sidan borde man till matvarukostnaderna lägga mera tillfälliga inköp av frukt, godsaker och kaffebröd, som gjorts av andra familjemedlemmar än husmodern. Mera tillfälliga inköp av detta slag hör till det som är särskilt svårt att komma ihåg, och uppgifterna måste nog anses vara ganska osäkra på denna punkt. Det var också meningen, att barnens godsaksinköp skulle medräknas, men det är knappast troligt, att detta har skett i någon större utsträckning.

Tab. 21. Utgifter för matvaror och restaurangbesök inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	168	890
Inköpta matvaror	2 247	2 518	3 018	2 494	2 008	745	2 715	2 042
Livsmedel in natura (inkl. fria måltider)	87	125	241	130	53	70	130	102
Regelbundna restaurang- och kafébesök	77	62	114	79	183	365	180	183
Nöjesbetonade restaurang- och kafébesök	70	37	50	55	56	64	61	58
Summa livsmedel	2 481	2 742	3 423	2 758	2 300	1 244	3 086	2 385
Därav i %:								
Inköpta matvaror	90,6	91,8	88,2	90,4	87,3	59,9	88,0	85,6
Livsmedel in natura	3,5	4,6	7,0	4,7	2,3	5,6	4,2	4,3
Restaurang- och kafébesök	5,9	3,6	4,8	4,9	10,4	34,5	7,8	10,1

I tab. 21 redovisas livsmedelsposten inom olika hushållstyper med fördelning på inköpta matvaror, livsmedel in natura och restaurangbesök. I naturaposten ingår fria skolluncher, fria måltider på arbetsplatsen etc. samt

produkter från egna odlingar. Största betydelsen har denna post för flerbarnsfamiljerna, där 7 % av utgifterna för livsmedel utgöres av natura. Restaurangbesöken både de regelbundna och de mera nöjesbetonade har högsta vikten i de ensamståendes budget och lägsta i barnfamiljernas. Beloppet för de senare uppgår inte till fullt 40 % av de ensamståendes.

2. Livsmedelsutgiftens fördelning på olika varuslag enligt bokföringen.

Vid provundersökningen 1947 kompletterades årsuppgifterna med särskilda frågor om livsmedelsinköps fördelning på olika varuslag under veckan närmast före intervjun. Dessutom ombads hushållen att föra bok över sina inköp under veckan närmast efter intervjun.

Enligt ombudens erfarenheter var det ytterligt svårt för de tillfrågade att erinra sig sina livsmedelsinköp under föregående vecka, betydligt svårare än de flesta utgifter som det vid intervjun gällde att uppskatta för ett helt år tillbaka. Vid jämförelse mellan intervju- och bokföringsuppgifterna visade det sig vidare, att det vid intervjuerna i regel inte varit möjligt att få upplysningar om hur mycket som tagits ur förråd. Detta gällde framför allt förbrukningen av hemkonserver och lager av rotfrukter och grönsaker.

På grund härav beslöt man att vid 1948 års undersökning utesluta intervjun om livsmedelspostens detaljer och endast lita till bokföring under en veckas tid. Omkring 500 hushåll, dvs. omkring 80 % av de intervjuade, förklarade sig villiga att medverka vid bokföringen mot en ersättning av 10 kr. Bland dessa kom flerpersonghushållen att dominera i mycket hög grad, enär de ensamstående utan eget hushåll inte var av så stort intresse i detta sammanhang.

Genom att sprida ut bokföringarna över ett helt år erhöles säsongutjämnade medeltal. Varje vecka under tiden april 1949—mars 1950 förde ca 10 hushåll bok över sina livsmedelsinköp och sina uttag ur egna förråd av matvaror. Liksom vid intervjun skulle även övriga hushållsmedlemmars inköp redovisas, men inte heller vid bokföringen blev dessa uppgifter fullständiga.

Huvudprincipen vid bearbetningen var att utan justeringar använda uppgifterna om de inköpta varuslagen, även om vissa hushåll köpt upp ett större förråd och andra hushåll under bokföringsveckan inte haft någon utgift alls för en vara, som otvivelaktigt hade konsumerats. För vissa varor, som inköps säsongmässigt under en begränsad tid på året, vågade man dock inte lita till att en utjämnning skulle ske automatiskt i ett så litet material. Detta gällde t. ex. vinterförråd av potatis samt bär, frukt och grönsaker för hemkonservering. Beträffande dessa varor blev det nödvändigt att i stället beräkna vilka kvantiteter som konsumerats under bokföringsperioden.

Som exempel visas i följande tablå vilken skillnad i kostnad som förelåg mellan inköp och konsumtion:

	Kostnad i kr per vecka och hushåll	
	inköp	konsumtion
	Potatis	0,80
Grönsakskonserver	0,27	0,42
Frukt- och bärkonserver	0,35	1,31

De medeltal, som anges i tab. 22, avser kostnaden per »genomsnittsvecka» och hushåll. Genom att multiplicera talen med 52 erhålls årskostnaden, som, på grund av bokföringens spridning över hela året, omfattar säsongväxlingarna. Eftersom uppgifterna i denna tabell avser en annan tidpunkt än intervjuuppgifterna, och eftersom de inte grundar sig på samma antal hushåll, överensstämmer det på så sätt uppskrivna årsmedeltalet ej med den årskostnad som tidigare redovisats.

Om man jämför de olika hushållstyperna observerar man, att den andel av utgiften, som går till mjölk och grädde, är ungefär densamma i alla hus-

Tab. 22. Utgifter för livsmedel inom olika hushållstyper (kr per vecka och hushåll).

Varuslag	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Antal hushåll	124	104	65	293	134	78	202	707
Antal personer per hushåll	3	4	5,5	3,9	2	1	3,7	3,2
Mjölk och grädde	6,53	7,52	9,19	7,47	5,24	2,45	7,82	6,60
Smör	5,01	5,57	6,84	5,51	4,29	2,35	6,19	5,12
Ost, mesost	1,74	1,83	2,36	1,91	1,46	0,79	2,05	1,74
Margarin och annat fett	1,43	1,74	2,42	1,76	1,30	0,30	1,67	1,45
Ägg	2,88	2,89	3,50	3,02	2,23	1,08	3,45	2,78
Kött, fläsk, charkuterier	11,36	11,28	12,71	11,63	9,29	4,84	14,15	11,17
Fisk, fiskkonserver	2,55	2,88	2,78	2,72	2,60	1,07	2,79	2,54
Mjöl, gryn, makaroner	1,86	1,96	3,02	2,14	1,19	0,50	2,27	1,82
Hårt matbröd, kex, skorpor	0,90	1,26	1,65	1,19	1,04	0,52	1,43	1,16
Mjukt matbröd	1,75	1,98	2,80	2,06	1,59	1,14	2,57	2,01
Kaffebröd, bakelser, småbröd	3,71	3,24	3,27	3,43	2,26	2,70	3,51	3,15
Potatis	1,39	1,70	2,43	1,73	1,17	0,64	1,89	1,55
Grönsaker (även konserverade)	2,07	2,58	2,86	2,43	2,31	1,37	2,34	2,25
Färsk frukt, färska bär	2,94	3,54	3,36	3,24	2,05	1,36	3,19	2,80
Konserverad frukt och bär	1,80	2,51	2,51	2,21	1,33	0,73	1,85	1,77
Socker, sirap, honung	1,40	1,86	2,52	1,81	1,17	0,47	1,79	1,54
Karameller, choklad	1,00	1,25	0,93	1,07	0,45	0,44	0,82	0,81
Kaffe	1,44	1,29	1,49	1,40	1,09	0,62	1,75	1,36
Te och kakao	0,35	0,35	0,53	0,39	0,31	0,31	0,59	0,42
Salt, kryddor m. m.	0,41	0,57	0,63	0,52	0,25	0,11	0,40	0,39
Färdiglagad mat	0,34	0,56	0,72	0,50	0,38	0,27	0,44	0,45
Måltids- och läskedrycker	1,65	1,79	1,59	1,69	1,94	0,76	2,00	1,73
Konditori- och restaurangbesök	1,69	1,65	2,00	1,75	1,16	4,08	2,07	1,98
Summa	56,20	61,80	71,61	61,58	45,90	28,90	67,03	56,59

hållstyper, men om man ser på mjölk och grädde var för sig visar det sig, att mjölkens andel, som man kunde vänta, ökar med barnantalet, medan det motsatta gäller för grädden. Också smörets andel av utgiften är mycket lika för alla typer av hushåll. Däremot har margarinet något större vikt i barnfamiljerna. Dessa lägger också ner en större del på mjöl och gryn än de övriga. Den andel av utgiften, som går till socker, stiger med barnantalet, medan utgiften för kaffebröd och kakor sjunker. I flerbarnsfamiljerna har man den lägsta utgiften, relativt sett, för karameller och choklad, vilket nog åtminstone delvis måste förklaras med att barnens egna godsaksinköp i de flesta fall inte blivit redovisade här utan som fickpengar under en annan budgetpost. Den andel, som går till kaffe, te och kakao, är förvånansvärt lika i alla grupper. — Posten »Färdiglagad mat» utgöres i familjehushållen huvudsakligen av kokta ärter och bönor samt blodmat, vilket förklarar, att denna utgift ökar när hushållen blir större.

I fråga om de ensamstående bör påpekas, att dessa består dels av personer med eget hushåll och dels av personer, som endast delvis äter hemma. Det är därför omöjligt att dra några slutsatser för denna grupp.

Den genomsnittliga veckoutgiften per person, oavsett ålder, i olika hushållstyper framgår av nedanstående tablå. Tydligt framträder nedgången i utgiften per person, när antalet hushållsmedlemmar ökar, trots att inkomsten är högre i de större hushållen.

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa			
Utgift för livsmedel (kr per vecka och person)	18,70	15,50	13,00	15,80	23,00	18,10	17,70

3. Livsmedelsprocenten.

Som framgår av tab. 23 sjunker den s. k. »livsmedelsprocenten» dvs. livsmedelsutgiftens andel av konsumtionsutgiften mycket påtagligt, när inkomsten stiger. För barnfamiljerna t. ex. är den i högsta inkomstklassen endast hälften av vad den är i den lägsta. Detta gäller dock endast inköpta matvaror. För restaurangbesök är tendensen den rakt motsatta, och beträffande spritdrycker finns det inte något märkbart samband med inkomsten.

Livsmedelsprocenten brukar betraktas som ett mått på levnadsstandarden, dvs. ju högre standard desto lägre livsmedelsprocent. Man skulle därför vänta sig, att den skulle ha sjunkit sedan 1933 års undersökning, då gruppen arbetare och lägre tjänstemän redovisade en medelinkomst (exkl. skatter) på 3 600 kr, medan motsvarande kategori 1948 har ca 7 500 kr i

Tab. 23. Livsmedelspostens andel av konsumtionsutgiften i olika hushållstyper och inkomstklasser.

Inkomstklass (exkl. skatt)	Antal hushåll	Matvaror	Förtäring utom hemmet	Sprit och vin	Summa mat och dryck
<i>Man och hustru med barn</i>					
Under 5 000 kr	21	43,0	1,4	1,3	45,7
5 000—5 999 »	50	40,4	1,0	2,2	43,6
6 000—6 999 »	58	36,3	1,0	2,2	39,5
7 000—7 999 »	64	34,2	1,5	2,5	38,2
8 000—8 999 »	38	32,3	1,7	3,1	37,1
9 000—9 999 »	27	31,4	2,4	1,9	35,7
10 000—11 999 »	36	28,6	2,6	2,8	34,0
12 000—14 999 »	23	24,5	2,4	1,9	28,8
15 000 kr och däröver	31	19,0	2,8	2,1	23,9
<i>Man och hustru utan barn</i>					
Under 5 000 kr	26	47,6	0,1	2,1	49,8
5 000—5 999 »	26	34,8	0,8	2,8	38,4
6 000—6 999 »	34	32,0	1,0	3,1	36,1
7 000—7 999 »	22	28,9	4,6	2,3	35,8
8 000—8 999 »	32	29,2	2,3	3,6	35,1
9 000 kr och däröver	30	18,6	6,6	2,8	28,0
<i>Ensamstående</i>					
Under 3 000 kr	62	28,1	7,8	1,1	37,0
3 000—3 999 »	46	19,4	11,6	0,5	31,5
4 000—4 999 »	32	21,2	13,1	1,5	35,8
5 000—5 999 »	22	14,7	12,7	2,5	29,9
6 000—6 999 »	22	16,1	12,1	2,1	30,3
7 000 kr och däröver	20	18,4	6,1	3,6	28,1

årsinkomst. Så är emellertid inte fallet, utan livsmedelsprocenten uppgår vid båda undersökningarna till cirka 35 %, om man bortser från spritutgifterna. Visserligen är 1933 och 1948 års material inte fullt jämförbara, hushållsurvalet har ju t. ex. gjorts på helt olika sätt, men den främsta orsaken till att livsmedelsprocenten står kvar oförändrad torde vara prisutvecklingen under mellanperioden. Medan totalutgiften (exkl. skatt) i indexfamiljens budget har indextalet 167 (1933 = 100), uppgår däremot livsmedelsindex till 191.

Kap. VII. Bostad, bränsle och lyse.

1. Bostadens upplåtelseform.

Av de intervjuade hushållen bodde en tredjedel i egna hem eller bostadsföreningshus, 60 % i hyreslägenheter och resten var inneboende.

Tablån här nedan ger fördelningen både i den ursprungliga urvalsmassan och i det bearbetade materialet. Som synes är avvikelserna mycket obetydliga.

	Utvalda hushåll %	Bearbetade hushåll %	Differens %
Eget hem, bostadsrättsförening	33,1	33,7	+ 0,6
Hyreslägenhet	60,3	60,2	- 0,1
Inneboende	6,6	6,1	- 0,5
Summa	100	100	

En mera detaljerad indelning efter upplåtelseform ges i nedanstående tablå, som även redovisar motsvarande uppgifter från 1945 års bostadsräkning. Enär denna avser lägenheter och ej hushåll, har de inneboende uteslutits i detta sammanhang.

	Bostadens upplåtelseform, i %					Summa
	Eget hem	Upplåten med bo- stadsrätt	Förhyrd i öppna marknaden	Uppl. av arbetsgiva- re, släkting etc. (även fritt)	Upplåten i bostads- socialt syfte	
1948 års undersökning ...	29	7	48	15	1	100
1945 års bostadsräkning	25	6	50	16	3	100

Överensstämmelsen mellan de båda undersökningarna är som synes ganska god. Den något större andelen egna hem i 1948 års undersökning torde huvudsakligen sammanhänga med den tidigare omnämnda högre andelen barnfamiljer i detta material än bland tätortsbefolkningen som helhet.

Bostad i eget hem är den vanligaste bostadsformen i de mindre orterna. Sålunda utgör de egna hemmen ca 20 % av samtliga bostäder i städer med över 5 000 invånare, medan de uppgår till ungefär hälften i de minsta orterna.

Tab. 24. Bostadens upplåtelseform inom olika hushållstyper.
Procentuell fördelning.

Bostadens upplåtelseform	H u s h å l l s t y p							Samtliga hus- håll
	Man och hustru med nedan- stående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensam- stående	Blanda- de hus- håll	
	1	2	3 o. fl.	Till- hopa				
Eget hem	24	25	42	28	27	9	38	25
Eget hem med statligt eller kom- munalt subventionslån	3	2	10	4	—	—	1	2
Upplåten med bostadsrätt	10	7	3	8	9	4	6	7
Förhyrd i öppna marknaden ...	44	49	23	42	51	50	42	45
Förhyrd av arbetsgivare eller släkting	17	10	13	13	9	2	9	10
Fritt upplåten	2	6	—	3	4	8	4	4
Upplåten i bostadssocialt syfte	—	1	9	2	—	1	—	1
Inneboende (äv. fritt upplåten)	—	—	—	—	—	26	—	6
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100

Tab. 25. Bostadens storlek inom olika upplåtelseformer.

	Bostadens upplåtelseform						Samtliga
	Eget hem	Upp- låten med bo- stads- rätt	Förhyrd		Fritt upp- låten	Upplå- ten i bostads- socialt syfte	
			i öppna mark- naden	av ar- bets- givare, släkting			
Lägenheter med centralvärme:							
1 rum och kök	4	16	109	9	8	3	149
2 » » »	43	31	92	22	3	4	195
3 » » »	59	11	34	11	6	1	122
4 och flera rum och kök	64	2	19	5	3	—	93
Summa	170	60	254	47	20	8	559
Antal rum i medeltal	3,4	2,0	1,9	2,5	2,5	1,8	2,4
Lägenheter utan centralvärme:							
1 rum och kök	11	—	78	18	9	1	117
2 » » »	39	—	52	17	3	—	111
3 » » »	10	—	8	1	3	—	22
4 och flera rum och kök	10	—	5	—	—	—	15
Summa	70	—	143	36	15	1	265
Antal rum i medeltal	2,3	—	1,6	1,5	1,6	1,0	1,8
Samtliga lägenheter:							
1 rum och kök	15	16	187	27	17	4	266
2 » » »	82	31	144	39	6	4	306
3 » » »	69	11	42	12	9	1	144
4 och flera rum och kök	74	2	24	5	3	—	108
Summa	240	60	397	83	35	9	824
Antal rum i medeltal	3,1	2,0	1,8	2,1	2,1	1,7	2,2

I tab. 24, som ger den procentuella fördelningen av upplåtelseformerna inom olika hushållstyper, framträder tydligt den tidigare påpekade större benägenheten för eget hem vid ökat barnantal. Från två- till flerbarnsfamiljerna nära nog fördubblas andelen egna hem. Bostadsföreningslägenheterna däremot minskar i betydelse. Bland flerbarnsfamiljerna förekommer denna bostadstyp i endast 3 % av fallen, således t. o. m. mera sällan än bland de ensamstående. Drygt en fjärdedel av dessa senare är inneboende och ca 8 % har fritt upplåten bostad.

Fördelningen av bostäderna efter upplåtelseform och antal rum i centralvärme- resp. ej centralvärmelägenheter framgår av tab. 25. För varje upplåtelseform har det genomsnittliga antalet rum uträknats. Genomgående är centralvärmelägenheterna större än lägenheterna utan centralvärme. De egna hemmen består av i medeltal 3 rum, medan övriga upplåtelseformer håller sig omkring 2 rum. Medeltalet för samtliga upplåtelseformer är 2,2 bostadsrum. Det bör observeras, att de inneboende samt bostäder bestående av endast kök uteslutits ur denna tabell.

Enligt nedanstående tablå, som ger den relativa andelen bostäder av olika storlek, är överensstämmelsen mellan konsumtionsundersökningens och bostadsräkningens siffror ganska god. Största differensen uppvisar enkelrum, rum med kokvrå och dubbletter, där bostadsräkningen har betydligt högre procenttal. Orsaken härtill är framför allt den, att de ensamstående, som oftast bor i dessa lägenhetstyper, ej medverkat vid konsumtionsundersökningen i samma utsträckning som familjehushållen.

	Bostadens storlek, i %					Summa
	Enkelrum, kök, rum m. kokvrå, dubblett	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 och flera rum och kök	
1948 års undersökning ...	9,6	25,5	34,8	17,2	12,9	100
1945 års bostadsräkning	15,1	28,3	30,3	14,2	12,1	100

2. Boendeförhållanden.

Av tab. 26 framgår antalet boende i lägenheter av olika storlek. I de fall där rumsuthyrning förekommer, har reduktion skett för de uthyrda rummen. Av såväl två- som trepersonshushållen bor ca 40 % i 2-rumslägenheter, bland fyrapersonshushållen över 44 % i 2-rumslägenheter och ca 22 % i 1- resp. 3-rumslägenheter.

Tab. 26. Lägenheterna fördelade efter antalet boende.

	Antal hushåll med nedanstående antal personer									Summa
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1 rum, 1 kök, 1 rum och kokvrå	108	14	9	1	1	—	—	—	—	133
Dubbl., 2 rum och kokvrå	8	2	3	1	1	—	—	—	—	15
1 rum och kök	60	68	49	37	10	1	—	—	—	225
2 » » »	24	86	80	72	22	7	—	—	—	291
3 » » »	4	30	29	36	18	8	2	1	—	128
4 » » »	—	12	18	9	7	7	—	—	1	54
5 » » »	—	6	6	3	1	2	—	—	—	18
6 » » »	—	—	6	1	4	6	—	—	—	17
7 » » »	—	—	1	2	1	1	—	—	—	5
8 » » »	—	—	1	1	1	1	—	—	—	4
Summa	204	218	202	163	66	33	2	1	1	890

Av nedanstående tablå framgår förekomsten, i %, av överbefolkade lägenheter inom olika storlekskategorier. Som överbefolkade har betraktats alla lägenheter med mer än två personer per boningsrum.

	Enkelrum, kök, 1 rum o. kokvrå	Dubbl. 2 rum o. kokvrå	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 och flera rum och kök	Samtliga
Mera än 2 pers. per boningsrum	27,8 ¹	6,7	43,1	10,0	2,3	1,9	—	18,9

Trångboddhet förekommer framför allt i 1-rumslägenheterna. Av dessa är 43 % överbefolkade, medan motsvarande tal för 2-rumslägenheterna sjunker till 10 %. För samtliga lägenheter uppgår det till 19 %. Som jämförelse kan nämnas, att bostadsräkningen redovisar 21 % överbefolkade lägenheter.

3. Bostadens utrustning.

Bostadens utrustning med bekvämligheter med fördelning på upplåtelseformer framgår av tab. 27.

Bäst utrustade med bekvämligheter synes bostadsföreningslägenheterna vara. Dessa är i allmänhet belägna i större orter och byggda under senare årtionden. Samtliga har vattenledning, avlopp, centralvärme och elektricitet. 93 % har varmvatten och 88 % enskilt badrum. Av arbetsgivare eller släktingar förhyrda eller fritt upplåtna bostäder, vilka i allmänhet

¹ Alla lägenheter bestående av enbart kök har räknats som överbefolkade oavsett antalet boende.

Tab. 27. Bostadens utrustning inom olika upplåtelseformer.

	Upplåtelseform				Samtliga
	Eget hem	Upplåten med bostadsrätt	Förhyrd i öppna marknaden	Uppl. av arbetsgivare, släkting etc. (även fritt)	
Antal lägenheter	240	60	404	123	836
Därav med nedanstående utrustning, %					
Vattenledning	88	100	91	75	88
Avlopp	91	100	93	75	90
Centralvärme	71	100	63	54	67
Varmvatten	45	93	44	41	48
Enskilt badrum	40	88	34	23	39
Duschrum+delat badrum	2	8	11	89	8
Elektricitet	98	100	99	98	99
Kylskåp	14	48	17	21	19

ligger i de mindre orterna, är av lägst kvalitet. Endast omkring hälften har centralvärme. Enskilt badrum finns i knappt en fjärdedel av dessa lägenheter. I de egna hemmen har omkring 90 % vatten och avlopp och drygt 70 % centralvärme. Kylskåp finns i nära hälften av bostadsförningslägenheterna men är betydligt sällsyntare i övriga bostadsformer.

I tab. 28 jämföres konsumtionsundersökningens uppgifter med bostadsräkningens. Beträffande lägenheter förhyrda i öppna marknaden är över-

Tab. 28. Relativa antalet lägenheter med bekvämligheter enligt 1948 års undersökning och 1945 års bostadsräkning.

Utrustning	Upplåtelseform				Samtliga
	Eget hem	Upplåten med bostadsrätt	Förhyrd i öppna marknaden	Uppl. av arbetsgivare, släkting etc. (även fritt)	
<i>1948 års undersökning</i>					
Vatten och avlopp	88	100	90	71	88
Elektriskt ljus	98	100	99	98	99
Enskilt badrum	40	88	34	23	39
Centralvärme	71	100	63	54	67
<i>1945 års bostadsräkning</i>					
Vatten och avlopp	73	100	90	72	84
Elektriskt ljus	99	100	100	99	99
Enskilt badrum	26	77	32	14	31
Centralvärme	56	95	60	40	59

ensstämmelsen mellan de båda undersökningarna mycket god. Den skillnad, som noteras i fråga om de egna hemmen, beror säkerligen huvudsakligen på ombyggnader och moderniseringar under åren mellan de båda undersökningarna. Dessutom kan påpekas att i bostadsräkningens material ingår även jordbrukar- och lantarbetarbostäder, som är belägna inom en tätorts område, under det att detta slag av hushåll uteslutits vid urvalet till 1948 års undersökning.

Förekomsten av olika slag av spisar framgår av nedanstående tablå:

	%
Vedspis (även i kombination med elektrisk platta)	36,1
Gasspis	32,8
Elektrisk spis	27,2
Elektrisk platta (även i kombination med andra spisar)	15,9

De vanligaste spisarna är vedspisar och gasspisar, som finns i resp. 36 och 33 % av hushållen. Drygt en tredjedel av vedspisarna kombineras med elektrisk platta. Frekvensen av elektriska spisar har ökat under senare år, men utvecklingen har varit ganska olika i skilda delar av landet och på olika orter. Båda dessa förhållanden försvårar en jämförelse på denna punkt med tidigare uppgifter.

4. Utgifter för bostad, bränsle och lyse.

Med ledning av intervjuuppgifterna är det icke möjligt att ange, hur stor del av hyran i centralvärmelägenheter, som utgöres av bränslekostnader, eller hur mycket av bränslet i ej centralvärmelägenheter med ved- eller kolspis, som belöper sig på matlagning resp. uppvärmning. Likaledes kan ej elektricitetskostnaden uppdelas på lyse resp. matlagingsbränsle i de fall, där elektrisk spis förekommer. I tab. 29 redovisas därför endast den

Tab. 29. Utgifter för bostad, bränsle och lyse inom olika upplåtelseformer (kr per år och hushåll).

	Upplåtelseform					Samtliga	
	Eget hem	Upplåten med bostadsrätt	Förhyrd				Upplåten i bostadssocialt syfte
			i öppna marknaden	av arbetsgivare	av släkting		
Utgifter för:							
Bostad, bränsle och lyse	1 393	1 275	1 117	1 045	730	1 069	1 196
Därav bostadssocialt bidrag	17	—	—	—	—	269	8
Amorteringar och förbättringar	348	86	—	—	—	—	111

sammanlagda kostnaden för bostad, bränsle och lyse inom olika upplåtelseformer. För eget hem lämnas dock i tab. 30 mera detaljerade uppgifter om de olika uppgiftsposterna.

Tab. 30. Genomsnittliga bostadsutgifter för egna hem (kr per år och hushåll).

	Kr		Kr
Räntor	326	Bränsle och lyse	497
Tomträttsavgäld	9	Bostadssocialt bränslebidrag	1
Försäkringar	30	Summa bränsle och lyse	498
Skatter	73	Summa bostad, bränsle och lyse	1 398
Reparationer	352		
Renhållning, underhåll av tomt ...	73		
Övrigt	16		
Bostadssocialt bidrag	16		
Summa bostad	895		

Som synes är kostnaderna för eget hem högst. Dessa bostäder var ju också rymligast enligt vad som visats i tab. 25. Drygt en tredjedel av utgifterna går till bränsle och lyse, därefter följer reparationer samt räntor med vardera ungefär en fjärdedel. Det bör emellertid påpekas, att som räntekostnad endast upptagits de räntor, som faktiskt utbetalats under året, och att någon beräkning av ränta på i fastigheten insatt eget kapital inte har kunnat göras. Kostnaden för bostad i eget hem är således i realiteten högre än vad som här redovisas. Även om man beräknar ränta på hela taxeringsvärdet, i genomsnitt ca 14 400 kr, så ger detta ändå bara en del av den verkliga räntekostnaden, eftersom försäljningsvärdena ligger avsevärt mycket högre än taxeringsvärdena. — Utöver den egentliga bostadskostnaden, i medeltal 1 393 kr, kommer amorteringar och förbättringsarbeten uppgående till nära 350 kr, vilka betraktats som sparande.

Näst efter egnahemsbostäderna följer, vad kostnaden beträffar, bostadsföreningslägenheterna med ett årligt belopp av 1 275 kr. Amorteringarna utgör här i medeltal 86 kr.

Lägsta kostnaden, 730 kr, uppvisar bostäder förhyrda av släktingar. Dessa lägenheter är emellertid genomsnittligt sett minst och sämst utrustade med bekvämligheter.

Bland de förhyrda bostäderna ingår både lägenheter med och utan centralvärme. Kostnaden (inkl. bränsle och lyse) för i öppna marknaden förhyrda bostäder uppgår till i medeltal 1 337 kr för lägenheter med centralvärme och till 759 kr för lägenheter utan centralvärme. Här bör emellertid observeras, att de senare genomsnittligt består av färre rum än de moderna lägenheterna.

I följande tabell presenteras den genomsnittliga kostnaden för i öppna marknaden förhyrda bostäder av olika kvalitet och storlek.

Tab. 31. **Genomsnittlig bostadskostnad inom olika kvalitets¹ och storleksgrupper (kr per år och hushåll).**

Hyreslägenheter.

	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök
Kvalitetsgrupp I	1 276	1 518	2 007
Kvalitetsgrupp II	940	1 026	1 680
Kvalitetsgrupp III	661	893	· ²

Av tab. 32 framgår i absoluta tal medelutgiften för bostad, bränsle och lyse för hushåll i olika inkomstklasser samt medeltal och medianer för bostadsutgiftens procentuella andel av konsumtionsutgiften.

Tab. 32. **Utgifter för bostad, bränsle och lyse inom olika inkomstklasser.**

Inkomstklass (exkl. skatt)	Utgift för bostad, bränsle och lyse		
	Medeltal, kr	I % av konsumtionsutgiften	
		Medeltal	Median
Under 5 000 kr	607	17,7	16,1
5 000—5 999 »	829	15,2	14,9
6 000—6 999 »	1 059	16,8	15,7
7 000—7 999 »	1 136	15,7	14,9
8 000—8 999 »	1 180	14,6	13,7
9 000—9 999 »	1 329	15,2	14,7
10 000—11 999 »	1 402	13,6	13,0
12 000—14 999 »	1 788	14,0	14,5
15 000 kr och däröver	2 650	15,7	13,7
Samtliga	1 143	15,5	14,6

Procentuellt är bostadsutgiften ganska lika i alla inkomstgrupper. Medeltalet varierar mellan 14 och 18 % utan någon markerad tendens. Möjligt kan procentsatsen sägas sjunka något med höjd inkomst.

Tab. 33, som ger bostadsprocentens spridning inom olika inkomstklasser, illustrerar ytterligare det ringa sambandet med inkomsten. Spridningen är ganska liten och avståndet mellan övre och nedre kvartilerna är endast 9 %.

Bostadspostens andel av konsumtionsutgiften påverkas inte heller nämnvärt av hushållets sammansättning. Som framgår av tab. 11 i kap. IV varierar medeltalet inom olika hushållstyper mellan 14 och 16 %.

¹ I: Vatten, avlopp, centralvärme, badrum.

II: » » »

III: » »

² Punkt betecknar, att antalet observationer understiger 10.

Tab. 33. Utgifter för bostad, bränsle och lyse i % av konsumtionsutgiften inom olika inkomstklasser.

Inkomstklass (exkl. skatt)	Antal hushåll med nedanstående procentuella utgift för bostad, bränsle och lyse						Summa
	Under 10	10— 14.9	15— 19.9	20— 24.9	25— 29.9	30 o. däröver	
Under 6 000 kr	57	99	65	46	25	25	317
6 000—7 999 »	37	77	71	37	7	13	242
8 000—9 999 »	30	51	39	21	2	2	145
10 000 kr och däröver	43	77	43	15	3	5	186
Samtliga	167	304	218	119	37	45	890
i %	18,8	34,1	24,5	13,4	4,2	5,0	100

Kap. VIII. Kläder och skor.

1. Kläudgifterna per hushåll fördelade på hushållstyper och inkomstklasser.

Tidigare har bekädnadsutgifternas totalkostnad redovisats för olika hushållstyper och inkomstklasser utan någon uppdelning på varuslag. I detta kapitel behandlas kläudgiftens sammansättning och fördelning även på individer. På denna post inhämtades nämligen uppgifter om varje hushållsmedlems förbrukning.

Tab. 34. Utgifter för kläder, skor, tyg, sybehör etc. inom olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Inkomstklass (exkl. skatt)	Antal hushåll	Utgifter för				I % av kon- sumtions- utgiften
		kläder	skor	tyg, sy- behör etc.	Summa	
Under 5 000 kr	211	363	61	69	493	14,4
5 000—5 999 »	106	556	109	125	790	14,5
6 000—6 999 »	124	623	121	128	872	13,8
7 000—7 999 »	118	848	163	186	1 197	16,5
8 000—8 999 »	92	937	170	184	1 291	16,0
9 000—9 999 »	53	1 080	203	226	1 509	17,2
10 000—11 999 »	78	1 281	200	244	1 725	16,8
12 000—14 999 »	45	1 838	270	329	2 437	19,0
15 000 kr och däröver ...	63	1 912	280	352	2 544	15,1
Samtliga	890	854	146	169	1 169	15,8

I tab. 34 redovisas medelutgiften per hushåll inom olika inkomstklasser med fördelning på kläder och skor samt tyg och sybehör m. m. Alla tre posterna stiger absolut sett med ökad inkomst, och totalsumman ökar från knappt 500 kr i lägsta inkomstgruppen till över 2 500 kr i den högsta. Här bör emellertid observeras, att hushållen i de högre inkomstlägena i regel består av flera personer än i de lägre.

Den procentuella andel av konsumtionsutgiften, som går till beklädnad, ökar däremot endast långsamt med stigande inkomst, och spridningen inom varje inkomstklass är mycket stor.

När det gäller fördelningen på hushållstyp och barnantal kan mera tydliga tendenser urskiljas enligt tab. 35, som också ger delposternas absoluta tal inom gruppen »Tyg, sybehör etc.» samt procenttal för de tre huvudgrupperna.

Barnfamiljerna, särskilt flerbarnsfamiljerna, köper relativt sett mindre kläder men mera skor, tyger etc. än övriga hushållstyper. De har den högsta

Tab. 35. Utgifter för kläder, skor, tyg, sybehör etc. inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	168	890
Utgifter för:								
Kläder	919	1 002	1 038	971	729	482	1 185	854
Skor	153	200	229	185	110	69	200	146
Tyg, sybehör etc.	170	250	263	216	147	86	194	169
Därav: tyg	55	85	82	70	46	27	71	56
sybehör	26	32	39	31	17	11	26	23
garn	29	38	42	35	19	9	21	23
sömlön	24	45	38	34	34	21	33	31
skoreparationer ...	36	50	62	46	31	18	43	36
Summa	1 242	1 452	1 530	1 372	986	637	1 579	1 169
Därav i %:								
Kläder	74,0	69,0	67,8	70,8	73,9	75,7	75,1	73,0
Skor	12,3	13,8	15,0	13,4	11,2	10,8	12,6	12,5
Tyg, sybehör etc.	13,7	17,2	17,2	15,8	14,9	13,5	12,3	14,5
Inkomst (exkl. skatt)	8 191	9 200	10 157	8 931	7 491	4 076	9 868	7 720

relativa utgiften för samtliga delposter inom gruppen »Tyg, sybehör etc.» utom beträffande sömlön, där såväl ensamstående som man och hustru utan barn ligger högre. Högsta andelen kläder, nära 76 % av totala beklädnadsutgiften, noteras för de ensamstående, som däremot har den lägsta andelen skor, knappt 11 %.

Utgiften i kronor räknat är för hela beklädnadsposten högst i de blandade hushållen. Beloppet för inköp av kläder är också högst i denna grupp, som ju innehåller flera vuxna personer än de andra hushållstyperna. Skoutgiften ligger på ungefär samma nivå som i tvåbarnsfamiljerna, och utgiften för tyg m. m. är lägre än genomsnittet för samtliga barnfamiljer.

Medeltal och medianer för klädprocenten inom olika hushållstyper framgår av tab. 36.

Tab. 36. Utgifter för kläder, skor, tyg, sybehör etc. i % av konsumtionsutgiften.

Hushållstyp	Medeltal %	Median %
Man och hustru med barn	16,1	15,4
Man och hustru utan barn	13,7	12,3
Ensamstående	15,5	15,3
Blandade hushåll	17,2	16,8
Samtliga hushåll	15,8	15,3

Tab. 37 ger kläudgifternas belopp inom de olika hushållstyperna i kombination med inkomsten.

Tab. 37. Utgifter för kläder, skor, tyg, sybehör etc. inom olika hushållstyper och inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Inkomstklass (exkl. skatt)	Man och hustru med barn	Man och hustru utan barn	Ensamstående
Under 5 000 kr	589	317	501
5 000— 5 999 »	811	677	847
6 000— 6 999 »	953	845	831
7 000— 7 999 »	1 200	1 182	} 1 149
8 000— 8 999 »	1 458	1 112	
9 000— 9 999 »	1 454		
10 000—11 999 »	1 629		
12 000—14 999 »	2 236	1 719	
15 000 kr och däröver	2 832		

Stegringen i utgifterna vid ökad inkomst är långsammare för barnfamiljerna än för de barnlösa. Den lägre klädstandarden i barnfamiljerna poängteras ytterligare, om man betänker, att det genomsnittligt finns flera barn i de högre inkomstklasserna än i de lägre. Medelutgiften per person för kläder och skor för föräldrar och barn samt för barnlösa makar i olika inkomstlägen redovisas längre fram i tab. 40.

2. Kläudgifterna fördelade på individer.

Av tab. 38 framgår de genomsnittliga utgifterna för kläder och skor per individ, fördelade på kön, ålder och civilstånd inom olika hushållstyper. Utgifter för tyg och sybehör är ej medtagna i någon av de följande tabellerna, enär de ofta ej kan hänföras till en enskild individ utan utgör en gemensam kostnad för hushållet.

Medelutgiften för samtliga män och för samtliga kvinnor uppgår till samma belopp, eller 436 kr. För gifta personer är utgiften praktiskt taget lika stor för båda makarna och håller sig omkring 400 kr. Ensamstående ogifta män har högre utgifter än ensamstående ogifta kvinnor, en skillnad som bl. a. synes sammanhånga med att männen genomsnittligt har något högre inkomster.

Vid jämförelse mellan hushållstyperna lägger man främst märke till att de giftas kläudgifter ligger så mycket lägre än de ogiftas. För gifta i åldern under 30 år t. ex. utgör den genomsnittliga årskostnaden för kläder och skor ca 400 kr för vardera maken, medan den för ogifta ensamstående kvinnor är drygt 660 kr och för män omkring 100 kr högre än för kvinnorna. Även de ogifta i de blandade hushållen (huvudsakligen hemma- varande vuxna barn) redovisar betydligt större klädinköp än gifta personer i samma åldrar. För gruppen under 30 år är männens medelutgift nära

Tab. 38. **Genomsnittlig utgift för kläder och skor för män och kvinnor inom olika hushållstyper samt ålders- och civilståndsgrupper (kr per år och person).¹**

	Åldersgrupp					Samtliga
	under 30 år	30—39 år	40—49 år	50—59 år	60 år och däröver	
<i>Man och hustru med barn</i>						
Män	359	378	403	428	.	390
Kvinnor	366	446	413	459	.	421
<i>Man och hustru utan barn</i>						
Män	410	555	624	411	273	410
Kvinnor	517	560	569	391	238	429
<i>Ensamstående</i>						
Män	758	841	.	.	.	683
Kvinnor	665	804	499	.	.	634
<i>Blandade hushåll</i>						
Män	638	462	.	—	.	591
Kvinnor	772	326	.	.	.	622
Män	449	375	258	360
Kvinnor	492	457	309	167	359
<i>Samtliga (inkl. änkor änklingar och från- skilda)</i>						
Män	564	428	470	408	265	436
Kvinnor	559	468	452	387	235	436

640 kr, medan kvinnornas är drygt 770 kr. För de ogifta ensamstående når klädugifter sitt maximum i åldersgruppen 30—40 år och är då omkring 800 kr per år eller dubbelt så höga som för man eller hustru med barn i samma åldersgrupp.

Utgifterna för man och hustru utan barn är högst mellan 40 och 50 år eller ca 600 kr i medeltal per person. I 50—60-årsåldern sjunker klädugifterna till 400 kr, och i den högsta åldersgruppen går de ner ytterligare och utgör ungefär 55 % av de yngsta åldrarnas.

För man och hustru med barn ligger klädugiften avsevärt lägre än för de barnlösa ända till 50-årsåldern, och den varierar obetydligt med åldern, trots att inkomsten ökar ända upp till 60 år. I alla åldersgrupper håller sig kostnaden omkring 400 kr för var och en av makarna.

Medeltalen för samtliga män och kvinnor oavsett civilstånd och hushållstyp visar ett maximum i den yngsta åldersgruppen, där ju de ogifta dominerar, med omkring 560 kr om året för såväl män som kvinnor. Utgifterna minskar därefter ganska långsamt fram till 60 år, då en kraftig nedgång inträffar.

Barnens klädugifter i olika åldrar redovisas i tab. 39. Beloppen stiger med ca 60 % från de yngsta åldrarna till gruppen 5—9 år och från denna till närmast högre. I denna grupp, 10—14 år, är medeluppgiften 260 kr dvs.

¹ Punkt betecknar, att gruppen består av mindre än 10 individer.

lika stor som barnbidraget. Stegningen från denna ålder till den högsta åldersgruppen, 15 år och däröver, är 70 %. I dessa åldrar, som huvudsakligen består av skolungdom, är barnens kläudgifter t. o. m. något högre än föräldrarnas eller 445 kr per barn.

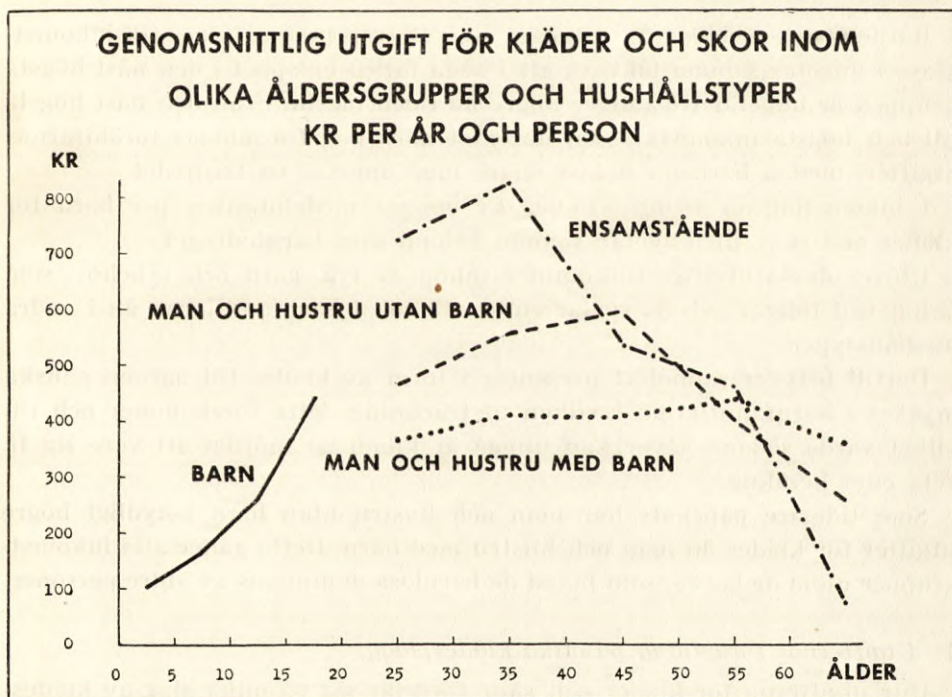
Tab. 39. Genomsnittlig utgift för kläder och skor för barn i olika åldersgrupper (kr per år och barn).

Åldersgrupp	Pojkar	Flickor	Tillhopa
Under 5 år	98	106	102
5—9 »	179	150	164
10—14 »	253	269	261
15 år och däröver ¹	438	454	445
Alla åldersgrupper	201	191	196

Medelutgiften per barn oavsett ålder är för både pojkar och flickor ca 200 kr, men i 5—9-årsåldern är kostnaderna 20 % högre för pojkarna, medan flickornas ligger över i de andra åldersgrupperna.

I nedanstående diagram åskådliggörs utgifternas förändring med åldern för barn och för vuxna.

Diagram C.

¹ Hemmavarande barn, som försörjs av föräldrarna.

3. Klädutgifterna per person i olika inkomstklasser.

Variationerna med inkomsten framgår av tab. 40, som ger fördelningen på barn och föräldrar i olika inkomstklasser. Den differens, som föreligger mellan barnens utgifter enligt denna tabell och tab. 39, sammanhänger med att den senare avser samtliga minderåriga barn, medan tab. 40 endast redovisar barn inom hushållstypen man och hustru med barn.

Tab. 40. Utgifter för kläder och skor för föräldrar och barn i olika inkomstklasser (kr per år och person).

Inkomstklass (exkl. skatt)	Man och hustru med barn		Man och hustru utan barn
	Föräldrar	Barn	
Under 5 000 kr	203	88	116
5 000—5 999 »	231	132	289
6 000—6 999 »	301	144	365
7 000—7 999 »	348	180	517
8 000—8 999 »	411	213	479
9 000—9 999 »	505	172	723
10 000—11 999 »	526	254	
12 000—14 999 »	542	245	
15 000 kr och däröver	1 077	330	
Samtliga	405	189	420

Barnens och föräldrarnas utgifter stegras från inkomstklass till inkomstklass i ungefär samma takt, så att i båda fallen beloppet i den näst högsta gruppen är ungefär tre gånger högre än i den lägsta. Från den näst högsta till den högsta inkomstklassen däremot nära nog fördubblas föräldrarnas utgifter, medan barnens endast stiger med ungefär en tredjedel.

I inkomstlägena 10 000—15 000 kr uppgår medelutgiften per barn för kläder och skor till ungefär samma belopp som barnbidraget.

Utöver dessa utgifter tillkommer inköp av tyg, garn och sybehör, som enligt vad tidigare visats spelar en större roll i barnfamiljerna än i andra hushållstyper.

Därtill betyder sannolikt presenter i form av kläder till barnen ganska mycket i barnfamiljerna. I vilken utsträckning detta förekommer och till vilket värde sådana gåvor kan uppgå är knappast möjligt att vare sig få veta eller beräkna.

Som tidigare påpekats har man och hustru utan barn betydligt högre utgifter för kläder än man och hustru med barn. Detta gäller alla inkomstgrupper utom de lägsta, som bland de barnlösa domineras av äldre personer.

4. Utgifternas fördelning på olika klädesplagg.

Hur utgifterna för kläder och skor fördelar sig på olika slag av klädesplagg framgår av tab. 41 och 42.

Tab. 41. Utgifter för olika slag av klädesplagg och skor fördelade på män och kvinnor inom olika hushållstyper (kr per år och person).

	Barn		Man och hustru med barn		Man och hustru utan barn		Ensamstående		Samtliga vuxna	
	Gossar	Flickor	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.
Utgift i medeltal för:										
Huvudbonad	11	10	18	20	18	23	26	26	20	22
Överrock, kappa, kostym, dräkt	75	50	181	97	209	116	313	135	211	112
Morgonrock, badrock	1	1	1	3	3	2	2	2	2	3
Åkpåse, barnoverall	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Pälsverk, skinnkläder	2	1	5	62	2	16	17	38	6	47
Klänningar, blusar	1	24	—	85	—	103	—	107	—	89
Arbetskläder, arbetsskjortor ...	7	—	37	—	32	—	55	—	40	—
Övriga skjortor	6	—	31	—	29	—	40	—	31	—
Pullover, jumper	4	4	4	6	3	5	6	6	5	6
Underkläder, pyjamas	18	19	32	35	35	43	38	49	33	38
Babyutstyrsel	2	2	—	—	—	1	—	—	—	0
Strumpor	18	23	17	46	17	45	26	52	18	47
Övrigt	8	5	20	8	18	9	28	13	21	9
Summa kläder	158	144	346	362	366	363	551	428	387	373
Skor (i egentlig mening)	33	37	35	48	36	56	56	64	41	53
Galoscher, bottiner	7	7	6	5	4	5	5	6	5	5
Tofflor m. m.	3	3	3	6	4	5	2	3	3	5
Summa skor	43	47	44	59	44	66	63	73	49	63
Summa kläder och skor	201	191	390	421	410	429	614	501	436	436

Som synes är det framför allt tung konfektion, arbetskläder och skjortor, som dominerar i männens klädbudget. Dessa tre poster utgör tillsammans cirka två tredjedelar av hela utgiften. Kvinnornas utgifter för ytterkläder o. dyl. är endast omkring hälften av männens. Därefter följer i storleksordning en utgift på i medeltal omkring 90 kr för klänningar och blusar. Det kvinnliga strumpkontot är mer än dubbelt så högt som det manliga, och även skoutgifterna ligger betydligt högre för kvinnorna. En markant skillnad föreligger också beträffande utgifterna för pälsverk och skinnkläder, där kvinnorna dominerar. Den sammanlagda kläduutgiften är emellertid, vilket redan tidigare påpekats, praktiskt taget densamma för män och kvinnor inom olika hushållstyper, utom för de ensamstående, där männens utgifter ligger betydligt högre.

Tab. 42 ger utgiftsfördelningen på man, hustru, söner och döttrar i familjer med olika barnantal. Föräldrarnas kläduutgifter sjunker från ca 420 kr i ettbarnsfamiljerna till ca 350 kr i flerbarnsfamiljerna, detta trots att de senare har högre inkomster än de förra. Reduktionen i mannens utgifter är betydligt mindre än i hustruns, vilket åtminstone delvis torde sammanhänga med att hustrurna i flerbarnsfamiljerna mera sällan är yrkesverk-

Tab. 42. Utgifter för olika slag av klädesplagg och skor fördelade på man, hustru och barn inom familjer med olika barnantal (kr per år och person).

	Man och hustru med nedanstående antal barn											
	1				2				3 och flera			
	Man	Hustru	Son	Dotter	Man	Hustru	Son	Dotter	Man	Hustru	Son	Dotter
Utgift i medeltal för:												
Huvudbonad	18	24	11	13	19	19	11	9	18	14	9	8
Överrock, kappa, kostym, dräkt	176	103	85	58	195	108	71	49	167	65	56	40
Morgonrock, badrock ...	1	3	0	1	2	4	0	1	—	1	1	2
Åkpåse, barnoverall	—	—	10	9	—	—	6	4	—	—	3	4
Pälsverk, skinnkläder ...	5	86	4	3	4	45	2	2	6	35	0	0
Klänningar, blusar	—	84	—	29	—	88	—	19	—	81	—	22
Arbetskläder, arbets- skjortor	39	—	6	—	33	—	8	—	41	—	8	—
Övriga skjortor	31	—	10	—	34	—	5	—	26	—	4	—
Pullover, jumper	4	5	3	7	4	5	4	3	2	7	3	4
Underkläder, pyjamas ...	33	36	21	22	31	35	18	15	30	33	14	19
Babyutstyrel	—	—	5	7	—	—	1	1	—	—	2	1
Strumpor	16	47	18	27	18	48	18	21	17	44	17	21
Övrigt	19	8	8	4	21	8	8	5	21	8	7	4
Summa kläder	342	396	181	180	361	360	152	129	328	288	124	125
Skor (i egentlig mening)	36	49	32	41	36	50	36	37	33	41	29	35
Galoscher, bottiner	5	6	7	8	6	5	7	6	5	7	7	5
Tofflor m. m.	3	6	3	3	4	6	3	4	3	5	2	3
Summa skor	44	61	42	52	46	61	46	47	41	53	38	43
Summa kläder och skor	386	457	223	232	407	421	198	176	369	341	162	168

samma utom hemmet och sålunda har större möjligheter att hålla klädutgifterna nere. Reduktionen går främst ut över inköp av hattar, kappor och dräkter samt pälsverk. I flerbarnsfamiljerna utgör dessa tre poster för hustrun endast resp. 58, 63 och 41 % av medelinkomsten i ettbarnsfamiljerna.

Det är givet, att de olika klädesplaggen köps i mycket olika omfattning. Vissa plagg behöver i regel förnyas varje år, andra åter anskaffas endast med flera års mellanrum. Inköp av huvudbonad, underkläder, strumpor, handskar och vantar, slipsar och halsdukar samt skor har under året förekommit i minst 70 % av hushållen. Strumpor köps av praktiskt taget alla hushåll varje år, medan t. ex. endast 7 % köpt bad- eller morgonrock och ca 14 % päls- eller skinnkläder. Detta betyder emellertid inte, att var sjunde person köper päls eller skinnjacka. Om man bortser från barnen och antar, att det inte köpts mer än ett skinnplagg i de hushåll, som redovisat dylika inköp under året, blir det i stället ungefär var 13:e person. Den genomsnittliga kostnaden för dem som köpt ett sådant plagg är 375 kr.

Kap. IX. Övriga utgifter.

1. Möbler och husgeråd.

Posten möbler och husgeråd omfattar all slags hemutrustning, som inte direkt kan hänföras till bostaden. I vissa fall har även kylskåp och elektrisk spis räknats dit. De tyngre inventarierna möbler och mattor är de största delposterna, och bland de övriga kan nämnas sängkläder, linne, glas och porslin, kokkärl samt hushållsmaskiner. I övrigt hänvisas till tabellerna. Tab. 43 ger en utförlig redovisning av olika varuslag, medan i tab. 44 och följande åtskilliga småposter har slagits ihop.

Utgifterna för möbler och husgeråd uppgick i genomsnitt för samtliga hushåll till 432 kr eller 6 % av totala konsumtionsutgiften. För möbler enbart uppgick beloppet till 130 kr, och därefter i ordningen följde mattor med 49 kr och hushållsmaskiner med 32 kr.

Utgifter inom olika hushållstyper. Man och hustru utan barn lägger ner mera pengar på sitt bohag än andra hushåll både i kronor räknat och i

Tab. 43. Utgifter för möbler och husgeråd inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

Varuslag	Man och hustru med barn	Man och hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
Antal hushåll	348	170	204	168	890
Möbler	166	212	35	89	130
Lampor	24	35	12	24	23
Tavlor, golvur, konstföremål	29	42	16	12	26
Mattor	44	84	20	57	49
Gardiner, draperier	33	45	12	28	29
Madrasser, kuddar	21	12	5	9	14
Täcken, filter	17	13	7	19	15
Sänglinne	17	16	13	27	18
Handdukar, dukar o. dyl.	11	12	9	20	12
Glas, porslin	23	15	15	17	18
Matsilver	4	4	3	3	4
Kokkärl, stekpannor	9	11	2	6	7
Annan köksutrustning	9	8	2	5	6
Dammsugare	14	9	—	9	9
Övriga hushållsmaskiner	43	19	0	14	23
Skyffel, borstar	3	3	1	3	3
Hink, handfat	2	2	1	3	2
Tvättbräde, strykjärn	4	4	2	2	3
Verktyg, redskap	11	6	2	8	7
Reparationer	9	6	2	5	6
Glödlampor, hushållspapper och övriga förbrukningsartiklar	38	26	10	31	28
Summa	531	584	169	391	432

förhållande till samtliga konsumtionsutgifter. Medelutgiften är för dem 584 kr eller 8 % av konsumtionsutgiften. Motsvarande siffror för man och hustru med barn uppgår till 531 kr eller 6 %. För de blandade hushållen noteras endast ett belopp av 391 kr eller 4 % och för ensamstående 169 kr eller likaledes 4 % av totalutgiften för konsumtion.

Även delposternas betydelse varierar inom olika hushållstyper. Möbler intar i samtliga fall den första platsen, men posten tar dock betydligt större utrymme i anspråk i de egentliga familjernas budget, i synnerhet hos man och hustru utan barn (36 % av hela inventarieposten), än i budgetarna för blandade hushåll (23 %) och för ensamstående (21 %). Man och hustru utan barn har också redovisat en relativt hög utgift för vissa mer eller mindre lyxbetonade föremål såsom mattor, gardiner och draperier samt tavlor, golvvur m. m. Barnfamiljerna visar däremot relativt höga belopp bl. a. för sängkläder och sänglinne, glas och porslin och i främsta rummet för hushållsmaskiner.

En avsevärd skillnad kan, som framgår av tab. 44, iakttagas mellan ett- och tvåbarnsfamiljerna å ena sidan och flerbarnsfamiljerna å den andra. De senare har över huvud lägre inventarieutgifter än de mindre familjerna. Minskningen kommer främst på de tyngre artiklarna möbler och mattor. Samtidigt ökas utgifterna något för linne och sängkläder, för hushålls-

Tab. 44. Utgifter för möbler och husgeråd (kr per år och hushåll).

Varuslag	H u s h å l l s t y p										Samtliga hushåll	
	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll med nedanstående antal hushållsmedlemmar					
	1	2	3 o. fl.	Tillhoppa			2	3	4	5 o. fl.		Tillhoppa
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	48	44	42	34	168	890
Möbler, lampor m. m. ...	236	239	146	219	289	63	85	139	118	173	125	179
Sängkläder, linne	64	61	80	66	53	34	40	100	93	72	75	59
Gardiner, mattor	88	76	55	77	129	32	40	156	94	43	85	78
Porslin, matsilver, köksutrustning	46	40	48	45	38	22	28	36	29	32	31	35
Hushållsmaskiner	54	50	76	57	28	0	0	21	61	14	23	32
Övrig hemutrustning	20	18	27	20	15	6	10	19	17	16	16	15
Reparationer	5	17	3	9	6	2	4	8	—	9	5	6
Glödlampor, hushållspapper och övriga förbrukningsartiklar	31	42	44	38	26	10	22	33	33	39	31	28
Summa	544	543	479	531	584	169	229	512	445	398	391	432
i % av konsumtionsutgiften	7,0	6,2	4,8	6,2	8,1	4,1	3,8	5,6	4,3	3,3	4,2	5,8
Inkomst (exkl. skatt) ...	8 191	9 200	10 157	8 931	7 491	4 076	6 377	10 268	10 892	13 011	9 868	7 720

maskiner och »övrig hemutrustning». (Den särskilt höga reparationsutgiften för tvåbarnsfamiljerna måste dock betraktas som en rent tillfällig företeelse.)

Blandade hushåll har relativt stora utgifter för nödvändighetsvaror som linne och sängkläder samt glas och porslin. Delposten glas och porslin är särskilt hög för ensamstående.

Utgifter inom olika inkomstklasser. Tab. 45 visar utgifterna i kronor räknat inom olika hushållstyper och inkomstklasser. Posten stiger inte regelbundet med inkomsten, utan man finner ett par avsteg från den väntade bilden. T. o. m. inkomstklassen 8 000—10 000 kr ökar utgifterna relativt långsamt, men därefter blir ökningen mera markerad. För samtliga hushåll stiger posten från 481 till 770 kr för att i nästa inkomstklass, 12 000 kr och däröver, stiga ytterligare till 916 kr.

Mest markerad är ökningen för man och hustru utan barn, ehuru det låga

Tab. 45. Utgifter för möbler och husgeråd inom olika hushållstyper och inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Inkomstklass (exkl. skatt)	Antal hushåll	Möbler, lampor m. m.	Säng- kläder, linne	Gardi- ner, mattor	Porslin, matsilver, köksut- rustning	Hus- hålls- maski- ner	Övrig hemut- rust- ning	Repa- ratio- ner	Glödlampor, hushålls- papper o. övriga för- bruknings- artiklar	Summa
<i>Man och hustru med barn</i>										
Under 6 000 kr	71	109	37	27	20	24	15	2	24	258
6 000—7 999 »	122	169	51	71	35	44	16	3	34	423
8 000—9 999 »	65	182	67	89	38	75	19	5	36	511
10 000—11 999 »	36	389	85	106	50	38	18	19	56	761
12 000 kr och däröver ...	54	411	127	126	104	120	38	24	56	1 006
<i>Man och hustru utan barn</i>										
Under 6 000 kr	52	112	32	56	10	25	9	4	17	265
6 000—7 999 »	56	220	54	47	32	14	18	2	24	411
8 000—9 999 »	38	312	49	84	51	36	19	14	33	598
10 000 kr och däröver ...	24	796	112	551	87	51	18	5	37	1 657
<i>Ensamstående</i>										
Under 4 000 kr	108	40	37	16	9	—	4	1	8	115
4 000—5 999 »	54	57	22	16	25	—	5	—	12	137
6 000 kr och däröver ...	42	132	41	93	52	0	9	10	14	351
<i>Samtliga hushåll</i>										
Under 4 000 kr	136	35	35	17	8	2	4	1	9	111
4 000—5 999 »	181	96	31	32	20	20	10	3	19	231
6 000—7 999 »	242	179	50	71	35	27	15	4	27	408
8 000—9 999 »	145	199	59	75	41	47	19	7	34	481
10 000—11 999 »	78	357	110	131	61	41	16	9	45	770
12 000 kr och däröver ...	108	347	111	215	72	76	31	17	47	916

antalet hushåll av denna typ gör alla slutsatser mycket osäkra. En granskning av de tjugofyra hushållen med inkomster på 10 000 kr och däröver visar en mycket stor spridning. Variationsvidden är 284—4 102 kr. Sju hushåll har lagt ner mera än 1 000 kr på möbler och husgeråd. — Även för barnfamiljerna är ökningen av inventarieutgifterna mycket betydande, då inkomsten stiger.

Något avvikande tendenser framkommer, när man studerar utgifterna för möbler och husgeråd i förhållande till hela konsumtionsutgiften. Följande tabell ger en översikt.

Tab. 46. Utgifter för möbler och husgeråd i % av konsumtionsutgiften.¹

	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samtliga
	Under 4 000 kr	4 000— 5 999 kr	6 000— 7 999 kr	8 000— 9 999 kr	10 000— 11 999 kr	12 000 kr och däröver	
Man och hustru med barn	5,2	6,2	6,1	7,5	6,3	6,2
Man och hustru utan barn	6,0	6,2	7,4	.	.	8,1
Ensamstående	4,0	3,0	5,8	.	.	—	4,1
Samtliga hushåll	3,8	4,6	6,0	5,8	7,5	6,0	5,8

Utgifterna ökar i allmänhet med inkomsten även relativt. Postens andel av konsumtionsutgiften utgör t. ex. i inkomstklassen 4 000—5 999 kr 4,6 % för att sedan stiga till 7,5 % i inkomstklassen 10 000—11 999 kr. Tendensen är dock föga enhetlig. Den jämnaste stegringen finner man för man och hustru utan barn.

I fråga om delposterna märks skillnaderna mest för tyngre inventarier, såsom möbler, mattor och sängkläder. För enskilda hushållstyper kan variationerna vara mycket stora. Typen man och hustru utan barn lämnar ett par extrema exempel, vilka dock på grund av de låga antalen i gruppen inte kan föranleda några säkra slutsatser. Även för barnfamiljerna finner man stora skillnader mellan inkomstklasserna, exempelvis i fråga om möbler, porslin, matsilver och diverse köksutrustning samt i fråga om hushållsmaskiner.

Utgifter inom olika grupper efter äktenskapets längd. En annan faktor, som kan tänkas vara av betydelse för inköpen av möbler och husgeråd, är äktenskapets längd. Man väntar sig givetvis att de unga familjerna skall redovisa större utgifter än de äldre. Vid en undersökning efter denna linje måste man av lätt insedda skäl också ta hänsyn till inkomstfördelningen. Tab. 47 visar att äktenskapets längd inte utgör någon avgörande faktor. Makar, som varit gifta endast 0—4 år, har visserligen den högsta utgiften,

¹ Punkt betecknar att antalet observationer understiger 10.

Tab. 47. **Utgifter för möbler och husgeråd inom äktenskap av olika längd (kr per år och hushåll).**

Egentliga familjer.

	Äktenskapets längd				
	0—4 år	5—9 år	10—14 år	15—19 år	20 år o. däröver
Antal hushåll	90	122	123	53	99
Möbler, lampor m. m.	411	206	134	364	200
Sängkläder, linne	80	58	59	85	45
Gardiner, mattor	108	127	68	105	71
Porslin, matsilver, köksutrustning	58	43	36	49	18
Hushållsmaskiner	66	38	64	79	8
Övrig hemutrustning	17	24	17	23	12
Reparationer	6	6	5	8	13
Glödlampor, hushållspapper och övriga förbrukningsartiklar	36	39	35	39	24
Summa	782	541	418	752	391
Inkomst (exkl. skatt)	8 196	8 423	8 772	10 660	7 000

782 kr, men de som varit gifta 15—19 år, redovisar ett nästan lika högt belopp, 752 kr. Lägst ligger klassen 20 år och däröver. Förklaringen får man om man granskar inkomstuppgifterna i tabellens sista rad. Klassen gifta 15—19 år har väsentligt högre inkomster än återstoden. Makarna i de yngsta äktenskapen lägger ner betydligt större andel av sin inkomst (9,5 %) på möbler och husgeråd än någon annan grupp. Som nummer två kommer dock även här gruppen gifta 15—19 år (7,1 %). Äktenskapets längd förefaller sålunda vara av betydelse för inventarieutgiften endast såtillvida att de allra yngsta familjerna betalar ut mera av sin inkomst både absolut och i synnerhet relativt än övriga familjer. För övrigt har inkomsten den avgörande betydelsen.

Inköpsfrekvensen. I det föregående har de genomsnittliga utgifterna för olika varor redovisats oberoende av hur många hushåll i respektive grupper, som köpt några varor av angivet slag. Som komplettering skall några uppgifter lämnas om inköpsfrekvensen. I tab. 48 har ett antal viktigare varuslag tagits ut för detta ändamål.

Glas och porslin är den post, som förekommer oftast, i det 52 % av samtliga hushåll under året har kompletterat sina förråd härav. Av barnfamiljerna är närmare 70 % företrädda. Möblerna intar en framträdande plats även i detta sammanhang, liksom när det gäller utgifterna i kronor räknat. Nära 40 % av samtliga hushåll redovisar inköp därav. Gardiner och draperier samt sänglinne är andra ofta förekommande poster.

Särskild uppmärksamhet har ägnats åt inköp och förekomst i hemmet av hushållsmaskiner. Tab. 49, 50 och 51 ger en översikt. Inalles 136 inköp registrerades (tab. 49 och 50). I allmänhet hade samma hushåll endast ett inköp, men i undantagsfall förekom att man köpt två olika maskiner. Dammsugare, symaskiner och tvättmaskiner är de oftast förekommande. Frekvensen är högst inom hushållstypen man och hustru med barn och som väntat lägst för de ensamstående. Fördelningen på inkomstklasser framgår av tab. 50, och denna visar också utgiften i medeltal för varje inköpt maskin. Vid avbetalningsköp har endast de inbetalda beloppen redovisats.

Uppgifterna för inköp kan kompletteras med uppgifterna om hur många hushåll, som har hushållsmaskiner (tab. 51). Barnfamiljer och man och hustru utan barn kommer här på ungefär samma nivå, ett stycke före blandade hushåll. Symaskinen är den vanligaste, dammsugaren kommer på andra plats. Om man undantar de ensamstående är det endast ett litet fåtal hushåll, som inte har någon hushållsmaskin alls.

Tab. 51. Antal hushåll inom olika hushållstyper, som äger hushållsmaskiner av nedanstående slag.

A. Absoluta tal.

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Symaskin	135	108	64	307	132	54	136	629
Dammsugare	108	80	50	238	116	50	88	492
Golvbonare	1	5	3	9	—	—	2	11
Assistent	3	5	7	15	4	—	8	27
Tvättmaskin	—	—	1	1	—	—	—	1
Övriga hushållsmaskiner	1	—	3	4	—	2	2	8
Hushållsmaskiner saknas	13	6	4	23	10	122	18	173

B. Relativa tal.

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Symaskin	85	89	93	88	78	26	81	71
Dammsugare	68	66	72	68	68	25	52	55
Golvbonare	1	4	4	3	—	—	1	1
Assistent	2	4	10	4	2	—	5	3
Tvättmaskin	—	—	1	0	—	—	—	0
Övriga hushållsmaskiner	1	—	4	1	—	1	1	1
Hushållsmaskiner saknas	8	5	6	7	6	60	11	19

2. Tvätt och rengöring, kroppsvård, sjukvård.

Utgifterna för tvätt- och rengöringsmedel uppgår till omkring 1 % i alla hushållstyper (se tab. 52). De ensamstående avviker dock från de andra hushållstyperna. Dels har de något högre relativ kostnad, och dels är fördelningen inom posten annorlunda. Ungefär hälften av utgifterna går till bortskickad tvätt för de ensamstående, i flerpersonghushåll däremot endast cirka en femtedel. För tvättmedel o. dyl. gäller det motsatta. Utgifterna under denna post stiger med inkomsten men kan anses vara ganska okänsliga för inkomstförändringar (se tab. 53).

Tab. 52. Utgifter för tvätt och rengöring, kroppsvård och sjukvård för olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhoppa				
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	168	890
<i>Tvätt och rengöring</i>								
Tvättmedel, diskpulver, såpa ...	44	50	60	50	31	10	47	36
Övriga rengöringsmedel	13	15	16	14	13	4	10	11
Tvätt, avgifter för tvättstuga, mangel	20	20	30	22	22	34	16	24
Strykning, stärkning	6	4	7	5	7	7	6	6
Kemisk tvätt, färgning m. m. ...	14	15	19	15	16	10	13	14
Summa utgifter för tvätt och rengöring	97	104	132	106	89	65	92	91
i % av konsumtionsutgiften	1,3	1,2	1,3	1,3	1,2	1,6	1,0	1,2
<i>Kroppsvård</i>								
Handtvål, raktvål, rakkräm ...	25	27	31	27	21	13	30	23
Tandkräm, munvatten, hårvatten	21	24	24	23	16	12	25	19
Rakblad o. dyl., kam, hårborste, tandborste	14	18	20	17	13	7	17	14
Skönhetsmedel, parfym	10	12	13	11	12	8	20	12
Klippning, shamponering, permanentning, rakning	63	69	70	66	54	34	67	57
Bad, gymnastik m. m.	13	16	21	16	11	16	19	16
Summa utgifter för kroppsvård	146	166	179	160	127	90	178	141
i % av konsumtionsutgiften	1,9	1,9	1,8	1,9	1,8	2,2	2,0	1,9
<i>Sjukvård</i>								
Läkararvode	25	29	28	27	19	9	34	23
Tandläkararvode	52	63	68	59	72	30	72	57
Sjukhusvård, behandlingar ...	11	16	25	16	30	4	27	18
Medicin	27	24	26	26	27	8	40	24
Övrigt	19	20	28	21	21	9	23	19
Summa utgifter för sjukvård ...	134	152	175	149	169	60	196	141
i % av konsumtionsutgiften	1,7	1,7	1,7	1,7	2,3	1,4	2,1	1,9

Tab. 53. Utgifter för diverse ändamål inom olika hushållstyper och inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Hushållstyp och inkomstklass (exkl. skatt)	Tvätt o. rengöring	Kroppsvård	Sjukvård	Förenings- och försäkringsutgifter	Barnens uppfostran o. undervisning	Läsning och telefon m. m.	Nöjen	Gåvor och understöd	Tobak	Diverse utgifter
<i>Man och hustru med barn</i>										
Under 6 000 kr	62	99	81	128	3	109	99	75	101	136
6 000—7 999 »	86	138	109	187	13	161	156	121	156	205
8 000—9 999 »	94	155	127	196	41	192	175	151	187	260
10 000—11 999 »	126	196	191	229	45	324	241	209	242	331
12 000 kr och däröver ...	213	269	325	230	282	440	456	545	244	1 115
<i>Man och hustru utan barn</i>										
Under 6 000 kr	51	59	87	112	—	103	39	249	73	169
6 000—7 999 »	81	127	135	151	—	196	116	238	153	266
8 000—9 999 »	87	151	196	216	—	240	141	247	215	330
10 000 kr och däröver ...	193	232	383	233	—	407	230	520	190	825
<i>Ensamstående</i>										
Under 4 000 kr	39	64	53	46	—	81	102	101	43	175
4 000—5 999 »	65	97	58	129	—	138	153	223	183	182
6 000 kr och däröver ...	130	152	80	135	—	259	238	284	289	366
<i>Samtliga hushåll</i>										
Under 4 000 kr	40	58	55	41	1	76	89	90	49	145
4 000—5 999 »	60	94	77	129	1	125	104	177	114	164
6 000—7 999 »	88	134	117	168	7	188	168	170	174	234
8 000—9 999 »	95	163	148	194	21	203	191	205	184	327
10 000—11 999 »	118	179	203	213	72	285	212	248	249	477
12 000 kr och däröver ...	189	283	358	256	168	451	413	628	288	888

Kroppsvården tar ca 2 % av konsumtionsutgiften. Av det belopp som läggs ner på denna post går omkring 40 % till tvål och toalettartiklar och ungefär lika mycket till klippning och annan hårvård. Skillnaderna mellan hushållstyperna är obetydliga.

I de högre inkomstklasserna går en större andel av utgiften till hårvård och skönhetsmedel än i de lägre (se tab. 74).

Också utgifterna för *sjukvård* utgör i alla hushållstyper omkring 2 % av konsumtionsutgiften. Högsta procenttalet har barnlösa makar och blandade hushåll.

Av delposterna är tandläkarkostnaderna högst såväl absolut som relativt. De egentliga sjukvårdskostnaderna, som utgör ungefär en tredjedel av hela summan, har angivits netto dvs. med avdrag för den ersättning som lämnats av sjukkassa.

3. *Intellektuella ändamål.*

Av tab. 54 framgår att de direkta utgifterna för barnens undervisning genomsnittligt är låga och endast i flerbarnsfamiljerna uppgår till 1 % av konsumtionsutgiften. Den största posten är avgifter till skolor och kurser. Endast ett fåtal har haft inackorderingsavgifter, kontanta bidrag etc. för skolbarn och studerande på annan ort.

Tab. 54. Utgifter för barnens uppfostran och undervisning, läsning och telefon m. m. inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	168	890
<i>Barnens uppfostran och undervisning</i>								
Avgifter till skolor och kurser	18	22	43	24	—	—	12	12
Läroböcker och annan skolutrustning	4	11	20	10	—	—	7	5
Utgifter för skolbarn och studerande på annan ort	13	11	43	18	—	—	24	11
Avgifter till daghem, lekskolor, barnvakter	10	8	10	10	—	—	1	4
Summa utgifter för barnens uppfostran och undervisning ...	45	52	116	62	—	—	44	32
i % av konsumtionsutgiften	0,6	0,6	1,2	0,7	—	—	0,5	0,5
<i>Läsning och telefon m. m.</i>								
Dagliga tidningar	48	55	52	51	55	35	55	49
Veckotidningar och tidskrifter	26	27	26	27	25	14	31	24
Böcker	26	47	36	35	23	20	34	29
Skrivmateriel, postporto	19	21	21	20	15	14	25	19
Kursavgifter, studiemateriel ...	21	27	17	22	18	14	26	20
Telefon, telegram	61	59	63	61	71	36	75	60
Summa utgifter för läsning, telefon m. m.	201	236	215	216	207	133	246	201
i % av konsumtionsutgiften	2,6	2,7	2,1	2,5	2,9	3,2	2,7	2,7

Detta slag av utgifter synes vara mycket olika i olika inkomstgrupper. I de lägre grupperna har familjerna endast i undantagsfall utgifter av detta slag, och medelutgiften per hushåll blir obetydlig. Från och med 12 000 kr årsinkomst sätter en kraftig stegring in, och även andelen av konsumtionsutgiften ökar (se tab. 74 och följande tablå).

*Utgifter för barnens uppfostran och undervisning i % av konsumtions-
utgiften.*

Inkomstklass (exkl. skatt)	Man och hustru med barn
Under 6 000 kr	0,1
6 000—7 999 >	0,2
8 000—9 999 >	0,5
10 000—11 999 >	0,4
12 000—14 999 >	1,8
15 000 kr och däröver	1,8

Utgifterna för böcker, tidningar, telefon m. m. uppgår i samtliga hushållstyper till omkring 200 kr utom bland de ensamstående, som har betydligt lägre belopp. Denna utgiftspost stiger jämnt med inkomsten, och dess andel av konsumtionsutgiften förändras endast obetydligt. Av delposterna ökar framför allt bokutgifterna, när inkomsterna stiger. Minst känsliga för inkomstförändringar synes utgifterna för dagliga tidningar och veckotidningar vara (se tab. 74).

4. Förenings- och försäkringsavgifter.

De i tab. 55 redovisade siffrorna innefattar ej avgifter till livförsäkring och tjänstepension, eftersom dessa betraktats som sparande.

Tab. 55. Förenings- och försäkringsavgifter inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhoppa				
Fackföreningsavgifter	73	68	59	68	64	37	84	63
Övriga föreningsavgifter	10	12	13	11	9	6	7	9
Försäkringsavgifter (ej redovisade som sparande)	105	108	114	109	92	43	94	88
Summa utgifter för föreningar och försäkringar	188	188	186	188	165	86	185	160
i % av konsumtionsutgiften	2,4	2,2	1,8	2,2	2,3	2,1	2,0	2,2

För att ge en uppfattning om familjernas sammanlagda utgifter för försäkringar (bortsett från fastighets- och fordonsförsäkringar) presenteras i tab. 56 även kostnaderna för livförsäkring och tjänstepension.

Som synes är livförsäkringssparandet betydligt viktigare än övriga försäkringar och utgör i barnfamiljerna omkring 70 % av hela försäkrings-

Tab. 56. Förenings- och försäkringsavgifter inkl. livförsäkring och tjänstepension (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Föreningsavgifter	83	80	72	79	73	43	91	72
Försäkringsavgifter (ej redovisade som sparande)	105	108	114	109	92	43	94	88
Avgifter till livförsäkring och tjänstepension	219	311	301	268	113	53	176	171
Summa	407	499	487	456	278	139	361	331
i % av konsumtionsutgiften	5,2	5,7	4,8	5,3	3,9	3,4	3,9	4,5

posten. Bland man och hustru utan barn och ensamstående uppgår dessa försäkringsformer till omkring hälften av utgiften. Livförsäkringsskyddet ökar ganska kraftigt från ett- till tvåbarnsfamiljerna, men förblir sedan praktiskt taget konstant i kronor räknat.

Förenings- och försäkringsavgifterna utgör ca 2 % av konsumtionsutgiften. Om man tar hänsyn till kostnaderna för livförsäkringar och tjänstepension, ökar siffran till drygt 5 % i barnfamiljerna. För övriga hushållstyper stannar procenttalet under 4.

I alla hushållstyper uppgår föreningsavgifterna till ca 1 % av konsumtionsutgiften.

Om man ser på förändringarna med inkomsten (tab. 74) kan man konstatera, att förenings- och försäkringsavgifterna ökar med stigande inkomster, och att stegringen huvudsakligen hänför sig till utgifter för livförsäkring och tjänstepension.

5. Nöjen.

Nöjesposten är relativt sett högst bland de ensamstående och lägst bland barnlösa makar (se tab. 57). Genomsnittligt går den största delen av denna post till radio och musikinstrument, närmast följd av kostnader för biobesök. Endast bland de blandade hushållen är ordningsföljden den motsatta. I samtliga hushållstyper understiger inträdesavgifterna till teater, idrottstävlingar etc. biografkostnaderna.

De flesta utgifterna under denna post stiger i kronor räknat med barnantalet, medan den relativa andelen är praktiskt taget oförändrad.

Enligt tab. 53 ökar nöjesutgifterna med inkomsten. I den högsta inkomstgruppen bland barnfamiljerna är utgifterna nästan fem gånger högre än i den lägsta.

Tab. 57. Utgifter för nöjen inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Biograf	31	39	44	36	22	37	99	46
Andra inträdesavgifter	22	30	30	27	17	28	47	29
Leksaker, sällskapsspel	17	26	30	22	1	2	11	12
Sportutrustning	10	30	34	22	13	13	12	16
Radio, musikinstrument	70	63	48	63	49	45	57	55
Kamera, film	29	12	11	20	4	7	8	12
Hobbyutgifter	4	4	16	6	6	8	8	7
Hund, katt och andra sällskapsdjur	8	5	9	7	2	3	3	4
Summa utgifter för nöjen	191	209	222	203	114	143	245	181
i % av konsumtionsutgiften	2,4	2,4	2,2	2,4	1,6	3,5	2,7	2,4

6. Resor och semester.

Utgifterna för resor och för egna fordon utgjorde i medeltal 353 kr per hushåll (se tab. 58). De varierar från lägst 174 kr för de ensamstående till högst 666 kr i familjer med tre och flera barn. Även i procent av konsumtionsutgiften ligger flerbarnsfamiljerna högst med nära 7 %, medan ett- och tvåbarnsfamiljerna ligger på ca 5 %. Lägsta procenttalet noteras för man och hustru utan barn med knappt 4 %.

Tab. 58. Utgifter för resor inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Resor till arbete och skola ...	54	55	92	62	76	27	115	66
Resor i samband med butiksbesök, nöjen etc.	22	37	29	29	28	21	40	29
Resor i samband med semester, utflykter etc.	133	110	149	128	104	76	130	112
Utgifter för droskbil	17	17	27	19	17	11	30	19
Inköp av bil, motorcykel, motorbåt	37	72	126	67	—	2	26	31
Inköp av cykel m.m.	28	57	70	46	11	5	45	30
Reparation och underhåll av egna fordon	80	97	173	104	37	32	56	66
Summa reseutgifter	371	445	666	455	273	174	442	353
i % av konsumtionsutgiften	4,8	5,1	6,6	5,3	3,8	4,2	4,8	4,8

Tab. 59. Utgifter för resor inom olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

	Inkomstklass (exkl. skatt)										Samtliga
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr o. däröver		
Resor till arbete och skola	16	32	43	46	64	84	97	213	225	66	
Resor i samband med butiksbesök, nöjen etc.	14	24	22	25	25	22	50	79	59	29	
Resor i samband med semester, utflykter etc.	51	71	81	80	125	89	188	109	409	112	
Utgifter för droskbil	9	8	9	15	13	19	37	45	69	19	
Inköp av bil, motorcykel, motorbåt ...	2	4	—	7	—	152	7	185	149	31	
Inköp av cykel m. m.	10	17	29	34	52	33	51	45	40	30	
Reparation och underhåll av egna fordon	8	36	31	60	50	85	109	191	252	66	
Summa reseutgifter	110	192	215	267	329	484	539	867	1 203	353	
i % av konsumtionsutgiften	3,2	3,5	3,4	3,7	4,1	5,5	5,2	6,8	7,1	4,8	

Av tab. 59, som ger fördelningen på inkomstklasser, framgår, att utgiften i kronor räknat stiger ganska jämnt med inkomsten, medan dess procentuella andel av konsumtionsutgiften ligger på ungefär samma nivå, omkring 3 å 4 %, ända upp till inkomstgruppen 9 000—10 000 kr, då en mera tydlig stegring sätter in, som i den högsta inkomstklassen ger en siffra på drygt 7 %. Ovanstående utveckling är ännu mera utpräglad bland barnfamiljerna, vilket framgår av nedanstående tabell.

Tab. 60. Reseutgifter inom olika inkomstklasser bland barnfamiljer.

Inkomstklass (exkl. skatt)	Reseutgifter	
	kr	i % av konsumtionsutgiften
Under 5 000 kr	133	3,0
5 000—5 999 »	161	3,0
6 000—6 999 »	213	3,3
7 000—7 999 »	236	3,3
8 000—8 999 »	358	4,3
9 000—9 999 »	513	6,0
10 000—11 999 »	610	6,0
12 000—14 999 »	1 029	8,0
15 000 kr och däröver	1 515	8,2

Av delposterna är det framför allt arbetsresorna och semesterresorna som ökar, då inkomsten stiger, men även de andra posterna företer i stort sett samma utveckling. Det finns emellertid även andra faktorer än inkomsten,

som verkar i samma riktning, nämligen det större antalet familjemedlemmar i de högre inkomstgrupperna samt den högre inkomstnivån i de större orterna, där avstånden är stora.

Tab. 61. Reseutgifter i Stockholm resp. småorter.

	Stockholm (96 hushåll)		Orter med mindre än 1 000 inv. (148 hushåll)	
	kr	%	kr	%
Resor till arbete och skola	183	37,0	12	5,0
Resor i samband med butiksbesök, nöjen etc.	36	7,3	25	10,3
Resor i samband med semester, utflykter etc.	155	31,4	91	37,6
Utgifter för droskbil	27	5,5	17	7,0
Inköp av bil, motorcykel, motorbåt	40	8,1	8	3,3
Inköp av cykel m. m.	6	1,2	31	12,8
Reparation och underhåll av egna fordon	47	9,5	58	24,0
Summa reseutgifter	494	100	242	100

Till belysning av denna senare fråga presenteras i tab. 61 absoluta och relativa tal för reseutgifterna i Stockholm samt i orter med mindre än 1 000 inv. Starkast framträder den avsevärda skillnaden beträffande arbetsresorna. I Stockholm utgör kostnaderna för dessa 37 % av hela reseposten, medan de endast är 5 % i småorterna. Däremot betyder främst kostnaderna för egna fordon mer i de mindre orterna och likaså butiksresor och semesterresor. Om man i stället ser på resepostens relativa andel av konsumtionsavgiften (se tab. 62) visar det sig, att reseutgifterna i stockholmsfamiljerna är drygt 1 % högre än för familjer, bosatta i småorter. Beträffande delposterna kvarstår de tidigare noterade skillnaderna beträffande arbetsresor och kostnader för egna fordon, medan övriga reseutgifter tar praktiskt taget samma andel för båda kategorierna.

Tab. 62. Reseutgifterna i % av konsumtionsutgiften.

	Stockholm	Orter med mindre än 1 000 inv.
Resor till arbete och skola	2,0	0,2
Resor i samband med butiksbesök, nöjen etc.	0,4	0,4
Resor i samband med semester, utflykter etc.	1,7	1,6
Utgifter för droskbil	0,3	0,3
Utgifter för egna fordon	1,1	1,7
Summa reseutgifter	5,5	4,2

Tab. 63. Olika slag av reseutgifter i % av samtliga resekostnader.

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man och hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Resor till arbete och skola	14,6	12,4	13,8	13,6	27,8	15,5	26,0	18,7
Resor i samband med butiksbesök, nöjen etc.	5,9	8,3	4,3	6,4	10,3	12,1	9,1	8,2
Resor i samband med semester etc. ...	35,8	24,7	22,4	28,1	38,1	43,7	29,4	31,7
Utgifter för droskbil	4,6	3,8	4,1	4,2	6,2	6,3	6,8	5,4
Utgifter för egna fordon	39,1	50,8	55,4	47,7	17,6	22,4	28,7	36,0
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100

De olika delposternas relativa andel av samtliga resekostnader inom olika hushållstyper framgår av tab. 63. Beträffande resor till arbete och skola uppvisar barnfamiljerna den lägsta relativa andelen, och detsamma gäller semesterresorna, som visar en sjunkande tendens vid ökat barnantal. Där emot går nära hälften av denna hushållstyps resekonto till utgifter för egna fordon, och denna posts relativa betydelse stegras starkt med ökat barnantal. Lägst, relativt sett, är denna post hos de barnlösa makarna (knappt 18 %), men här inverkar givetvis såväl ålders- som inkomstfördelningen inom gruppen. I procent av konsumtionsutgiften utgör den för de barnlösa makarna knappt 1 % mot nära 4 % för flerbarnsfamiljerna. Semesterresornas andel är högst bland de ensamstående.

Tab. 64. Utgifter för semester inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhopa				
Semesterresor	133	110	149	128	104	76	130	112
Utgifter för eget eller förhyrt sommarnöje	29	45	28	34	13	5	28	22
Utgifter för hotell, pensionat etc.	43	51	130	63	45	50	86	61
Summa semesterutgifter	205	206	307	225	162	131	244	195
i % av konsumtionsutgiften	2,6	2,4	3,0	2,6	2,2	3,2	2,6	2,6

Utgifterna för semesterresor bör emellertid ses i samband med övriga semesterkostnader såsom utgifter för sommarstuga samt hotell- och pensionskostnader. Tab. 64 ger utgiften i kronor räknat för olika hushållstyper. Ett- och tvåbarnsfamiljerna har genomsnittligt samma utgift för semester,

medan flerbarnsfamiljerna lägger ut ungefär 100 kr mer om året. Familjerna med ett barn har den högsta relativa kostnaden för resor. Såväl absolut som relativt sett är utgifterna för sommarnöje högst i tvåbarnsfamiljerna, och hotell- och pensionatskostnaderna högst i flerbarnsfamiljerna, där de uppgår till drygt 42 % av de sammanlagda utgifterna för semester. Endast i denna sistnämnda hushållstyp utgör resorna mindre än hälften av semesterkostnaderna.

Semesterkostnadernas relativa andel av konsumtionsutgiften varierar högst obetydligt för olika hushållstyper och håller sig mellan 2 och 3 %. Lägst är den för barnlösa makar och högst för de ensamstående. Variationerna mellan inkomstklasserna är också ganska obetydliga.

Tab. 65. Reseutgifter inom olika socialklasser år 1933 och 1948 (kr per år och hushåll).

	Arbetare och lägre tjänstemän		Medelklass	
	1933	1948	1933	1948
Reseutgifter	85	163	207	401
Utgifter för egna fordon	35	168	85	579
Summa reseutgifter	120	331	292	980
i % av konsumtionsutgiften	3,5	4,5	4,9	6,2

Tab. 65 ger reseutgifterna för arbetare och lägre tjänstemän samt medelklass 1933 och 1948. Jämförelsen bör givetvis inte drivas för långt på grund av de olika urvalsprinciperna vid de båda undersökningstillfällena. Socialklassfördelningen har ej heller skett på fullt samma sätt, vilket framför allt påverkar den grupp, som tidigare betecknats medelklass, men som i 1948 års undersökning närmast bör rubriceras som högre tjänstemän. Det är emellertid tydligt, att utgifterna på denna post ökat högst väsentligt både absolut och relativt sett, och att ökningen framför allt faller på egna fordon. Om man tar hänsyn till penningvärdesförändringen under perioden, har de totala resekostnaderna ökat med cirka hälften för arbetare och lägre tjänstemän, medan de däremot fördubblats för medelklassen. De i denna grupp ingående familjerna representerar emellertid ett betydligt högre inkomstskikt 1948 än de gjorde 1933, även om man tar hänsyn till penningvärdets förändringar.

7. Diverse utgifter.

I tab. 66 redovisas en del mindre utgifter av olika slag, fördelade på hushållstyp.

Tab. 66. Utgifter för gåvor och understöd, tobak m. m. (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med nedanstående antal barn				Man o. hustru utan barn	Ensamstående	Blandade hushåll	Samtliga hushåll
	1	2	3 o. fl.	Tillhoppa				
Antal hushåll	158	121	69	348	170	204	168	890
<i>Gåvor och understöd</i>								
Kontanta understöd	70	12	14	38	55	34	80	48
Presenter	120	121	106	117	179	115	188	142
Gåvor till religiösa samfund, krigshärjade länder m. m. ...	26	44	45	37	49	22	44	37
Summa utgifter för gåvor och understöd	216	177	165	192	283	171	312	227
i % av konsumtionsutgiften	2,8	2,0	1,7	2,2	3,9	4,2	3,4	3,1
<i>Tobak</i>								
Summa utgifter för tobak	161	195	162	173	148	131	205	165
i % av konsumtionsutgiften	2,1	2,2	1,6	2,0	2,1	3,2	2,2	2,2
<i>Diverse utgifter</i>								
Lön till hembiträde	57	45	146	71	—	9	44	38
» » tillfällig hemhjälp ...	29	40	74	41	30	28	23	33
Lottsedlar, tippning	91	70	62	78	94	58	109	82
Övrigt	134	210	160	166	206	121	197	169
Summa diverse utgifter	311	365	442	356	330	216	373	322
i % av konsumtionsutgiften	4,0	4,2	4,4	4,2	4,6	5,3	4,1	4,4

Gåvor. Gåvoposten omfattar såväl kontanter som presenter till personer utom hushållet. Gåvor mellan hushållsmedlemmarna har redovisats som vanliga inköp under respektive utgiftsposter. De blandade hushållen och de barnlösa makarna ger bort mest i kronor räknat, men de ensamstående har den högsta procentuella utgiften på denna post. Såväl absolut som relativt sjunker gåvorna med ökat barnantal.

I alla hushållstyper utgör presenterna över 60 % av gåvoposten. Understöd och regelbundna bidrag uppgår till cirka en femtedel. Endast i familjer med två och flera barn är denna utgiftspost betydligt lägre såväl absolut som relativt.

Hemhjälp. Utgifterna för hemhjälp är som väntat högst i flerbarnsfamiljerna, men är genomsnittligt obetydliga. Heltidsanställda hembiträden har endast ett fåtal familjer, de flesta i inkomstlägena över 12 000 kr. Även utgifterna för tillfällig hjälp i hemmet är genomsnittligt låga.

Tobak. Utgifterna för tobak varierar ganska obetydligt mellan hushållstyperna. Högst är de i de blandade hushållen, där det ju finns flera vuxna personer, och lägst bland de ensamstående. Den låga genomsnittssiffran bland dessa beror på att ungefär hälften är kvinnor varav många äldre.

Tobaksutgiften är relativt okänslig för inkomstförändringar. I de egentliga familjehushållen är utgiften i den högsta inkomstgruppen ungefär dubbelt så hög som i den lägsta. Bland ensamstående och blandade hushåll är stegringen kraftigare, men detta beror på att hushållssammansättningen är olika i olika inkomstgrupper. De blandade hushållen med högre inkomster består sålunda av flera vuxna personer, och bland de ensamstående dominerar männen i de högre inkomstlägena.

Lottsedlar, tippning. Inköp av lottsedlar och tippning förekommer i de flesta hushåll och uppgår genomsnittligt till ca 80 kr om året. Högsta utgiften har de blandade hushållen, men i barnfamiljerna sjunker medeltalet med ökat barnantal.

En viss stegring med inkomsten kan förmärkas, men maximum tycks vara nått vid 10 000—12 000 kronors inkomst.

Övrigt. Denna post är en restpost, vars viktigare delar framgår av tab. 74. En del av dessa utgifter har en viss lyxkaraktär, och hela posten ökar markant med inkomsten.

Räntor och skatter. Återstår så ett par utgiftsposter, som ej är att betrakta som konsumtionsutgifter, nämligen räntor och skatter, vilka redovisas hushållstypvis i tab. 10 kap. IV. Amortering och förbättring på fastighet samt avgifter till livförsäkring och tjänstepension betraktas som sparande och behandlas i annat sammanhang.

Ränteutgifterna avser privata lån som t. ex. studielån och lån för konsumtion, sålunda ej lån på fastighet eller rörelse. De är genomsnittligt obetydliga men stiger med inkomsten. För socialklassen arbetare och lägre tjänstemän är medelutgiften 13 kr per år och för högre tjänstemän 158 kr.

1948 hade källskattesystemet nyligen genomförts, och någon kvarskatt förekom inte. Eftersom de redovisade siffrorna å ena sidan inte motsvarar den slutliga skatten utan endast avser de belopp, som faktiskt erlagts under året, och å andra sidan inkluderar även arvsskatt, gåvoskatt etc., kan man inte ur konsumtionsundersökningens material utläsa skattetrycket i olika hushållstyper.

Kap. X. Sparandet.

Den särskilda sparandeundersökningen har tidigare redovisats i en utförlig stencilerad publikation. Här lämnas endast en kortfattad sammanfattning av de viktigaste resultaten.

Sparandeundersökningen omfattar endast löntagare och pensionärer. Företagarna har uteslutits, därför att en sparandeanalys för dem måste förutsätta, att även företagets ekonomi analyseras. Detta har inte kunnat ske.

Uppgifter om sparandet är relativt svåra att erhålla. Visserligen står det i allmänhet klart för de intervjuade, att sådana uppgifter är nödvändiga för avstämningen mellan inkomster och utgifter, men många gånger har de trots detta varit ganska ovilliga att redovisa dessa förhållanden. Givetvis har även här, liksom beträffande konsumtionen, vissa poster varit särskilt ömtåliga, t. ex. förändringar av banktillgodohavanden och värdepapper, lånetransaktioner etc., medan andra, främst livförsäkringsavgifter och amorteringar på fast egendom, inte har vållat några svårigheter.

Därtill kommer svårigheterna att definiera och avgränsa sparandet från konsumtionsutgifterna.

Nedan lämnas en förteckning över de poster i intervjublanketten, som räknats som sparande.

Ökning av tillgångar = »positivt sparande».

Insättning på banker och andra penninginstitutioner.

Ökning av kontanter.

Inköp av värdepapper.

» » andelar i ekonomiska föreningar.

Utlåning av penningmedel.

Avgifter till livförsäkring, livränta och pensionering.

Inköp, amortering och förbättring av fastighet.

Återbetalning av lån.

Minskning av tillgångar = »negativt sparande».

Uttag från banker och andra penninginstitutioner.

Minskning av kontanter.

Försäljning av värdepapper.

» » andelar i ekonomiska föreningar.

Återbekomna lån.

Utfallna livförsäkringssummor.

Försäljning och belåning av fastighet.

Upptagande av lån.

Uppgifterna avser förändringarna under år 1948. Hänsyn har icke tagits till ökning eller minskning i förmögenhet på grund av kursförändring på värdepapper, ändrade fastighetsvärden etc. Ej heller har någon hänsyn tagits till inköp eller försäljning av värdeföremål.

Beträffande livförsäkringsavgifterna bör påpekas, att hela det inbetalade beloppet har redovisats som sparande, trots att premierna till en del utgör bidrag till förvaltningskostnader och för risktagande. Å andra sidan har det ej heller varit möjligt att beräkna ränta på tidigare inbetalade avgifter, som egentligen borde tillgodoskrivas försäkringstagaren.

Genom att för varje hushåll addera samtliga plus- och minusposter erhålles det s. k. nettosparandet. Av de i denna undersökning ingående 810 hushållen uppvisar 70 % positivt och 22 % negativt nettosparande. För de återstående har tillgångar och skulder varit oförändrade (se tab. 67).

Tab. 67. Förekomsten av positivt och negativt nettosparande (i %) inom olika hushållstyper.

Hushållstyp	Relativa antalet hushåll med		
	positivt sparande	negativt sparande	oförändrade tillgångar
Man och hustru med barn	75,8	21,6	2,6
Man och hustru utan barn	60,8	32,4	6,8
Ensamstående	60,2	18,4	21,4
Blandade hushåll	82,0	15,4	2,6
Samtliga hushåll	70,5	21,6	7,9

De blandade hushållen har den största andelen sparare, 82 %. Lägsta andelen har de ensamstående, omkring 60 %. De har enligt tab. 68 den lägsta genomsnittliga inkomsten och består till stor del av pensionärer. Barnfamiljerna intar i detta avseende en mellanställning. Det kan ytterligare noteras, att relativa antalet plus- och minussparare är praktiskt taget detsamma i familjer med olika antal barn. Ungefär tre fjärdedelar

Tab. 68. Genomsnittligt nettosparande i olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

Hushållstyp	Antal hushåll	Nettosparande	Inkomst (exkl. skatt)
Man och hustru med barn	310	+ 275	8 686
Man och hustru utan barn	148	+ 255	7 511
Ensamstående	196	+ 69	4 187
Blandade hushåll	156	+ 443	9 729
Samtliga hushåll	810	+ 254	7 583

har ökat och en femtedel har minskat sina tillgångar inom alla tre grupperna.

De olika hushållstypernas genomsnittliga nettosparande och medelinkomst framgår av tab. 68. Högst är nettosparandet i de blandade hushållen, 443 kr. För barnfamiljer och barnlösa redovisas ungefär samma medeltal, trots att de barnlösas inkomster är betydligt lägre. Å andra sidan är ju försörjningsbördan för dem mindre.

Nettosparandets sammansättning framgår av tab. 69. De blandade hushållen, som ju utgör en mycket heterogen grupp med högst varierande hushållssammansättning, har uteslutits, enär det är svårt att dra några slutsatser av deras genomsnittstal, speciellt i detta sammanhang, där frekvensen av de olika posterna ofta är låg.

Tab. 69. Nettosparande och dess sammansättning inom olika hushållstyper (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med barn	Man och hustru utan barn	Ensamstående
Antal hushåll	310	148	196
Nettoförändring av:			
Banktillgodohavanden och kontanter	+ 67	— 122	+ 42
Obligationer, aktier och andelar i ekonomiska föreningar	— 69	+ 74	+ 10
Utlånade medel	+ 20	+ 16	+ 51
Avgifter till livförsäkring och tjänstepension	+ 239	+ 112	+ 53
Utfallna livförsäkringar	— 7	— 15	— 20
Investering i fast egendom	+ 439	+ 231	— 65
Återbetalade lån	+ 139	+ 89	+ 26
Upptagna lån	— 553	— 130	— 28
Summa nettosparande	+ 275	+ 255	+ 69

Den viktigaste positiva posten för barnfamiljerna är investering i fast egendom, dvs. inköp av samt förbättring och amortering på eget hem. Därefter följer avgifter till livförsäkring och tjänstepension samt återbetalning av lån. Bland de negativa posterna är posten upptagna lån högst, i genomsnitt omkring 550 kr, huvudsakligen på grund av inköp, värdeökande förbättringar samt reparation av fastighet. Enligt vad som tidigare visats, bodde omkring hälften av flerbarnsfamiljerna i egna hem.

Även bland de barnlösa makarna är investering i eget hem den största positiva posten och upptagna lån den viktigaste negativa, fastän beloppen är betydligt mycket lägre än barnfamiljernas. Förändringarna i banktillgodohavanden och kontanter, vilka över huvud taget är ganska obetydliga, är bland de barnlösa negativa, dvs. man har genomsnittligt tagit ut mer från sina bankkonton än man har satt in. Avgifterna till livförsäkring och pensionering utgör endast hälften av barnfamiljernas.

De ensamstående har genomsnittligt sett låga belopp på alla poster, och nettosparandet stannar vid en blygsam positiv summa.

Frekvensen av de olika sparandeposterna varierar högst väsentligt. Den oftast förekommande posten är avgifter till livförsäkring, som erlagts av 73 % av hushållen. Närmast följer ökning av banktillgodohavanden i 36 % av failen. Den vanligaste negativa posten är minskning av bankmedel, vilken förekommer i omkring 17 %.

Enligt nedanstående tabell ökar relativa antalet positiva sparare med inkomsten, och antalet 0-sparare minskar. Beträffande de negativa spararna kan ingen tendens utläsas.

Tab. 70. Förekomst (i %) av sparare i olika inkomstklasser och deras ökning av tillgångar och skulder i medeltal kr.

	Inkomstklass (exkl. skatt)		
	Under 6 000 kr	6 000—9 999 kr	10 000 kr och däröver
Antal hushåll	293	356	161
Relativa antalet			
positiva sparare	58,4	78,1	75,8
negativa sparare	23,5	19,1	23,6
0-sparare	18,1	2,8	0,6
Ökning, kr			
av tillgångar	99	589	1 315
» skulder	92	317	652
Nettosparande	+ 7	+ 272	+ 663

Tab. 71. Nettosparandets sammansättning i olika inkomstklasser.

	Inkomstklass (exkl. skatt)		
	Under 6 000 kr	6 000—9 999 kr	10 000 kr och däröver
Nettoförändring av:			
Banktillgodohavanden och kontanter	— 36	— 44	+ 357
Obligationer, aktier, andelar i ekonomiska föreningar	+ 4	+ 40	— 129
Utlånade medel	+ 31	+ 10	— 824
Avgifter till livförsäkring och tjänstepension	+ 46	+ 141	+ 373
Utfallna livförsäkringar	— 3	— 21	— 4
Investering i fast egendom	+ 75	+ 518	+ 1 623
Återbetalade lån	+ 14	+ 79	+ 199
Upptagna lån	— 124	— 451	— 932
Summa nettosparande	+ 7	+ 272	+ 663

Om man ser på fördelningen i kronor inom olika inkomstklasser, kan man konstatera, att både tillgångar och skulder ökar från lägre till högre inkomster. Dock överväger tillgångsökningen, vilket leder till en markerad ökning av nettosparandet vid stigande inkomst.

Av tab. 71 framgår, hur svårt, för att inte säga omöjligt, det är att dra några slutsatser om inkomstens inverkan på olika sparformer.

TABELLBILAGA

Undersökningens namn	U r v a l a v			
	År	Urvalsmetod	Orter eller områden som deltagit	Antal hushåll
Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914	1913—14	I kontakt med kommunala myndigheter	36 städer och tätorter	1 355
Livsmedelsförbrukningen inom mindre bemedlade hushåll under krisåren 1914—1918	1914 1916 1917 1918	1914 och 1916: Urval ur 1913—14 års undersökning. 1917 och 1918: Urval ur 1914 och 1916 års hushåll med komplettering av nya hushåll	13 städer och tätorter	454—557
Levnadskostnaderna på landsbygden i Sverige vid år 1920	1920	I kontakt med hushållningssällskap	Landsbygden i samtliga län utom Kronobergs, Hallands och Jämtlands	372
Levnadskostnaderna i städer och industriorter omkring år 1923	1922—24	I kontakt med kommunala myndigheter och fackorganisationer	61 städer och industriorter	1 400
Levnadsvillkor och hushållsvanor i städer och industriorter omkring år 1933	1933	I kontakt med kommunala myndigheter	96 städer och tätorter	1 354
Levnadsvillkor och hushållsvanor för arbetare på landsbygden omkring år 1933 ¹	1933	»		440
Levnadsvillkor och hushållsvanor inom småbrukar- och bondefamiljer år 1933/34 ¹	1933—34	»		331
Hushållsbudgetar och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—42	1941	Genom kommunala ombud		1 897
Fortlöpande konsumtionsundersökningar i tätorter ¹	1940—47	»		300—500
Fortlöpande konsumtionsundersökningar på landsbygden ¹	1940—45	»		70—200 150—275
Hushållsbudgetundersökning på grundval av postsparbankens budgetböcker ¹	1942	Frivilligt deltagande av hushåll som under år 1942 fört postsparbankens budgetbok		351
Hushållsbudgetundersökning bland folkpensionärer med tilläggs pension ¹	1943	Slumpmässigt urval ur postverkets kortregister		1 053
Konsumtionsvanorna under år 1947 ¹	1947	Slumpmässigt urval ur folkregistren	8 städer och tätorter	198
Folkpensionärernas levnadskostnader under år 1948 ¹	1948	Slumpmässigt urval ur pensionsstyrelsens register	20 städer och tätorter 38 landskommuner	468
Levnadskostnaderna i tätortshushåll år 1948	1948	Slumpmässigt urval ur mantalsuppgifterna	29 städer och tätorter	619

¹ Sociala Meddelanden.

h u s h å l l		Insamling av uppgifter		
Socialklass	Hushållstyp	Metod	Period	Avseende
Arbetare och lägre tjänstemän	Makar med barn	Detaljerad daglig bokföring	Helt år i allmänhet år 1914	Samtliga inkomster och utgifter
»	»	»	4 veckor: maj-juni 1914 » 1916 juni-juli 1917 » 1918	»
Mindre bemedlade av landsbygdens befolkning (lantarbetare, småbrukare, hantverkare)	Samtliga utom ensamstående	»	Helt år i allmänhet 24/10 1919—24/10 1920	»
Arbetare, lägre tjänstemän och medelklass	»	»	Helt år juni 1922—december 1924	»
Arbetare, lägre tjänstemän, medelklass och arbetslöshetshushåll	»	»	Helt år oktober 1932—december 1933	»
Lant- och skogsarbetare	»	»	Helt år, huvudsakligen år 1933	»
Mindre jordbrukare	»	»	Helt år juli 1933—juli 1934	»
Arbetare, lägre tjänstemän, medelklass, pensionärer, fattigvårdshushåll, beredskapshushåll, lantarbetare och småbrukare	Huvudsakligen makar med el. utan barn (bland pensionärer även ensamstående)	»	4 veckor november 1941	Samtliga inkomster och utgifter med vissa helårsuppgifter
Arbetare och lägre tjänstemän	Makar med el. utan barn	»	2 el. 4 veckor 1, 2, 3, 4 kv 1940—44 1 kv 1946 1 kv 1947	Livsmedelskonsumtionen
Småbrukare och lantarbetare	»	»	4 kv 1940 2, 4 kv 1941—44 2 kv 1945	»
Arbetare och lägre tjänstemän jämte ett mindre antal hushåll med över 10 000 kr inkomst	Samtliga utom ensamstående	Årssammandrag av inkomster och utgifter	Helt år 1942	Samtliga inkomster och utgifter
Folkpensionärer med tilläggs-pension	Ensamstående och makar m. eget hushåll	Detaljerad daglig bokföring	4 veckor nov. 1943	»
Samtliga	Samtliga	Intervju kompl. m. 1 veckas livsmedelsbokföring	Helt år 1947 Detaljerad livsmedelskonsumtion 1 vecka våren 1948	»
Folkpensionärer med pensionen som huvudsaklig inkomst	»	»	2 etapper jan.—sept. 1948, okt.—dec. 1948 livsmedelskonsumtionen 1 vecka i nov. 1948	»
Samtliga	»	»	Helt år 1948. 1 veckas livsmedelsbokf. utspridd maj 1949—april 1950	» även detaljer om sparandet

Tab. 73. Inkomster och utgifter inom barnfamiljer med fördelning

	Man och hustru med barn		Man och hustru med nedanstående antal barn			
	Arbetare och lägre tjänstemän	Högre tjänstemän	1	2	3 o. fl.	Tillhoppa
Antal hushåll	268	37	158	121	69	348
» medlemmar per hushåll	3,78	4,14	3,00	4,00	5,38	3,82
Därav barn under 16 år	1,78	2,14	1,00	2,00	3,38	1,82
Inkomster						
Inkomst av tjänst	7 293	16 310	7 100	7 696	7 520	7 390
därav kontant	7 262	16 038	7 058	7 605	7 512	7 338
» in natura	31	272	42	91	8	52
Biinkomster	373	882	384	551	307	427
Inkomst av rörelse, fastighet	73	527	1 211	1 014	1 677	1 235
därav av rörelse	24	297	985	982	1 386	1 063
» » fastighet	33	171	59	31	89	55
» » rörelse+fastighet	—	—	144	—	163	98
» ej uppgift om inkomstens art	16	59	23	1	39	19
Ränteinkomster, utdelningar	43	948	130	107	388	173
Sociala bidrag	525	559	313	598	964	542
1. Bidrag från socialförsäkringar	70	68	74	88	70	78
därav från pensionsstyrelsen	11	—	29	30	—	24
» » sjukkasse, arbetslöshetskassa ..	33	32	23	29	48	30
» » riksförsäkringsanstalten	14	—	9	11	18	11
» ej uppgift om inkomstens art	12	36	13	18	4	13
2. Allmänt barnbidrag	433	491	235	490	818	440
3. Övriga sociala bidrag	22	—	4	20	76	24
därav fattigvårdsunderstöd	19	—	2	17	63	19
» mödrahjälp	1	—	1	—	9	2
» bidragsförskott	1	—	1	—	—	1
» ej uppgift om inkomstens art	1	—	—	3	4	2
Gåvor, arv, lotteri- och tipsvinster	109	395	121	229	134	161
därav gåvor	43	92	17	107	95	64
» arv	—	78	18	—	—	8
» lotteri- och tipsvinster	34	179	58	74	34	59
» ej uppgift om inkomstens art	32	46	28	48	5	30
Regelbundna bidrag, tjänstepension	11	41	19	14	15	16
Försäljning av värdeföremål	37	136	59	40	243	89
Övriga inkomster	40	26	29	55	30	38
därav av rumsuthyrning	34	4	28	46	13	31
» » försäljning av egna produkter	5	—	—	5	11	4
» övrigt	0	12	0	0	6	1
» ej uppgift om inkomstens art	1	10	1	4	0	2
Övriga naturaförmåner (självp producerat, gåvor, socialförmån)	139	194	87	128	313	146
Summa inkomster	8 643	20 018	9 453	10 432	11 591	10 217
därav in natura	170	466	129	219	321	198
Summa inkomster exkl. skatt	7 672	16 424	8 191	9 200	10 157	8 931

dels efter socialklass, dels efter barnantal (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med barn		Man och hustru med nedanstående antal barn			
	Arbetare och lägre tjänstemän	Högre tjänstemän	1	2	3 o. fl.	Tillhoppa
Utgifter						
<i>Mat och dryck</i>						
Livsmedel, kontant	2 405	3 314	2 247	2 518	3 018	2 494
» löneförmån	8	18	9	12	—	8
» skolluncher	32	50	11	28	98	34
» övrig natura	81	132	67	85	143	88
Regelbundna besök på restauranger, kaféer	66	170	77	62	114	79
Nöjesbetonade » » » »	32	141	70	37	50	55
Vin och sprit	170	300	201	208	163	196
därav vin	13	83	21	26	25	23
» sprit	157	217	180	182	138	173
<i>Summa mat och dryck</i>	2 794	4 125	2 682	2 950	3 586	2 954
<i>Bostad, bränsle och lyse</i>						
Därav: elektrisk energi för lyse och hushållsförbrukning	89	157	85	99	123	97
gas för hushållsförbrukning	20	21	20	23	18	21
<i>Kläder och skodon</i>						
Huvudbonad	50	92	53	58	59	56
Överrock, kappa	122	200	128	153	129	137
Trenchcoat, regnrock, vindtygsjacka	47	59	41	59	51	49
Pälsverk, skinnkläder	54	220	95	53	41	70
Kostym, dräkt	124	348	142	165	153	152
Byxor, blazer, skidbyxor	43	70	38	46	62	45
Klänning, kjöl av ylle	32	93	40	33	59	41
» » » siden	19	77	26	34	16	27
» » , städrock av bomull	21	31	21	23	23	23
Blus	9	31	10	14	15	12
Shorts, soldräkt	5	10	5	7	8	6
Arbetskläder (blåställ o. dyl.)	24	3	21	18	26	21
Skjortor: arbets- och sport-	20	19	20	19	26	21
Övriga skjortor och lösa kragar	29	80	35	39	32	36
Pullover, jumper, kofta	16	26	14	17	22	17
Morgonrock, badrock, bäddjacka	2	27	5	7	6	6
Underkläder, pyjamas, { man	42	80	42	48	54	47
nattlinne { kvinna	47	89	48	50	65	52
Babyutstyrel	3	15	6	2	5	5
Åkpåse, barnoverall för utebruk	9	19	9	10	13	10
Strumpor, ylle	48	84	41	55	75	52
» bomull	10	13	8	10	15	10
» silke, nylon	34	62	38	40	36	38
Handskar, vantar	17	40	16	22	28	20
Slips, halsduk, kragar, övrigt	14	48	17	20	19	18
<i>Summa kläder</i>	841	1 836	919	1 002	1 038	971

Tab. 73 (forts.). Inkomster och utgifter inom barnfamiljer med fördelning

	Man och hustru med barn		Man och hustru med nedanstående antal barn			
	Arbetare och lägre tjänste- män	Högre tjänste- män	1	2	3 o. fl.	Tillhopa
Antal hushåll	268	37	158	121	69	348
» medlemmar per hushåll	3,78	4,14	3,00	4,00	5,88	3,82
Därav barn under 16 år	1,78	2,14	1,00	2,00	3,88	1,82
Lågskor, tunna (man	40	72	36	49	53	44
kängor (kvinna	62	101	61	72	81	69
Pjäxor, arbetskängor, (man	20	17	14	22	28	19
grova lågskor (kvinna	14	19	11	17	18	15
Galoscher, bottiner, gummistövlar	24	24	19	24	32	23
Tofflor	12	20	11	14	16	13
Övrigt	1	4	1	2	1	2
<i>Summa skodon</i>	173	257	153	200	229	185
<i>Summa kläder och skodon</i>	1 014	2 093	1 072	1 202	1 267	1 156
<i>Tyg, sybehör, reparationer</i>						
Tyg: ylle	27	61	25	41	34	32
siden	10	24	10	14	11	11
bomull	24	47	20	30	37	27
Yllegarn	30	43	26	35	40	32
Bomullsgarn	3	5	3	3	2	3
Sybehör	28	52	26	32	39	31
Sömlön, reparation av kläder, pressning	22	107	24	45	38	34
Reparation av skor	43	75	36	50	62	46
<i>Summa tyg, sybehör, reparationer</i>	187	414	170	250	263	216
<i>Möbler och annan hemutrustning</i>						
Stol, bord, säng, byrå o. dyl.	147	252	181	178	111	166
Lampor	23	53	29	24	11	24
Tavlor, golvur, speglar etc.	20	92	26	37	24	29
Reparation av möbler m. m.	5	32	4	16	2	8
Madrasser, kuddar	19	30	20	23	23	21
Täcken, filtat	16	15	14	16	25	17
Lakan, örngott (även väv)	12	45	19	13	20	17
Handdukar, dukar, servetter	9	20	11	9	12	11
Gardiner, draperier m. m.	31	60	39	33	21	33
Mattor	39	104	49	43	34	44
Porslin, glas m. m.	19	63	23	21	26	23
Matsilver	4	8	5	3	4	4
Kokkärl, stekpannor, kaffepannor	7	21	8	8	11	9
Annan köksutrustning	7	30	10	8	7	9
Reparation av köksutrustning	0	4	1	1	1	1
Dammsugare	12	36	19	9	13	14
Andra hushållsmaskiner	32	59	35	41	63	43
Skyffel, borstar m. m.	3	4	3	3	4	3
Hink, handfat m. m.	2	4	3	2	2	2
Tvättbräde, strykjärn m. m.	3	11	4	3	5	4

dels efter socialklass, dels efter barnantal (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med barn		Man och hustru med nedanstående antal barn			
	Arbetare och lägre tjänstemän	Högre tjänstemän	1	2	3 o. fl.	Tillhoppa
Verktyg, redskap m. m.	10	21	10	10	16	11
Glödlampor och proppar	10	17	9	12	13	11
Hushållspapper, cellstoff, toalettpapper m. m.	19	35	16	25	23	21
Övrigt	6	11	6	5	8	6
<i>Summa möbler och annan hemutrustning</i>	455	1 027	544	543	479	531
<i>Rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>						
Tvättmedel, såpa o. dyl.	50	62	44	50	60	50
Övriga rengöringsmedel och putsmedel	13	23	13	15	16	14
Tvätt, avgift för tvättstuga, hyra av mangel	13	81	20	20	30	22
Strykning och stärkning	2	22	6	4	7	5
Kemisk tvätt, färgning m. m.	11	46	14	15	19	15
<i>Summa rengöringsmedel</i>	89	234	97	104	132	106
Toalettartiklar	73	128	72	83	90	80
därav handtvål, raktvål, rakkräm	27	29	25	27	31	27
» tandkräm, munvatten, hårvatten	21	38	21	24	24	23
» rakblad, rakhyvel m. m.	10	11	9	12	10	10
» hårborste, kam, tandborste m. m.	5	14	5	6	10	7
» skönhetsmedel, parfym m. m.	8	32	10	12	13	11
» övrigt	2	4	2	2	2	2
Klippning, shampouering, permanentning, rakning	59	108	63	69	70	66
Bad, gymnastik	10	34	11	14	19	14
<i>Summa kroppsvård</i>	142	270	146	166	179	160
Läkare	20	69	25	29	28	27
Tandläkare	46	150	52	63	68	59
Sjukhusvård	4	59	7	13	21	12
Röntgenfotografering, massage m. m.	3	11	4	3	4	4
Medicin	22	47	27	24	26	26
Inköp och reparation av glasögon m. m.	9	18	9	6	16	9
Sjukvårdsartiklar m. m.	11	16	10	14	12	12
<i>Summa sjukvård</i>	115	370	134	152	175	149
<i>Summa rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>	346	874	377	422	486	415
<i>Barnens uppfostran och undervisning</i>						
Avgifter till skolor, kurser, lektioner	14	70	18	22	43	24
Läroböcker och annan skolutrustning	6	31	4	11	20	10
Utgifter för skolbarn på annan ort	5	114	9	11	43	16
därav enbart måltidsinackordering	1	53	4	4	18	7
» » rumsinackordering	2	14	2	2	9	3
» helinackordering	2	47	3	5	16	6
Bidrag till studerande på annan ort	—	18	4	—	—	2
Avgift till daghem, lekskolor, barnvakt m. m.	8	24	10	8	10	10
<i>Summa barnens uppfostran och undervisning</i>	33	257	45	52	116	62

Tab. 73 (forts.). Inkomster och utgifter inom barnfamiljer med fördelning

	Man och hustru med barn		Man och hustru med nedanstående antal barn			
	Arbetare och lägre tjänstemän	Högre tjänstemän	1	2	3 o. fl.	Tillhoppa
Antal hushåll	268	37	158	121	69	348
» medlemmar per hushåll	3,78	4,14	3,00	4,00	5,38	3,82
Därav barn under 16 år	1,78	2,14	1,00	2,00	3,38	1,82
<i>Läsning, telefon</i>						
Dagliga tidningar { prenumeration	29	48	30	32	36	32
{ lösnummer	19	27	18	23	16	19
Veckotidningar, { prenumeration	3	20	5	6	6	6
{ lösnummer	22	18	21	21	20	21
Böcker	28	104	26	47	36	35
Skrivmateriel, pennor	9	23	10	12	9	10
Postporto	8	25	9	9	12	10
Telefon, telegram	46	168	61	59	63	61
Kursavgifter, studiemateriel, facklitteratur	15	46	21	27	17	22
<i>Summa läsning, telefon</i>	179	479	201	236	215	216
<i>Förenings- och försäkringsavgifter</i>						
Avgifter till fackförening	80	43	73	68	59	68
» » politiska och övriga föreningar	7	38	10	12	13	11
Olycksfallsförsäkring	14	41	17	16	21	18
Brand-, inbrotts-, ansvarsförsäkring m. m.	12	39	13	15	20	15
Sjukkassa, begravningskassa, arbetslöshetskassa ...	72	81	75	77	73	76
<i>Summa förenings- och försäkringsavgifter</i>	185	242	188	188	186	188
<i>Nöjen</i>						
Biograf	35	52	31	39	44	36
Andra inträdesavgifter	22	66	22	30	30	27
Leksaker	16	47	15	23	27	20
Spelkort och andra sällskapsspel	2	7	2	3	3	2
Sportutrustning	17	37	10	30	34	22
Radiolicens	10	10	10	10	10	10
Radio, grammofon, musikinstrument, noter	33	109	53	38	30	43
Reparation av radio etc.	7	37	7	15	8	10
Kamera, film, framkallning	7	92	29	12	11	20
Hobbyutgifter	4	20	4	4	16	6
Hund, katt och andra sällskapsdjur	4	25	8	5	9	7
<i>Summa nöjen</i>	157	502	191	209	222	203
<i>Resor</i>						
Resor till och från arbete och skola	52	156	54	55	92	62
» i samband med butiksbesök, nöjen	24	55	22	37	29	29
» » » semester, utflykter	72	144	133	110	149	128
Utgifter för droskbil	15	46	17	17	27	19
Inköp av bil, motorecykel, motorbåt	41	219	37	72	126	67
» » cykel	43	53	24	49	69	41
» » barnvagn	6	4	4	8	1	5
Reparation och underhåll av ovanstående	78	303	80	97	173	104
<i>Summa resor</i>	331	980	371	445	666	455

dels efter socialklass, dels efter barnantal (kr per år och hushåll).

	Man och hustru med barn		Man och hustru med nedanstående antal barn			
	Arbetare och lägre tjänstemän	Högre tjänstemän	1	2	3 o. fl.	Tillhopa
<i>Arbets hjälp i hemmet</i>						
Lön till hembiträde	17	429	57	45	146	71
» » tillfällig hjälp i hemmet	15	181	29	40	74	41
<i>Summa arbets hjälp i hemmet</i>	32	610	86	85	220	112
<i>Tobak</i>						
	159	217	161	195	162	173
<i>Gåvor till personer som inte tillhör hushållet</i>						
Kontanta understöd till släktingar m. fl.	9	280	70	12	14	38
Födelsedagspresenter, julklappar m. m.	96	268	120	121	106	117
Gåvor till kyrkor och religiösa samfund	11	34	10	18	21	15
» » krigshjärdade länder m. m.	9	77	13	21	21	18
Övrigt	3	12	3	5	3	4
<i>Summa gåvor</i>	128	671	216	177	165	192
<i>Semester och annan rekreation</i>						
Utgifter för egen sommarstuga	11	72	8	31	17	18
Hyra av sommarstuga	6	101	21	14	11	16
Hotell, pensionat	22	98	43	51	130	63
därav enbart måltidsinackordering	5	21	4	12	4	7
» » rumsinackordering	2	15	4	4	4	4
» helinackordering	15	62	35	35	122	52
<i>Summa semester och annan rekreation</i>	39	271	72	96	158	97
<i>Diverse utgifter</i>						
Klockor, smycken	24	136	34	34	46	36
Portföljer, kappsäckar, handväskor	17	40	20	21	24	21
Paraply, käpp	1	2	2	1	1	2
Utgifter för egna odlingar	15	20	12	12	25	14
Blommor o. dyl., julgran, julprydnader	24	77	29	34	32	31
Lottsedlar, tippning	81	50	91	70	62	78
Annonsering	1	8	1	1	4	2
Fotografering	7	15	9	6	10	8
Flyttningkostnader, bärare	5	15	6	7	3	6
Kostnader för bröllop, barndop	8	90	6	35	3	16
Begravningskostnader, omkostnader för grav	5	2	8	3	1	5
Arvode till advokat m. m.	1	1	0	3	0	1
Utgifter i samband med tjänsteresor	26	—	5	50	1	20
Övrigt	2	5	2	3	10	4
<i>Summa diverse utgifter</i>	217	461	225	280	222	244
Summa konsumtionsutgifter	7 369	15 919	7 755	8 720	10 050	8 546
Amorteringar och förbättringar på eget hem	90	163	124	94	147	118
Livförsäkringar och tjänstepension	174	740	219	311	301	268
Räntor	13	158	31	28	30	29
Skatter	971	3 594	1 262	1 232	1 434	1 286
Summa utgifter	8 617	20 574	9 391	10 385	11 962	10 247

Tab. 74. Inkomster och utgifter inom olika

Man och hustru

	Inkomstklass (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
	Antal hushåll	21	50	58	64	38	27	36	23	
» medlemmar per hushåll	3,29	3,50	3,76	3,88	3,84	4,00	3,97	4,22	4,03	3,82
Därav barn under 16 år	1,29	1,50	1,76	1,88	1,84	2,00	1,97	2,22	2,03	1,82
Inkomster										
Inkomst av tjänst	2 951	4 756	5 657	6 806	7 115	8 152	9 201	11 086	13 924	7 390
därav kontant	2 913	4 691	5 651	6 797	7 100	8 115	9 148	10 952	13 708	7 338
» in natura	38	65	6	9	15	37	53	134	216	52
Biinkomster	111	191	305	309	483	628	666	379	1 006	427
Inkomst av rörelse, fastighet	1 050	192	543	419	1 248	817	936	2 478	5 789	1 235
därav av rörelse	667	172	524	367	1 206	756	859	1 897	4 921	1 063
» » fastighet	175	20	19	30	42	58	—	94	204	55
» » rörelse+fastighet	208	—	—	—	—	—	—	487	593	98
» ej uppgift om inkomstens art	—	—	—	22	—	3	77	—	71	19
Ränteinkomster, utdelningar	21	20	34	37	30	132	349	107	1 120	173
Sociala bidrag	526	553	510	581	519	560	544	582	491	542
1. Bidrag från socialförsäkringar ...	188	143	43	81	56	55	56	39	60	78
därav från pensionsstyrelsen	148	70	—	25	—	—	—	—	—	24
» » sjukförsäkring, arbetslöshetskassa	40	49	24	33	13	41	23	27	20	30
» » riksförsäkringsanstalten	—	20	3	14	15	—	28	11	—	11
» ej uppgift om inkomstens art	—	4	16	9	28	14	5	1	40	13
2. Allmänt barnbidrag	321	369	444	445	448	500	488	527	431	440
3. Övriga sociala bidrag	17	41	23	55	15	5	—	16	—	24
därav fattigvårdsunderstöd	—	36	23	47	15	—	—	—	—	19
» mödrahjälp	17	5	—	—	—	5	—	—	—	2
» bidragsförskott	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1
» ej uppgift om ink. art ...	—	—	—	—	—	—	—	16	—	2
Gåvor, arv, lotteri- och tipsvinster ...	23	123	76	79	52	130	340	222	554	161
därav gåvor	7	108	42	29	11	9	188	—	158	64
» arv	—	—	—	—	—	—	—	—	94	8
» lotteri- och tipsvinster	2	10	10	30	20	17	66	200	297	59
» ej uppgift om inkomstens art	14	5	24	20	21	104	86	22	5	30
Regelbundna bidrag, tjänstepension ...	8	73	7	1	—	—	14	—	32	16
Försäljning av värdeföremål	13	18	7	2	20	118	36	179	642	89
Övriga inkomster	—	55	43	60	27	51	37	20	—	38
därav av rumsuthyrning	—	53	32	49	23	51	26	—	—	31
» » försäljning av egna produkter	—	—	9	11	—	—	—	—	—	4
» övrigt	—	—	1	—	—	—	—	20	—	1
» ej uppgift om inkomstens art	—	2	1	—	4	—	11	—	—	2
Övriga naturaförmåner (självproducerat, gåvor, socialförmån)	131	156	128	129	100	155	176	145	224	146
Summa inkomster	4 834	6 137	7 310	8 423	9 594	10 743	12 299	15 198	23 782	10 217
därav in natura	169	221	134	138	115	192	229	279	440	198
Summa inkomster exkl. skatt	4 392	5 542	6 497	7 494	8 463	9 407	10 852	13 255	19 717	8 931

inkomstklasser (kr per år och hushåll).

med barn.

	Inkomstklass (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
Utgifter										
<i>Mat och dryck</i>										
Livsmedel, kontant	1 831	2 046	2 246	2 407	2 599	2 615	2 796	3 067	3 304	2 494
» löneförmån	3	26	0	4	15	—	10	—	10	8
» skolluncher	21	18	19	34	52	45	37	65	39	34
» övriga naturå	79	101	82	69	48	71	107	80	172	88
Regelbundna besök på restauranger, kaféer	38	26	32	48	53	79	154	145	239	79
Nöjesbetonade besök på restauranger, kaféer	2	10	12	27	33	79	79	95	244	55
Vin och sprit	59	117	140	178	254	160	286	239	383	196
därav vin	0	4	4	16	20	14	39	48	101	23
» sprit	59	113	136	162	234	146	247	191	282	173
<i>Summa mat och dryck</i>	2 033	2 344	2 531	2 767	3 054	3 049	3 469	3 691	4 391	2 954
<i>Bostad, bränsle och lyse</i>										
Därav: elektrisk energi för lyse och hushållsförbrukning	64	68	83	82	91	109	125	135	164	97
gas för hushållsförbrukning	—	12	14	24	40	18	27	10	36	21
<i>Kläder och skodon</i>										
Huvudbonad	19	38	39	50	63	63	71	71	114	56
Överrock, kappa	63	82	101	122	174	142	178	145	270	137
Trenchcoat, regnrock, vindtygsjacka	23	36	39	46	62	53	51	84	67	49
Pälsverk, skinnkläder	—	8	36	38	29	114	65	245	232	70
Kostym, dräkt	61	67	75	130	185	158	188	266	369	152
Byxor, blazer, skidbyxor	22	32	35	48	40	69	54	57	64	45
Klänning, kjol av ylle	9	18	28	27	38	38	54	79	117	41
» » » siden	6	7	9	20	21	5	35	94	87	27
» » » städrock av bomull	7	16	19	20	20	21	29	45	34	23
Blus	1	6	7	11	9	8	13	24	40	12
Shorts, soldräkt	5	2	5	5	4	10	5	12	14	6
Arbetskläder (blåställ o. dyl.)	23	23	25	22	27	27	18	15	4	21
Skjortor: arbets- och sport-	10	18	19	19	26	22	20	38	21	21
Övriga skjortor och lösa kragar	16	16	20	29	32	32	49	56	102	36
Pullover, jumper, kofta	10	13	8	18	18	18	22	27	27	17
Morgonrock, badrock, bäddjacka	—	1	2	3	2	5	3	18	31	6
Underkläder, pyja- { man	18	24	37	38	55	52	55	79	89	47
mas, nattlinne { kvinna	17	28	36	54	50	47	65	89	108	52
Babyutstyrsel	7	4	2	1	7	3	3	4	14	5
Åkpåse, barnoverall för utebruk	7	9	10	7	7	8	12	18	19	10
Strumpor, ylle	32	37	41	43	56	54	62	83	91	52
» bomull	6	8	11	10	10	11	10	11	13	10
» silke, nylon	11	25	30	36	42	37	42	55	79	38
Handskar, vantar	13	9	9	18	25	16	25	38	48	20
Slips, halsduk, kragar, övrigt	6	9	10	13	18	13	21	36	55	18
<i>Summa kläder</i>	392	536	653	828	1 020	1 026	1 150	1 689	2 109	971

	I n k o m s t k l a s s (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under	5 000—	6 000—	7 000—	8 000—	9 000—	10 000—	12 000—	15 000	
	5 000 kr	5 999 kr	6 999 kr	7 999 kr	8 999 kr	9 999 kr	11 999 kr	14 999 kr	kr och däröver	
Antal hushåll	21	50	58	64	38	27	36	23	31	348
» medlemmar per hushåll	3,29	3,50	3,76	3,88	3,84	4,00	3,97	4,22	4,03	3,82
Därav barn under 16 år	1,29	1,50	1,76	1,88	1,84	2,00	1,97	2,22	2,03	1,82
Lågskor, tunna { man	15	27	34	44	49	44	46	71	78	44
kängor { kvinna	35	45	58	66	71	57	75	106	130	69
Pjäxor, arbetsklädnad, { man	12	22	15	19	27	20	19	19	19	19
grova lågskor { kvinna	7	9	10	17	20	15	19	18	22	15
Galoscher, bottiner, gummistövlar ...	17	17	20	25	26	24	26	32	24	23
Tofflor	5	10	12	10	15	12	15	18	25	13
Övrigt	1	1	1	1	1	3	3	1	2	2
<i>Summa skodon</i>	92	131	150	182	209	175	203	265	300	185
<i>Summa kläder och skodon</i>	484	667	803	1 010	1 229	1 201	1 353	1 954	2 409	1 156
<i>Tyg, sybehör, reparationer</i>										
Tyg: ylle	14	19	18	31	33	31	45	43	75	32
siden	3	7	9	10	17	12	16	13	20	11
bomull	16	22	20	28	32	29	25	31	40	27
Yllegarn	24	23	25	29	37	46	29	42	45	32
Bomullsgarn	3	4	2	3	3	2	3	2	4	3
Sybehör	15	23	25	26	32	34	40	40	54	31
Sömlön, reparation av kläder, pressning	8	14	16	21	26	45	62	39	112	34
Reparation av skor	22	32	35	42	49	54	56	72	73	46
<i>Summa tyg, sybehör, reparationer</i>	105	144	150	190	229	253	276	282	423	216
<i>Möbler och annan hemutrustning</i>										
Stol, bord, säng, byrå o. dyl.	99	99	120	144	115	183	319	168	319	166
Lampor	2	8	18	26	17	27	28	50	56	24
Tavlor, golvur, speglar etc.	1	5	9	19	16	19	43	83	117	29
Reparation av möbler m. m.	3	2	0	6	4	5	18	5	33	8
Madrasser, kuddar	8	12	12	23	14	25	41	16	46	21
Täcken, filter	7	13	14	17	19	33	13	12	33	17
Lakan, örngott (även väv)	14	7	10	11	8	18	19	31	59	17
Handdukar, dukar, servetter	6	6	6	8	9	17	11	21	25	11
Gardiner, draperier m. m.	20	10	31	31	34	46	43	21	72	33
Mattor	7	16	40	40	42	59	64	49	96	44
Porslin, glas m. m.	5	10	17	17	19	20	27	40	68	23
Matsilver	0	2	3	6	4	8	7	6	3	4
Kokkärl, stekpannor, kaffepannor	5	3	5	9	5	11	7	13	27	9
Annan köksutrustning	6	7	5	7	5	6	8	15	29	9
Reparation av köksutrustning	—	0	0	—	1	—	1	2	3	1
Dammsugare	—	2	8	15	16	28	13	33	28	14
Andra hushållsmaskiner	29	20	40	25	39	76	25	4	153	43
Skyffel, borstar m. m.	2	3	3	3	3	3	3	5	5	3
Hink, handfat m. m.	4	3	1	2	1	2	1	2	6	2
Tvättbräde, strykjärn m. m.	2	2	3	2	3	6	1	3	13	4

olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

med barn.

	I n k o m s t k l a s s (exkl. skatt)								Samtliga hushåll	
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr		15 000 kr och däröver
Verktyg, redskap m. m.	7	7	6	12	9	13	13	21	20	11
Glödlampor och proppar	6	7	9	10	10	10	14	13	18	11
Hushållspapper, cellstoff, toalettpapper m. m.	9	12	17	19	20	20	36	27	32	21
Övrigt	7	6	5	7	6	5	6	10	9	6
<i>Summa möbler och hemutrustning</i>	249	262	382	459	419	640	761	650	1 270	581
<i>Rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>										
Tvättmedel, såpa o. dyl.	37	42	50	47	51	47	55	59	61	50
Övriga rengöringsmedel och putsmedel	6	8	10	15	17	10	21	20	24	14
Tvätt, avgift för tvättstuga, hyra av mangel	11	7	12	15	18	15	29	47	73	22
Strykning och stärkning	—	1	3	2	0	2	4	12	34	5
Kemisk tvätt, färgning m. m.	4	5	8	11	15	9	17	32	52	15
<i>Summa rengöringsmedel</i>	58	63	83	90	101	83	126	170	244	106
Toalettartiklar	45	58	68	72	79	64	108	113	132	80
därav handtvål, raktvål, rakkräm ...	15	28	26	29	29	24	29	31	29	27
» tandkräm, munvatten, hårvatten	13	14	22	19	23	18	32	33	36	23
» rakblad, rakhyvel m. m.	10	7	11	9	10	7	15	13	16	10
» hårborste, kam, tandborste m. m.	4	3	4	6	6	5	7	10	17	7
» skönhetsmedel, parfym m. m.	2	5	4	7	10	9	20	21	32	11
» övrigt	1	1	1	2	1	1	5	5	2	2
Klippning, shamponering, permanentning, rakning	36	40	53	64	77	62	76	82	127	66
Bad, gymnastik	6	6	11	7	16	5	12	30	43	14
<i>Summa kroppsvård</i>	87	104	132	143	172	131	196	225	302	160
Läkare	13	12	15	23	18	24	46	50	67	27
Tandläkare	11	30	35	61	72	36	60	115	141	59
Sjukhusvård	3	13	2	1	1	9	3	58	47	12
Röntgenfotografering, massage m. m.	2	1	1	3	6	3	8	12	6	4
Medicin	34	15	17	26	18	23	37	34	47	26
Inköp o. reparation av glasögon m. m.	3	6	6	6	6	9	22	12	22	9
Sjukvårdsartiklar m. m.	9	7	9	11	16	9	15	17	15	12
<i>Summa sjukvård</i>	75	84	85	131	137	113	191	298	345	149
<i>Summa rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>	220	251	300	364	410	327	513	693	891	415
<i>Barnens uppfostran och undervisning</i>										
Avgifter till skolor, kurser, lektioner	—	1	3	13	13	17	20	95	116	24
Läroböcker och annan skolutrustning	0	2	3	1	5	6	15	31	44	10

olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

med barn.

	I n k o m s t k l a s s (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
Radio, grammfon, musikinstrument, noter	20	46	31	37	41	41	44	67	81	43
Reparation av radio etc.	2	6	5	6	8	7	16	6	43	10
Kamera, film, framkallning	2	3	6	9	11	8	13	25	129	20
Hobbyutgifter	—	3	3	3	1	3	13	13	24	6
Hund, katt och andra sällskapsdjur ...	1	2	2	4	6	0	8	12	35	7
<i>Summa nöjen</i>	66	112	136	175	187	158	241	336	545	203
<i>Resor</i>										
Resor till och från arbete och skola	22	21	26	42	58	61	98	123	180	62
» i samband med butiksbesök, nöjen	6	8	14	23	24	17	74	65	51	29
» i samband med semester, utflykter	34	57	67	56	106	101	164	132	573	128
Utgifter för drogbil	1	9	9	15	14	19	25	39	61	19
Inköp av bil, motorecykel, motorbåt ...	—	9	—	14	—	206	15	339	261	67
» » cykel	22	23	48	41	55	41	51	51	41	41
» » barnvagn	13	4	4	7	9	6	—	—	—	5
Reparation och underhåll av ovanstående	35	30	45	38	92	62	183	280	348	104
<i>Summa resor</i>	133	161	213	236	358	513	610	1 029	1 515	455
<i>Arbetshjälp i hemmet</i>										
Lön till hembiträde	4	20	7	10	2	40	14	180	536	71
» » tillfällig hjälp i hemmet ...	4	9	24	9	16	26	62	55	230	41
<i>Summa arbetshjälp i hemmet</i>	8	29	31	19	18	66	76	235	766	112
<i>Tobak</i>										
	85	108	165	147	207	159	242	145	318	173
<i>Gåvor till personer som inte tillhör hushållet</i>										
Kontanta understöd till släktingar m. fl.	0	1	9	8	3	2	24	71	310	38
Födelsedagspresenter, julklappar m. m.	48	58	94	100	115	118	151	162	271	117
Gåvor till kyrkor och religiösa samfund	23	8	4	7	11	17	22	15	53	15
Gåvor till krigshärjade länder m. m.	7	3	8	9	23	6	9	50	76	18
Övrigt	0	3	2	1	2	5	3	5	14	4
<i>Summa gåvor</i>	78	73	117	125	154	148	209	303	724	192
<i>Semester och annan rekreation</i>										
Utgifter för egen sommarstuga	—	3	2	12	25	26	14	12	88	18
Hyra av sommarstuga	—	1	4	6	14	1	20	13	115	16

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Man och hustru med barn.

	I n k o m s t k l a s s (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
Antal hushåll	21	50	58	64	38	27	36	23	31	348
» medlemmar per hushåll	3,29	3,50	3,76	3,88	3,84	4,00	3,97	4,22	4,03	3,82
Därav barn under 16 år	1,29	1,50	1,76	1,88	1,84	2,00	1,97	2,22	2,03	1,82
Hotell, pensionat	—	2	16	29	39	32	88	89	370	63
därav enbart måltidsinackordering	—	2	5	9	8	9	4	16	14	7
» » rumsinackordering	—	—	0	3	4	8	9	5	12	4
» helinackordering	—	—	11	17	27	15	75	68	344	52
Summa semester och annan rekreation	—	6	22	47	78	59	122	114	573	97
<i>Diverse utgifter</i>										
Klockor, smycken	10	14	19	19	25	48	27	133	100	36
Portföljer, kappsäckar, handväskor ...	6	9	10	19	27	23	26	28	55	21
Paraply, käpp	—	2	1	1	1	2	3	2	4	2
Utgifter för egna odlingar	3	15	14	10	11	15	15	22	26	14
Blommor o. dyl., julgran, julpyrdnader	11	14	22	26	31	28	40	51	79	31
Lottsedlar, tippning	49	60	85	81	89	68	102	75	79	78
Annonsering	—	1	1	2	1	1	2	3	8	2
Fotografering	3	6	6	9	9	8	5	15	17	8
Flyttningskostnader, bärare	2	1	2	2	5	8	24	—	11	6
Kostnader för bröllop, barndop	0	1	7	1	—	—	—	24	140	16
Begravningskostnader, omkostnader för grav	—	1	3	3	20	6	3	5	6	5
Arvode till advokat m. m.	0	0	0	1	0	—	8	1	1	1
Utgifter i samband med tjänsteresor	—	—	10	1	9	—	—	253	—	20
Övrigt	—	1	6	0	6	—	0	—	22	4
Summa diverse utgifter	84	125	186	175	234	207	255	612	548	244
Summa konsumtionsutgifter	4 453	5 371	6 414	7 243	8 243	8 547	10 201	12 810	18 398	8 546
Amorteringar och förbättringar på eget hem	9	72	85	159	47	172	84	380	131	118
Livförsäkringar och tjänstepension ...	61	74	123	161	215	171	299	488	1 158	268
Räntor	—	8	11	25	15	2	42	35	150	29
Skatter	442	595	813	929	1 131	1 336	1 447	1 943	4 065	1 286
Summa utgifter	4 965	6 120	7 446	8 517	9 651	10 228	12 073	15 656	23 902	10 247

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Man och hustru utan barn samt blandade hushåll.

	Man och hustru utan barn							Blanda- de hus- håll
	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samt- liga	
	under 5 000 kr	5 000— 5 999 kr	6 000— 6 999 kr	7 000— 7 999 kr	8 000— 8 999 kr	9 000 kr och däröver		
Antal hushåll	26	26	34	22	32	30	170	168
» medlemmar per hushåll	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	3,48
Däruv barn under 16 år	—	—	—	—	—	—	—	0,74
Inkomster								
Inkomst av tjänst	902	4 686	5 299	5 875	7 053	11 251	5 988	8 157
däruv kontant	902	4 686	5 145	5 875	7 053	11 164	5 942	8 104
» in natura	—	—	154	—	—	87	46	53
Biinkomster	328	262	304	328	47	440	280	356
Inkomst av rörelse, fastighet	487	819	531	1 985	1 718	883	1 042	672
däruv av rörelse	352	724	453	1 985	1 718	883	991	546
» » fastighet	46	95	73	—	—	—	36	116
» » rörelse+fastighet	—	—	—	—	—	—	—	—
» ej uppgift om inkomstens art	89	—	5	—	—	—	15	10
Ränteinkomster, utdelningar	72	29	117	157	28	145	90	143
Sociala bidrag	1 620	265	248	117	86	140	394	827
1. Bidrag från socialförsäkringar	1 620	263	248	117	86	140	394	580
däruv från pensionsstyrelsen	1 029	210	94	—	37	70	251	411
» » sjukförsäkring, arbetslöshetskassa ..	82	53	—	66	43	—	37	47
» » riksförsäkringsanstalten	509	—	18	51	—	—	65	54
» ej uppgift om inkomstens art	—	—	136	—	6	70	41	68
2. Allmänt barnbidrag	—	—	—	—	—	—	—	193
3. Övriga sociala bidrag	—	2	—	—	—	—	0	54
Gåvor, arv, lotteri- och tipsvinster	35	8	161	21	284	748	227	109
däruv gåvor	34	3	38	11	—	20	18	27
» arv	—	—	—	—	250	666	165	27
» lotteri- och tipsvinster	1	2	7	5	34	37	15	21
» ej uppgift om inkomstens art	—	3	116	5	—	25	29	34
Regelbundna bidrag, tjänstepension	348	—	651	—	16	1 489	449	517
Försäljning av värdeföremål	—	—	—	91	10	12	16	212
Övriga inkomster	36	23	—	25	278	140	89	95
däruv av rumsuthyrning	36	8	—	25	278	140	87	65
» » försäljning av egna produkter	—	15	—	—	—	—	2	27
» övrigt	—	—	—	—	—	—	—	3
Övriga naturaförmåner (självproducerat, gåvor, so- cialförmån)	51	37	61	86	6	17	41	111
Summa inkomster	3 879	6 129	7 372	8 685	9 526	15 265	8 616	11 199
däruv in natura	51	37	215	86	6	104	87	164
Summa inkomster exkl. skatt	3 598	5 391	6 330	7 437	8 399	13 073	7 491	9 868
Utgifter								
<i>Mat och dryck</i>								
Livsmedel, kontant	1 707	1 904	1 961	1 935	2 295	2 157	2 008	2 715
» löneförmån	—	—	—	—	—	81	14	28
» skolluncher	—	—	—	—	—	—	—	31
» övriga naturana	51	37	62	73	6	17	39	71
Regelbundna besök på restauranger, kaféer	—	25	43	257	116	651	183	180
Nöjesbetonade » » » »	4	19	21	66	68	154	56	61

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom
Man och hustru utan barn

	Man och hustru utan barn							Blandade hushåll
	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samtliga	
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000 kr och däröver		
Antal hushåll	26	26	34	22	32	30	170	168
» medlemmar per hushåll	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	3,48
Därav barn under 16 år	—	—	—	—	—	—	—	0,74
Vin och sprit	78	156	195	157	288	338	209	191
därav vin	—	11	5	6	12	75	19	14
» sprit	78	145	190	151	276	263	190	177
<i>Summa mat och dryck</i>	1 840	2 141	2 282	2 488	2 773	3 398	2 509	3 277
<i>Bostad, bränsle och lyse</i>	703	858	1 086	1 204	1 223	1 854	1 169	1 310
Därav: el-ström för lyse och hushållsförbrukning	59	66	82	77	86	97	79	92
gas för hushållsförbrukning	18	8	11	12	24	20	16	29
<i>Kläder och skodon</i>								
Huvudbonad	16	37	37	35	48	70	42	65
Överrock, kappa	15	117	113	147	171	207	131	196
Trenchcoat, regnrock, vindtygsjacka	8	9	22	28	27	47	24	55
Pälsverk, skinnkläder	—	29	26	50	—	9	18	90
Kostym, dräkt	58	94	85	113	156	309	139	213
Byxor, blazer, skidbyxor	14	11	28	63	36	41	31	46
Klänning, kjol av ylle	17	8	55	82	21	69	41	50
» » » siden	—	12	35	16	42	57	29	28
» » » städrock av bomull	11	15	14	16	20	26	17	26
Blus	—	2	12	28	6	28	12	16
Shorts, soldräkt	—	1	1	4	12	9	5	8
Arbetskläder (blåställ o. dyl.)	8	21	21	13	22	9	16	31
Skjortor: arbets- och sport-	9	12	21	15	18	9	14	24
Övriga skjortor och lösa kragar	7	12	14	50	22	72	29	39
Pullover, jumper, kofta	—	11	9	7	11	10	8	21
Morgonrock, badrock, bäddjacka	—	8	3	9	3	11	5	5
Underkläder, pyjamas, { man	7	22	39	37	36	64	35	50
nattlinne { kvinna	7	33	32	57	55	69	43	62
Babyutstyrsel, åkpåse	—	—	—	—	1	8	2	3
Strumpor, ylle	15	14	27	29	39	40	28	48
» bomull	2	2	5	3	3	5	3	7
» silke, nylon	4	14	20	53	49	43	30	55
Handskar, vantar	1	6	13	23	12	19	12	24
Slips, halsduk, kragar, övrigt	1	6	9	17	20	34	15	23
<i>Summa kläder</i>	200	496	641	895	830	1 265	729	1 185
Lågskor, tunna { man	5	15	19	27	35	60	27	52
kängor { kvinna	20	31	28	74	53	79	47	81
Pjäxor, arbetskängor, { man	—	8	7	8	19	10	9	22
grova lågskor { kvinna	3	5	14	15	8	9	9	14
Galoscher, bottiner, gummistövlar	4	11	13	7	5	10	9	22
Tofflor	0	11	8	9	7	12	8	9
Övrigt	1	1	0	0	1	2	1	0
<i>Summa skodon</i>	33	82	89	140	128	182	110	200
<i>Summa kläder och skodon</i>	233	578	730	1 035	958	1 447	839	1 385

lika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Samt blandade hushåll.

	Man och hustru utan barn						Samtliga	Blandade hushåll
	Inkomstklass (exkl. skatt)							
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000 kr och däröver		
<i>Tyg, sybehör, reparationer</i>								
Tyg: ylle	14	9	19	14	9	48	19	32
» siden	5	4	7	18	9	21	11	16
» bomull	7	29	13	13	13	21	16	23
Yllegarn	15	19	10	25	23	17	18	20
Bomullsgarn	0	—	3	0	2	1	1	1
Sybehör	6	12	12	26	23	26	17	26
Sömlön, reparation av kläder, pressning	21	9	26	15	26	95	34	33
Reparation av skor	16	17	25	36	49	43	31	43
<i>Summa tyg, sybehör, reparationer</i>	84	99	115	147	154	272	147	194
<i>Möbler och annan hemutrustning</i>								
Stol, bord, säng, byrå o. dyl.	49	139	234	117	267	404	212	89
Lampor	7	25	24	9	45	87	35	24
Tavlor, golvur, speglar etc.	—	4	15	13	40	166	42	12
Reparation av möbler m. m.	—	4	3	—	—	4	2	4
Madrasser, kuddar	14	6	17	14	6	17	12	9
Täckan, filtat	5	12	20	3	7	30	13	19
Lakan, örngott (även väv)	8	10	9	17	29	22	16	27
Handdukar, dukar, servetter	5	3	7	24	16	21	12	20
Gardiner, draperier m. m.	16	22	20	25	57	119	45	28
Mattor	33	40	20	33	17	350	84	57
Porslin, glas m. m.	2	6	16	16	31	16	15	17
Matsilver	2	2	2	8	2	7	4	3
Kokkärl, stekpannor, kaffepannor	4	1	11	5	9	30	11	6
Annan köksutrustning	2	3	1	4	10	24	8	5
Reparation av köksutrustning	3	—	0	1	16	0	4	1
Dammsugare	12	38	—	3	—	4	9	9
Andra hushållsmaskiner	—	—	22	—	28	53	19	14
Skyffel, borstar m. m.	0	3	2	10	3	4	3	3
Hink, handfat m. m.	1	2	1	—	1	3	2	3
Tvättbräde, strykjärn m. m.	—	4	5	1	4	10	4	2
Verktyg, redskap m. m.	1	8	9	7	7	5	6	8
Glödlampor och proppar	3	8	7	13	9	15	9	9
Hushållspapper, cellstoff, toalettpapper m. m.	4	10	11	10	12	15	11	16
Övrigt	3	7	4	1	9	10	6	6
<i>Summa möbler och annan hemutrustning</i>	174	357	460	334	625	1 416	584	391
<i>Rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>								
Tvättmedel, såpa o. dyl.	23	28	38	25	32	37	31	47
Övriga rengöringsmedel och putsmedel	7	11	9	18	16	16	13	10
Tvätt, avgift för tvättstuga, hyra av mangel	5	16	16	32	25	41	22	16
Strykning och stärkning	—	1	4	2	4	29	7	6
Kemisk tvätt, färgning m. m.	4	7	11	10	16	43	16	13
<i>Summa rengöringsmedel</i>	39	63	78	87	93	166	89	92

olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

samt blandade hushåll.

	Man och hustru utan barn						Samtliga	Blandade hushåll
	Inkomstklass (exkl. skatt)							
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000 kr och däröver		
<i>Förenings- och försäkringsavgifter</i>								
Avgifter till fackförening	24	73	62	41	84	91	64	84
» » politiska och övriga föreningar	2	3	5	3	7	33	9	7
Olycksfallsförsäkring	1	12	5	10	30	26	15	14
Brand-, inbrotts-, ansvarsförsäkring m. m.	9	10	10	10	12	18	12	11
Sjukförsäkring, begravningskassa, arbetslöshetskassa ...	29	62	82	67	84	60	65	69
<i>Summa förenings- och försäkringsavgifter</i>	65	160	164	131	217	228	165	185
<i>Nöjen</i>								
Biograf	2	4	10	31	37	50	22	99
Andra inträdesavgifter	0	7	19	10	28	34	17	47
Leksaker	—	—	—	—	—	1	0	10
Spelkort och andra sällskapsspel	1	1	1	1	0	2	1	1
Sportutrustning	1	3	2	24	17	31	13	12
Radiolicens	9	10	9	10	9	10	10	10
Radio, gramofon, musikinstrument, noter	28	2	50	50	23	30	31	39
Reparation av radio etc.	—	5	9	3	2	23	8	8
Kamera, film, framkallning	0	2	4	4	8	6	4	8
Hobbyutgifter	—	—	—	—	3	29	6	8
Hund, katt och andra sällskapsdjur	—	2	1	—	1	10	2	3
<i>Summa nöjen</i>	41	36	105	133	128	226	114	245
<i>Resor</i>								
Resor till och från arbete och skola	39	24	49	23	73	227	76	115
» i samband med butiksbesök, nöjen	10	29	40	15	29	38	28	40
» » » semester, utflykter	19	73	85	93	151	183	104	130
Utgifter för droskbil	5	8	11	11	11	55	17	30
Inköp av bil, motorcykel, motorbåt	—	—	—	—	—	—	—	26
» » cykel	—	19	4	—	37	—	11	45
» » barnvagn	—	—	—	—	—	—	—	—
Reparation och underhåll av ovanstående	2	33	17	24	24	117	37	56
<i>Summa resor</i>	75	186	206	166	325	620	273	442
<i>Arbetshjälp i hemmet</i>								
Lön till hembiträde	—	—	—	—	—	—	—	44
» » tillfällig hjälp i hemmet	—	20	6	—	9	138	30	23
<i>Summa arbetshjälp i hemmet</i>	—	20	6	—	9	138	30	67
<i>Tobak</i>								
	70	76	82	263	206	204	148	205
<i>Gåvor till personer som inte tillhör hushållet</i>								
Kontanta understöd till släktingar m. fl.	29	148	51	—	40	53	55	80
Födelsedagspresenter, julklappar m. m.	81	123	150	173	193	337	179	188

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Man och hustru utan barn samt blandade hushåll.

	Man och hustru utan barn							Blandade hushåll
	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samtliga	
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000 kr och däröver		
Antal hushåll	26	26	34	22	32	30	170	168
Antal medlemmar per hushåll	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	3,48
Därav barn under 16 år	—	—	—	—	—	—	—	0,74
Gåvor till kyrkor och religiösa samfund	14	80	27	18	16	6	26	21
» » krigshärjade länder m. m.	2	9	7	36	6	41	16	18
Övrigt	2	11	8	2	10	10	7	5
<i>Summa gåvor</i>	128	371	243	229	265	447	283	312
<i>Semester och annan rekreation</i>								
Utgifter för egen sommarstuga	—	—	6	8	3	28	8	19
Hyra av sommarstuga	—	—	3	—	9	16	5	9
Hotell, pensionat	15	38	28	29	26	127	45	86
därav enbart måltidsinackordering	—	4	—	24	—	5	5	18
» » rumsinackordering	—	—	3	5	13	3	4	11
» helinackordering	15	34	25	—	13	119	36	57
<i>Summa semester och annan rekreation</i>	15	38	37	37	38	171	58	114
<i>Diverse utgifter</i>								
Klockor, smycken	2	42	23	9	11	19	18	27
Portföljer, kappsäckar, handväskor	3	13	9	14	6	36	14	25
Paraply, käpp	—	—	—	—	—	0	0	2
Utgifter för egna odlingar	5	18	26	4	17	32	18	19
Blommor o. dyl., julgran, julprydnader	6	12	24	34	41	80	34	26
Lottsedlar, tippning	31	98	75	81	137	130	94	109
Annonsering	1	—	5	6	1	0	2	2
Fotografering	2	2	10	6	11	4	6	8
Flyttningskostnader, bärare	1	—	—	2	3	13	3	2
Kostnader för bröllop, barndop	—	—	18	—	16	68	18	7
Begravningskostnader, omkostnader för grav	8	7	91	—	—	19	24	7
Arvode till advokat m. m.	—	0	12	—	—	7	4	2
Utgifter i samband med tjänsteresor	—	—	—	—	—	91	20	6
Övrigt	—	67	39	—	56	113	45	64
<i>Summa diverse utgifter</i>	59	259	332	156	299	612	300	306
Summa konsumtionsutgifter	3 693	5 574	6 329	6 953	7 891	12 143	7 211	9 189
Amorteringar och förbättringar på eget hem	56	86	42	64	41	26	51	213
Livförsäkringar och tjänstepension	30	60	114	117	132	206	113	176
Räntor	—	—	3	7	11	14	6	10
Skatter	281	738	1 042	1 248	1 127	2 192	1 125	1 331
Summa utgifter	4 060	6 458	7 530	8 389	9 202	14 581	8 506	10 919

Tab. 74 (forts.). **Inkomster och utgifter inom olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).**
Ensamstående.

	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samtliga hushåll
	Under 3 000 kr	3 000—3 999 kr	4 000—4 999 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000 kr och däröver	
Antal hushåll	62	46	32	22	22	20	204
» medlemmar per hushåll	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Inkomster							
Inkomst av tjänst	898	3 142	4 456	5 462	6 811	8 380	3 825
därav kontant	845	2 997	4 277	5 462	6 754	8 137	3 718
» in natura	53	145	179	—	57	243	107
Biinkomster	42	56	29	142	315	350	113
Inkomst av rörelse, fastighet	12	—	266	454	50	—	100
därav av rörelse	—	—	266	454	—	—	91
» » fastighet	12	—	—	—	50	—	9
Ränteinkomster, utdelningar	62	27	4	15	4	66	34
Sociala bidrag	719	197	159	2	—	76	296
1. Bidrag från socialförsäkringar	687	190	159	2	—	76	285
därav från pensionsstyrelsen	663	177	94	—	—	—	257
» » sjukförsäkringskassa	19	13	22	2	—	—	12
» » riksförsäkringsanstalten	5	—	43	—	—	76	16
2. Övriga sociala bidrag	32	7	—	—	—	—	11
Gåvor, arv, lotteri- och tipsvinster	84	60	15	88	134	252	90
därav gåvor	73	43	—	—	—	55	37
» arv	—	—	—	—	—	186	18
» lotteri- och tipsvinster	9	10	15	81	110	11	29
» ej uppgift om inkomstens art	2	7	—	7	24	—	6
Regelbundna bidrag, tjänstepension	147	310	—	—	172	168	150
Försäljning av värdeföremål	38	—	—	—	—	91	21
Övriga inkomster	60	112	181	34	33	—	79
därav av rumsuthyrning	53	112	167	34	33	—	75
» » försäljning av egna produkter	7	—	—	—	—	—	2
» övrigt	—	—	14	—	—	—	2
Övriga naturaförmåner (självproducerat, gåvor, socialförmån)	81	2	28	13	—	—	31
Summa inkomster	2 143	3 906	5 138	6 210	7 519	9 383	4 739
därav in natura	134	147	207	13	57	243	138
Summa inkomster exkl. skatt	1 793	3 495	4 446	5 407	6 359	7 910	4 076
Utgifter							
<i>Mat och dryck</i>							
Livsmedel, kontant	580	620	766	792	912	1 271	745
» löneförmån	20	88	39	—	57	96	48
» övriga naturana	52	2	28	13	—	—	22
Regelbundna besök på restauranger, kaféer	170	357	447	605	601	331	365
Nöjesbetonade » » » »	11	68	65	87	124	126	64
Vin och sprit	25	16	59	138	126	271	75
därav vin	6	—	2	18	9	58	10
» sprit	19	16	57	120	117	213	65
Summa mat och dryck	858	1 151	1 404	1 635	1 820	2 095	1 319

	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samtliga hushåll
	Under 3 000 kr	3 000—3 999 kr	4 000—4 999 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000 kr och däröver	
Antal hushåll	62	46	32	22	22	20	204
» medlemmar per hushåll	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Bostad, bränsle och lyse</i>	439	572	714	827	891	1 047	662
Därav: elektrisk energi för lyse och hushållsbrukning	32	23	36	46	32	43	33
gas för hushållsbrukning	7	9	6	10	9	9	8
<i>Kläder och skodon</i>							
Huvudbonad	17	24	23	47	32	36	26
Överrock, kappa	60	82	77	78	156	83	82
Trenchcoat, regnrock, vindtygsjaka	13	27	45	25	49	7	26
Pälsverk, skinnkläder	—	57	18	108	12	4	29
Kostym, dräkt	32	80	92	133	111	253	93
Byxor, blazer, skidbyxor	5	14	9	4	12	45	12
Klänning, kjol av ylle	16	29	40	24	19	32	26
» » » siden	7	14	8	—	—	37	10
» » , städrock av bomull	9	9	4	11	11	9	8
Blus	3	8	9	12	16	31	10
Shorts, soldräkt	2	5	8	—	7	11	5
Arbetskläder (blåstäl o. dyl.)	0	12	30	29	12	15	13
Skjortor: arbets- och sport-	2	9	19	20	18	21	12
Övriga skjortor och lösa kragar	6	14	22	24	28	45	19
Pullover, jumper, kofta	3	7	4	—	12	6	5
Morgonrock, badrock, bäddjaka	—	1	—	1	—	15	2
Underkläder, pyjamas, { man	6	12	21	24	20	44	17
nattlinne { kvinna	19	34	18	30	31	46	27
Babyutstyrel	—	—	2	—	—	—	0
Åkpåse, barnoverall för utebruk	—	—	—	—	—	—	—
Strumpor, ylle	9	20	15	19	26	26	17
» bomull	2	3	2	4	3	4	3
» silke, nylon	11	33	15	24	19	23	20
Handskar, vantar	4	12	9	14	18	15	10
Slips, halsduk, kragar, övrigt	3	8	13	14	11	20	10
<i>Summa kläder</i>	229	514	503	645	623	828	482
Lågskor, tunna kängor { man	5	14	27	26	21	44	18
{ kvinna	25	31	22	23	48	26	28
Pjäxor, arbetskängor, { man	—	3	11	13	9	18	7
grova lågskor { kvinna	3	12	5	9	10	13	8
Galoscher, bottiner, gummistövlar	4	6	3	10	6	8	6
Tofflor	2	1	3	5	—	3	2
Övrigt	—	0	0	0	0	—	0
<i>Summa skodon</i>	39	67	71	86	94	112	69
<i>Summa kläder och skodon</i>	268	581	574	731	717	940	551

olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

stående.

	I n k o m s t k l a s s (exkl. skatt)						Samtliga hushåll
	Under 3 000 kr	3 000—3 999 kr	4 000—4 999 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000 kr och däröver	
<i>Tyg, sybehör, reparationer</i>							
Tyg: ylle	9	8	—	28	19	57	15
siden	5	2	—	21	14	12	7
bomull	7	4	4	4	5	10	5
Yllegarn	8	12	2	8	12	5	8
Bomullsgarn	0	1	—	1	0	—	1
Sybehör	7	19	5	15	10	10	11
Sömlön, reparation av kläder, pressning	10	12	10	18	32	90	21
Reparation av skor	14	16	18	21	22	25	18
<i>Summa tyg, sybehör, reparationer</i>	60	74	39	116	114	209	86
<i>Möbler och annan hemutrustning</i>							
Stol, bord, säng, byrå o. dyl.	35	6	19	49	81	64	35
Lampor	6	7	4	33	35	5	12
Taylor, golvur, speglar m. m.	15	4	0	25	39	38	16
Reparation av möbler m. m.	—	0	—	—	12	8	2
Madrasser, kuddar	4	7	—	7	3	12	5
Täcken, filter	9	2	—	16	10	10	7
Lakan, örgott (även väv)	6	28	4	11	17	15	13
Handdukar, dukar, servetter	5	18	6	5	5	10	9
Gardiner, draperier m. m.	1	18	1	18	18	38	12
Mattor	7	9	—	19	116	9	20
Porslin, glas m. m.	1	7	23	7	61	22	15
Matsilver	1	2	—	12	6	2	3
Kökkärl, stekpannor, kaffepannor	4	1	0	1	5	1	2
Annan köksutrustning	0	3	2	4	3	2	2
Reparation av köksutrustning	—	1	—	—	—	1	0
Dammsugare	—	—	—	—	—	—	—
Andra hushållsmaskiner	—	—	—	—	1	—	0
Skyffel, borstar m. m.	1	1	0	1	2	1	1
Hink, handfat m. m.	1	0	0	1	1	2	1
Tvättbräde, strykjärn m. m.	1	3	—	1	5	2	2
Verktyg, redskap m. m.	0	2	3	3	0	4	2
Glödlampor och proppar	2	3	3	6	3	4	3
Hushållspapper, cellstoff, toalettpapper m. m.	3	5	2	10	4	5	4
Övrigt	2	2	3	5	7	4	3
<i>Summa möbler och annan hemutrustning</i>	104	129	70	234	434	259	169
<i>Rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>							
Tvättmedel, såpa o. dyl.	12	11	7	13	11	6	10
Övriga rengöringsmedel och putsmedel	4	4	3	9	3	5	4
Tvätt, avgift för tvättstuga, hyra av mangel	18	15	18	58	43	112	34
Strykning och stärkning	1	2	2	11	15	28	7
Kemisk tvätt, färgning m. m.	3	9	7	14	17	25	10
<i>Summa rengöringsmedel</i>	38	41	37	105	89	176	65

	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samtliga hushåll
	Under 3 000 kr	3 000—3 999 kr	4 000—4 999 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000 kr och däröver	
Antal hushåll	62	46	32	22	22	20	204
» medlemmar per hushåll	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Toalettartiklar	19	45	45	58	50	65	41
därav handtvål, raktvål, rakkräm	9	13	15	16	17	16	13
» tandkräm, munvatten, hårvatten	5	13	18	11	10	22	12
» rakblad, rakhyvel m. m.	1	5	5	7	3	8	4
» hårborste, kam, tandborste m. m.	2	6	4	2	4	6	3
» skönhetsmedel, parfym m. m.	2	7	3	21	15	13	8
» övrigt	0	1	0	1	1	0	1
Klippning, shamponering, permanentning, rakning	19	32	28	35	65	59	34
Bad, gymnastik	5	14	12	19	18	48	15
<i>Summa kroppsvård</i>	43	91	85	112	133	172	90
Läkare	11	7	3	20	9	5	9
Tandläkare	4	45	31	33	52	49	30
Sjukhusvård	5	—	1	—	—	—	2
Röntgenfotografering, massage m. m.	4	—	—	4	2	2	2
Medicin	5	10	4	11	6	15	8
Inköp och reparation av glasögon m. m.	7	6	2	7	7	6	6
Sjukvårdsartiklar m. m.	2	5	3	4	2	5	3
<i>Summa sjukvård</i>	38	73	44	79	78	82	60
<i>Summa rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>	119	205	166	296	300	430	215
<i>Läsning, telefon</i>							
Dagliga tidningar { prenumeration	16	11	10	22	29	27	17
{ lösnummer	5	19	16	28	33	32	18
Veckotidningar, { prenumeration	2	3	4	2	3	4	3
tidsskrifter { lösnummer	8	12	13	11	10	21	11
Böcker	2	16	16	30	40	58	20
Skrivmateriel, pennor	2	9	3	5	2	17	6
Postporto	5	9	10	12	9	11	8
Telefon, telegram	14	31	25	54	56	90	36
Kursavgifter, studiemateriel, facklitteratur	1	7	23	0	13	68	14
<i>Summa läsning, telefon</i>	55	117	120	164	195	328	133
<i>Förenings- och försäkringsavgifter</i>							
Avgifter till fackförening	7	27	61	66	80	34	37
» » politiska och övriga föreningar	2	12	3	11	2	7	6
Olycksfallsförsäkring	1	1	11	12	19	19	8
Brand-, inbrotts-, ansvarsförsäkring m. m.	4	5	7	7	8	14	6
Sjukförsäkring, begravningskassa, arbetslöshetskassa ..	14	24	39	44	49	37	29
<i>Summa förenings- och försäkringsavgifter</i>	28	69	121	140	158	111	86

olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

stående.

	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samtliga hushåll
	Under 3 000 kr	3 000—3 999 kr	4 000—4 999 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000 kr och däröver	
<i>Nöjen</i>							
Biograf	16	52	35	37	57	50	37
Andra inträdesavgifter	6	35	27	52	46	32	28
Leksaker	—	2	—	—	—	—	0
Spelkort och andra sällskapsspel	—	2	0	1	9	6	2
Sportutrustning	1	26	23	5	—	28	13
Radiolicens	8	6	5	8	8	9	7
Radio, grammofon, musikinstrument, noter	20	31	29	1	47	119	34
Reparation av radio etc.	1	2	4	4	16	8	4
Kamera, film, framkallning	1	9	9	7	7	17	7
Hobbyutgifter	0	2	4	40	18	2	8
Hund, katt och andra sällskapsdjur	—	—	2	21	—	—	3
<i>Summa nöjen</i>	53	167	138	176	208	271	143
<i>Resor</i>							
Resor till och från arbete och skola	2	13	22	43	59	89	27
» i samband med butiksbesök, nöjen	7	25	22	46	22	25	21
» » » semester, utflykter	44	84	79	53	139	109	76
Utgifter för droskbil	11	11	7	3	9	31	11
Inköp av bil, motorcykel, motorbåt	—	—	13	—	—	—	2
» » cykel	6	9	—	—	—	—	4
» » barnvagn	—	—	—	—	9	—	1
Reparation och underhåll av ovanstående	4	6	7	63	24	188	32
<i>Summa resor</i>	74	148	150	208	262	442	174
<i>Arbets hjälp i hemmet</i>							
Lön till hembiträde	—	—	—	—	87	—	9
» » tillfällig hjälp i hemmet	26	3	12	84	28	54	28
<i>Summa arbets hjälp i hemmet</i>	26	3	12	84	115	54	37
<i>Tobak</i>							
	30	62	112	286	181	409	131
<i>Gåvor till personer som inte tillhör hushållet</i>							
Kontanta understöd till släktingar m. fl.	5	3	26	133	72	60	34
Födelsedagspresenter, julklappar m. m.	61	119	131	122	181	169	115
Gåvor till kyrkor och religiösa samfund	8	11	13	—	8	7	9
» » krigshärjade länder m. m.	1	3	9	25	21	45	12
Övrigt	—	0	1	4	2	2	1
<i>Summa gåvor</i>	75	136	180	284	284	283	171

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).
 Ensamstående.

	Inkomstklass (exkl. skatt)						Samtliga hushåll
	Under 3 000 kr	3 000—3 999 kr	4 000—4 999 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000 kr och däröver	
Antal hushåll	62	46	32	22	22	20	204
» medlemmar per hushåll	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Semester och annan rekreation</i>							
Utgifter för egen sommarstuga	—	—	—	3	28	—	3
Hyra av sommarstuga	—	—	3	8	—	—	2
Hotell, pensionat	5	33	33	53	131	166	50
därav enbart måltidsinackordering	3	3	15	27	48	25	14
» » rumsinackordering	2	3	5	22	6	8	6
» helinackordering	—	27	13	4	77	133	30
<i>Summa semester och annan rekreation</i>	5	33	36	64	159	166	55
<i>Diverse utgifter</i>							
Klockor, smycken	3	16	4	12	10	10	8
Portföljer, kappsäckar, handväskor	8	9	12	29	21	29	15
Paraply, käpp	—	1	—	—	—	—	0
Utgifter för egna odlingar	3	—	1	10	3	3	3
Blommor o. dyl., julgran, julprydnader	7	10	8	20	39	39	16
Lottsedlar, tippling	30	56	62	113	74	67	58
Annonsering	0	—	—	—	—	—	0
Fotografering	2	5	0	1	3	4	3
Flyttningskostnader, bärare	—	—	—	7	2	7	2
Kostnader för bröllop, barndop	—	—	—	—	1	—	0
Begravningskostnader, omkostnader för grav	66	111	2	11	8	3	48
Arvode till advokat m. m.	1	3	—	—	—	249	25
Utgifter i samband med tjänsteresor	—	—	—	—	—	—	—
Övrigt	—	—	1	12	—	—	1
<i>Summa diverse utgifter</i>	120	211	90	215	161	411	179
Summa konsumtionsutgifter	2 314	3 658	3 926	5 460	5 999	7 455	4 111
Amorteringar och förbättringar på eget hem	—	—	56	28	23	—	14
Livförsäkringar och tjänstepension	8	45	52	48	120	142	53
Räntor	0	3	—	—	5	15	3
Skatter	350	411	692	803	1 160	1 473	663
Summa utgifter	2 672	4 117	4 726	6 339	7 307	9 085	4 844

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

Samtliga hushållstyper (inkl. blandade hushåll).

	Inkomstklass (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under	5 000—	6 000—	7 000—	8 000—	9 000—	10 000—	12 000—	15 000	
	5 000 kr	5 999 kr	6 999 kr	7 999 kr	8 999 kr	9 999 kr	11 999 kr	14 999 kr	kr och däröver	
Antal hushåll	211	106	124	118	92	53	78	45	63	890
» medlemmar per hushåll	1,50	2,52	2,68	3,10	2,96	3,77	3,47	4,24	3,83	2,76
Därav barn under 16 år	0,18	0,71	0,85	1,14	0,85	1,47	1,12	1,71	1,32	0,85
Inkomster										
Inkomst av tjänst	2 369	4 781	5 538	6 631	7 338	8 427	9 595	11 365	14 016	6 450
därav kontant	2 284	4 750	5 476	6 574	7 330	8 369	9 521	11 296	13 881	6 386
» in natura	85	31	62	57	8	58	74	69	135	64
Biinkomster	85	198	311	295	299	416	438	588	901	314
Inkomst av rörelse, fastighet	227	386	509	649	1 162	557	1 056	1 746	3 398	831
därav av rörelse	169	353	470	618	1 096	526	986	1 165	2 957	729
» » fastighet	27	33	37	19	66	29	34	296	114	52
» » rörelse+fastighet	20	—	—	—	—	—	—	249	292	38
» ej uppgift om inkomstens art	11	—	2	12	—	2	36	36	35	12
Ränteinkomster, utdelningar	37	21	93	64	43	85	222	183	687	120
Sociala bidrag	599	410	473	579	353	574	473	539	543	511
1. Bidrag från socialförsäkringar ..	535	216	194	271	120	192	192	146	240	280
därav från pensionsstyrelsen ..	428	157	110	85	69	115	130	118	153	193
» » sjukkassa, arbets-										
» » löshetskassa	26	36	11	66	29	36	17	22	30	31
» » riks-försäkrings-										
» » stalten	71	21	6	76	8	—	13	5	35	30
» ej uppgift om inkom-										
» » tens art	10	2	67	44	14	41	32	1	22	26
2. Allmänt barnbidrag	47	174	216	272	219	380	281	385	303	209
3. Övriga sociala bidrag	17	20	63	36	14	2	—	8	—	22
därav fattigvårdsunderstöd ...	14	18	54	25	6	—	—	—	—	17
» mödrahjälpt	2	2	—	—	8	2	—	—	—	2
» bidragsförskott	1	—	9	2	—	—	—	—	—	2
» ej uppgift om ink. art ..	—	—	—	9	—	—	—	8	—	1
Gåvor, arv, lotteri- och tipsvinster ...	59	78	106	73	148	115	379	160	516	148
därav gåvor	44	51	32	25	16	16	100	5	86	42
» arv	—	—	—	15	87	—	187	—	237	44
» lotteri- och tipsvinster	7	22	27	20	24	40	52	105	157	37
» ej uppgift om inkomstens art ..	8	5	47	13	21	59	40	50	36	25
Regelbundna bidrag, tjänstepension ...	188	158	214	52	9	354	152	578	834	224
Försäljning av värdeföremål	13	8	4	18	32	67	35	95	856	82
Övriga inkomster	81	42	50	37	129	127	25	122	37	68
därav av rumsuthyrning	77	37	45	31	106	125	12	65	32	58
» » försäljning av egna pro-										
» » dukter	2	4	5	6	20	2	3	47	5	8
» övrigt	2	—	0	—	1	—	—	10	—	1
» ej uppgift om inkomstens art ..	—	1	0	—	2	—	10	—	—	1
Övriga naturaförmåner (självprodu-										
» » cerat, gåvor, socialförmån)	61	88	79	111	69	91	139	126	160	93
Summa inkomster	3 719	6 170	7 377	8 509	9 582	10 813	12 514	15 502	21 948	8 841
därav in natura	146	119	141	168	77	149	213	195	295	157
Summa inkomster exkl. skatt	3 306	5 487	6 422	7 482	8 458	9 517	10 978	13 376	18 600	7 720

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom

Samtliga hushållstyper

	Inkomstklass (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under	5 000—	6 000—	7 000—	8 000—	9 000—	10 000—	12 000—	15 000	
	5 000 kr	5 999 kr	6 999 kr	7 999 kr	8 999 kr	9 999 kr	11 999 kr	14 999 kr	kr och däröver	
Antal hushåll	211	106	124	118	92	53	78	45	63	890
» medlemmar per hushåll	1,50	2,52	2,68	3,10	2,96	3,77	3,47	4,24	3,83	2,76
Därav barn under 16 år	0,18	0,71	0,85	1,14	0,85	1,47	1,12	1,71	1,32	0,85
Utgifter										
<i>Mat och dryck</i>										
Livsmedel, kontant	993	1 749	1 927	2 208	2 463	2 682	2 653	3 194	3 232	2 042
» löneförmån	38	12	10	19	6	36	29	—	34	22
» skolluncher	5	9	9	24	24	32	34	56	32	19
» övriga naturå	44	62	56	59	45	39	90	70	122	61
Regelbundna besök på restauranger, kaféer	206	144	143	109	93	187	315	229	324	183
Nöjesbetonade besök på restauranger, kaféer	30	32	36	57	57	53	69	88	216	58
Vin och sprit	41	125	144	163	248	204	309	226	387	170
därav vin	3	8	5	14	13	13	46	39	82	18
» sprit	38	117	139	149	235	191	263	187	305	152
<i>Summa mat och dryck</i>	1 357	2 133	2 325	2 639	2 936	3 233	3 499	3 863	4 347	2 555
<i>Bostad, bränsle och lyse</i>										
Därav: elektrisk energi för lyse och hushållsförbrukning	38	63	73	75	87	101	115	114	150	78
gas för hushållsförbrukning ...	9	10	14	19	29	25	25	34	30	18
<i>Kläder och skodon</i>										
Huvudbonad	21	38	36	47	55	57	73	92	104	48
Överrock, kappa	68	94	108	137	157	123	223	226	275	135
Trenchcoat, regnrock, vindtygsjacka	21	26	36	37	46	57	54	70	79	40
Pälsverk, skinnkläder	16	34	26	34	21	102	69	286	135	54
Kostym, dräkt	58	89	86	135	176	198	271	240	386	148
Byxor, blazer, skidbyxor	10	20	29	51	38	53	51	59	71	35
Klänning, kjol av ylle	23	20	34	37	34	47	59	69	98	39
» » » siden	8	6	14	20	30	15	20	102	79	24
» » » , städrock av bomull ...	8	14	16	18	19	30	30	48	27	19
Blus	5	7	9	18	9	13	13	22	40	12
Shorts, soldräkt	3	1	4	6	7	14	6	12	12	6
Arbetskläder (blåstall o. dyl.)	11	22	21	20	29	27	29	33	12	20
Skjortor: arbets- och sport-	8	18	18	17	22	29	24	33	21	18
Övriga skjortor och lösa kragar	11	17	20	34	29	37	47	70	88	31
Pullover, jumper, kofta	5	9	9	15	16	14	21	35	22	13
Morgonrock, badrock, bäddjacka	0	3	2	7	2	9	4	11	22	5
Underkläder, pyja- (man	11	25	32	39	47	51	54	85	84	38
mas, nattlinne (kvinna	22	32	32	53	52	58	67	105	84	47
Babyutstyrsel	1	2	1	0	5	1	1	2	11	2
Akpåse, barnoverall för utebruk	1	4	5	4	3	5	6	12	10	4
Strumpor, ylle	17	27	33	39	48	52	53	75	76	39
» bomull	3	6	7	8	6	9	8	11	11	7
» silke, nylon	19	22	23	37	47	42	51	72	68	36

olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

(inkl. blandade hushåll).

	Inkomstklass (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
Handskar, vantar	7	11	12	19	20	20	25	35	40	17
Slips, halsduk, kragar, övrigt	6	9	10	16	19	17	22	33	57	17
<i>Summa kläder</i>	363	556	623	848	937	1 080	1 281	1 838	1 912	854
Lågskor, tunna { man	12	26	27	42	44	45	44	72	88	36
kängor { kvinna	29	37	45	62	61	80	82	109	115	57
Pjäxor, arbetskängor, { man	4	16	12	16	23	22	22	24	21	15
grova lågskor { kvinna	6	7	12	15	13	22	14	18	15	12
Galoscher, bottiner, gummistövlar ...	7	13	15	19	17	21	25	32	23	16
Öfflor	2	9	9	9	11	11	12	15	16	9
Övrigt	1	1	1	0	1	2	1	0	2	1
<i>Summa skodon</i>	61	109	121	163	170	203	200	270	280	146
<i>Summa kläder och skodon</i>	424	665	744	1 011	1 107	1 283	1 481	2 108	2 192	1 000
<i>Tyg, sybehör, reparationer</i>										
Tyg: ylle	9	18	17	31	22	37	45	56	54	26
siden	3	10	9	12	12	14	18	29	16	11
bomull	7	19	15	25	22	21	30	33	27	19
Yllegarn	11	18	17	25	27	41	21	34	35	21
Bomullsgarn	1	2	2	2	3	2	1	2	2	2
Sybehör	10	18	19	24	28	27	32	47	39	23
Sömlön, reparation av kläder, pressning	12	14	20	30	26	34	49	54	111	31
Reparation av skor	16	26	29	37	44	50	48	74	68	36
<i>Summa tyg, sybehör, reparationer</i>	69	125	128	186	184	226	244	329	352	169
<i>Möbler och annan hemutrustning</i>										
Stol, bord, säng, byrå o. dyl.	31	99	143	136	155	123	259	180	254	130
Lampor	5	17	22	19	34	38	45	28	48	23
Tavlor, golvur, speglar etc.	6	9	17	20	24	13	53	60	102	26
Reparation av möbler m. m.	1	4	3	4	3	2	8	5	22	5
Madrasser, kuddar	5	10	11	19	8	14	28	22	25	14
Täcken, filter	6	14	15	17	14	20	27	12	24	15
Lakan, örngott (även väv)	11	11	10	13	18	22	34	41	38	18
Handdukar, dukar, servetter	7	5	6	11	13	15	21	28	30	12
Gardiner, draperier m. m.	10	14	23	34	37	42	47	38	76	29
Mattor	10	23	45	41	30	46	84	62	221	49
Porslin, glas m. m.	6	10	24	15	24	21	29	28	39	18
Matsilver	1	5	3	5	2	6	5	7	5	4
Kokkärl, stekpannor, kaffepannor	3	2	6	6	8	9	15	11	18	7
Annan köksutrustning	2	5	4	5	7	4	12	12	20	6
Reparation av köksutrustning	0	0	0	0	6	0	1	3	1	1
Dammsugare	2	10	4	11	6	23	6	27	22	9
Andra hushållsmaskiner	7	9	25	14	27	48	35	19	75	23
Skyffel, borstar m. m.	1	2	2	4	3	3	2	5	4	3
Hink, handfat m. m.	1	2	1	2	2	2	3	3	4	2
Tvättbräde, strykjärn m. m.	1	2	4	2	3	5	3	4	9	3
Verktyg, redskap m. m.	2	6	6	9	9	12	8	19	13	7

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom

Samtliga hushållstyper

	I n k o m s t k l a s s (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
Antal hushåll	211	106	124	118	92	53	78	45	63	890
» medlemmar per hushåll	1,50	2,52	2,68	3,10	2,96	3,77	3,47	4,24	3,83	2,76
Därav barn under 16 år	0,18	0,71	0,85	1,14	0,85	1,47	1,12	1,71	1,32	0,85
Glödlampor och proppar	3	7	8	9	10	10	12	13	15	8
Hushållspapper, cellstoff, toalettpapper m. m.	4	11	13	14	17	19	25	26	26	14
Övrigt	3	6	6	5	7	7	8	8	7	6
<i>Summa möbler och annan hemutrustning</i>	128	283	401	415	467	504	770	661	1 098	432
<i>Rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>										
Tvättmedel, såpa o. dyl.	16	32	38	37	46	47	48	67	53	36
Övriga rengöringsmedel och putsmedel	4	9	9	13	16	10	16	19	19	11
Tvätt, avgift för tvättstuga, hyra av mangel	14	21	19	27	20	18	30	35	56	24
Strykning och stärkning	1	3	5	5	5	1	8	8	35	6
Kemisk tvätt, färgning m. m.	6	8	10	13	14	9	16	27	49	14
<i>Summa rengöringsmedel</i>	41	73	81	95	101	85	118	156	212	91
Toalettartiklar	32	51	57	74	78	80	87	121	148	68
därav handtvål, raktvål, rakkrem ...	12	23	22	25	29	28	27	34	32	23
» tandkräm, munvatten, hårvatten	10	12	17	21	21	21	25	33	44	19
» rakblad, rakhyvel m. m.	4	6	8	10	9	9	11	13	19	8
» hårborste, kam, tandborste m. m.	3	2	4	6	6	6	6	10	17	6
» skönhetsmedel, parfym m. m.	3	8	6	12	13	16	18	31	36	12
» övrigt	1	1	1	2	1	1	3	7	3	2
Klippning, shamponering, permanentning, rakning	27	40	48	65	68	64	75	91	119	57
Bad, gymnastik	7	9	10	12	17	15	14	36	33	14
<i>Summa kroppsvård</i>	67	101	116	153	164	160	179	255	303	141
Läkare	9	15	16	20	20	25	34	54	67	23
Tandläkare	22	27	35	64	61	41	92	135	165	57
Sjukhusvård	4	10	6	9	24	16	8	58	36	14
Röntgenfotografering, massage m. m.	2	3	2	2	4	10	5	10	9	4
Medicin	11	17	24	23	25	27	32	36	67	24
Inköp och reparation av glasögon m. m.	5	11	9	7	4	10	20	12	22	10
Sjukvårdsartiklar m. m.	4	5	9	8	15	10	12	17	17	9
<i>Summa sjukvård</i>	57	88	101	133	153	139	203	322	383	141
<i>Summa rengöringsmedel, kroppsvård och sjukvård</i>	165	262	298	381	418	384	500	733	898	373

olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

(inkl. blandade hushåll).

	I n k o m s t k l a s s (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
<i>Barnens uppfostran och undervisning</i>										
Avgifter till skolor, kurser, lektioner	—	0	2	7	7	9	9	86	60	12
Läroböcker och annan skolutrustning	0	1	1	1	3	5	7	33	24	5
Utgifter för skolbarn på annan ort:...	—	—	—	—	6	—	—	27	62	6
därav enbart måltidsinackordering	—	—	—	—	1	—	—	14	25	3
» » rumsinackordering ...	—	—	—	—	—	—	—	13	9	1
» helinackordering	—	—	—	—	5	—	—	—	28	2
Bidrag till studerande på annan ort ...	—	—	—	—	—	—	51	—	10	5
Avgift till daghem, lekskolor, barnvakt m. m.	1	1	1	2	1	14	5	24	10	4
<i>Summa barnens uppfostran och undervisning</i>	1	2	4	10	17	28	72	170	166	32
<i>Läsning, telefon</i>										
Dagliga {prenumeration	16	25	30	33	33	26	36	41	46	29
tidningar {lösnummer	11	17	18	21	23	32	23	31	30	20
Veckotidningar, {prenumeration	3	3	4	3	4	5	6	10	16	5
tidskrifter {lösnummer	12	17	19	22	20	28	26	18	31	19
Böcker	8	14	22	28	28	22	54	52	104	29
Skrivmateriel, pennor	4	6	6	9	9	8	15	21	23	9
Postporto	7	9	8	9	8	8	11	21	19	10
Telefon, telegram	19	40	52	55	53	55	94	161	148	60
Kursavgifter, studiemateriel, facklitteratur	7	6	15	23	28	14	20	49	68	20
<i>Summa läsning, telefon</i>	87	137	174	203	206	198	285	404	485	201
<i>Förenings- och försäkringsavgifter</i>										
Avgifter till fackförening	28	58	68	64	72	97	91	82	90	63
» » politiska och övriga föreningar	5	5	4	6	9	6	13	16	38	9
Olycksfallsförsäkring	3	12	14	16	19	17	17	17	37	14
Brand-, inbrotts-, ansvarsförsäkring m. m.	5	8	10	12	12	12	15	19	31	12
Sjukkassa, begravningskassa, arbetslöshetskassa	27	55	72	70	72	81	77	76	92	62
<i>Summa förenings- och försäkringsavgifter</i>	68	138	168	168	184	213	213	210	288	160
<i>Nöjen</i>										
Biograf	28	22	25	51	47	70	65	78	104	46
Andra inträdesavgifter	14	19	24	29	29	54	35	54	60	29
Leksaker	1	3	9	10	11	13	12	46	22	10
Spelkort och andra sällskapsspel	1	1	2	2	1	2	2	3	4	2

Tab. 74 (forts.). Inkomster och utgifter inom

Samtliga hushållstyper

	Inkomstklass (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
Antal hushåll	211	106	124	118	92	53	78	45	63	890
» medlemmar per hushåll	1,50	2,52	2,68	3,10	2,96	3,77	3,47	4,24	3,83	2,76
Därav barn under 16 år	0,18	0,71	0,85	1,14	0,85	1,47	1,12	1,71	1,32	0,85
Sportutrustning	10	8	9	18	14	14	20	35	50	16
Radiolicens	7	9	9	10	9	10	11	10	11	9
Radio, grammofoon, musikinstrument, noter	23	25	48	53	43	31	26	66	59	38
Reparation av radio etc.	2	5	8	5	8	12	13	11	27	8
Kamera, film, framkallning	4	4	5	8	8	7	14	20	70	12
Hobbyutgifter	1	10	5	4	3	4	6	18	30	7
Hund, katt och andra sällskapsdjur ...	0	6	1	2	3	1	8	10	21	4
<i>Summa nöjen</i>	91	112	145	192	176	218	212	351	458	181
<i>Resor</i>										
Resor till och från arbete och skola	16	32	43	46	64	84	97	213	225	66
» i samband med butiksbesök, nöjen	14	24	22	25	25	22	50	79	59	29
» i samband med semester, utflykter	51	71	81	80	125	89	188	109	409	112
Utgifter för droskbil	9	8	9	15	13	19	37	45	69	19
Inköp av bil, motorcykel, motorbåt ...	2	4	—	7	—	152	7	185	149	31
» » cykel	9	15	25	30	48	30	51	45	40	28
» » barnvagn	1	2	4	4	4	3	—	—	—	2
Reparation och underhåll av ovanstående	8	36	31	60	50	85	109	191	252	66
<i>Summa resor</i>	110	192	215	267	329	484	539	867	1 203	353
<i>Arbetshjälp i hemmet</i>										
Lön till hembiträde	0	10	19	5	34	21	7	92	334	38
» » tillfällig hjälp i hemmet ...	11	26	18	15	10	15	51	42	200	33
<i>Summa arbetshjälp i hemmet</i>	11	36	37	20	44	36	58	134	534	71
<i>Tobak</i>	64	129	144	206	197	162	249	249	316	165
<i>Gåvor till personer som inte tillhör hushållet</i>										
Kontanta understöd till släktingar m. fl.	9	64	31	5	28	1	28	40	367	48
Födelsepresenter, julklappar m. m.	84	95	124	121	147	151	190	179	389	142
Gåvor till kyrkor och religiösa samfund	12	25	12	10	24	9	13	28	36	17
» » krigshärfjade länder m. m.	3	10	9	20	21	7	11	29	74	16
Övrigt	1	5	4	3	5	4	6	4	11	4
<i>Summa gåvor</i>	109	199	180	159	225	172	248	280	877	227

olika inkomstklasser (kr per år och hushåll).

(inkl. blandade hushåll).

	I n k o m s t k l a s s (exkl. skatt)									Samtliga hushåll
	under 5 000 kr	5 000—5 999 kr	6 000—6 999 kr	7 000—7 999 kr	8 000—8 999 kr	9 000—9 999 kr	10 000—11 999 kr	12 000—14 999 kr	15 000 kr och däröver	
<i>Semester och annan rekreation</i>										
Utgifter för egen sommarstuga	—	2	7	8	12	19	8	48	71	13
Hyra av sommarstuga	0	2	4	5	9	4	14	10	70	9
Hotell, pensionat	17	22	39	54	55	24	71	126	312	61
däruv enbart måltidsinackordering	4	8	11	12	3	5	19	21	29	10
» » rumsinackordering	2	5	2	4	6	4	11	4	26	6
» helinackordering	11	9	26	38	46	15	41	101	257	45
Summa semester och annan rekreation	17	26	50	67	76	47	93	184	453	83
<i>Diverse utgifter</i>										
Klockor, smycken	7	20	20	19	18	35	29	84	67	25
Portföljer, kappsäckar, handväskor ..	9	14	11	18	15	16	34	35	54	19
Paraply, käpp	0	1	0	1	1	1	1	2	4	1
Utgifter för egna odlingar	2	14	15	11	15	15	16	24	35	13
Blommor o. dyl., julgran, julprydnader	9	15	25	28	33	27	37	47	79	27
Lottsedlar, tippning	42	79	77	80	111	104	118	92	123	82
Annonsering	0	0	2	2	1	1	3	4	5	2
Fotografering	2	4	6	7	8	6	5	14	21	7
Flyttningkostnader, bärare	0	3	1	2	3	6	15	6	7	3
Kostnader för bröllop, barndop	0	1	8	1	19	23	8	12	72	11
Begravningskostnader, omkostnader för grav	45	5	28	4	9	3	2	17	12	19
Arvode till advokat m. m.	1	0	4	2	52	0	4	0	6	7
Utgifter i samband med tjänsteresor	—	—	13	1	4	6	14	129	32	13
Övrigt	0	19	22	1	22	—	133	3	41	22
Summa diverse utgifter	117	175	232	177	311	243	419	469	558	251
Summa konsumtionsutgifter	3 425	5 443	6 304	7 237	8 057	8 760	10 284	12 800	16 875	7 396
<i>Amorteringar och förbättringar på eget hem</i>										
Amorteringar och förbättringar på eget hem	16	61	62	99	53	126	107	484	280	100
Livförsäkringar och tjänstepension ..	35	64	162	142	174	160	204	361	712	171
Räntor	1	4	7	17	10	7	20	29	93	15
Skatter	413	683	955	1 027	1 124	1 296	1 536	2 126	3 348	1 121
Summa utgifter	3 890	6 255	7 490	8 522	9 418	10 349	12 151	15 800	21 308	8 803

Vocabulary in English

allmänt barnbidrag	general children's allowances
amortering	amortization
antal	number
arbetare	worker
arbetsgivare	employer
arbetshjälp i hemmet	paid household help
arv	inheritance
barn	children
bearbeta	compile
biinkomster	other earnings
blandade	mixed
bortfall	non-response
bostad, bränsle, lyse	housing, fuel, light
bostadsräkning	dwelling survey
bostadsrättsförening	co-operative housing society
böcker	books
civilstånd	civil status
dryck	beverages
dödsfall	death
ej uppgiven orsak	unknown reason
ensamstående	single consumer
fastighet	real estate
flytta	move
fria måltider	free meals
frånskild	divorced
förbättring	improvement
fördelning	distribution
föreningsavgifter	union fees
företagare	enterpriser
företagsledare	chief of an enterprise (not owner)
förort	suburb
försäkringsavgifter	insurance fees
förtäring utom hemmet	eating out
förvärvsarbete	wage-earning
garn	yarn
genomsnitt	average
gift	married
gåvor och understöd	gifts and contributions
hushåll	household
hushållsföreståndare	head of the family
hushållsmaskiner	household appliances

hushållsmedlem	member of the household
hustru	wife
hyreslägenhet	rented home
inkomst	income
inkomst av tjänst	wages, salaries
inkomstklass	income group
inkomstkälla	source of income
in natura	in kind
inneboende	lodger
inköp	purchase
kasserad	unusable information
kläder	clothes
kroppsvård	personal care
kvalitet	quality
kvinnor	woman
kön	sex
landsdel	part of the country
livsmedel	food
lotterivinst	lottery prizes
lottsedlar, tippning	lottery, football pools
lägenhet	apartment
man, män	man, men
mat	food
medeltal	average
möbler och husgeråd	furniture and equipment
nöjen	recreation
oanträffbar	not at home
ogift	unmarried
orsak	reason
ort	place
ortsgrupp	group of towns (places)
pensionärer	pensioners
porto	postage
regelbundna	regular
rengöring	cleaning and washing
resor	travel
restaurangbesök	food away from home
ränta	interest
rörelse	enterprise
saknas	be lacking
semester	vacation
sjukdom	illness
sjukhjälp och understöd	relief
sjukvård	medical care

skatt	taxes
skor	shoes
släkting	relative
socialklass	social standing
sparande	saving
sprit och vin	spirits and wine
stickprov	sample
storlek	size
ställning	status
sybehör	sewing materials
sömlön	paid help for sewing
tidningar	newspapers, magazines
tillfälliga	occasional
tjänsteman, lägre	clerical workers
» , högre	higher officials
tjänstepension	pension from former employer
tobak	tobacco
tyg	yard goods
undersökning	survey
undervisning	education
uppgift	information
upplåtelseform	manner of granting the use
urval	sample
utgift	expenditure
utgå	drop out
utrustning	facilities
utvald	selected
vecka	week
vuxna	adult
vägra deltaga	refuse to co-operate
yrke	profession
ålder	age
år	year
årsinkomst	annual income
änka, änklings	widow, widower
äktenskapets längd	durability of the marriage
överbefolkad	overcrowded
övrigt	other

